

Opening door de voorzitter, Bas Eenhoorn.

Nog 33 dagen en dan zullen we, dan moeten we, dan willen we de grootste zijn, dat doen we.

We hebben als liberalen de wind in de zeilen en we varen een hele scherpe koers op die liberale wind en we houden dat schip op koers, dat hebben we gedaan en dat zullen we die 33 dagen heel goed doen.

Die liberale wind die waait in Nederland eigenlijk en in grote delen van de wereld en er is al een lange periode dat we zien dat veel mensen daarop koersen, zij willen eigen keuzes maken en zelf verantwoordelijk zijn.

Mensen willen ook dat er naar hen geluisterd wordt, maar ze willen ook tegelijkertijd dat dingen ook goed geregeld zijn. Alle punten die Hans Dijkstal steeds weer en duidelijk naar voren brengt waarvan we verwachten dat de overheid ervoor zorgt, Hans zal daar straks nog eens een keer heel duidelijk op terug komen.

De VVD heeft de oplossing in huis, heeft laten zien degelijk werk te kunnen leveren en wij zullen dat voortzetten.

Onlangs in een artikel in the Economist over politieke partijen werd gezegd dat het tijdperk van 'father knows best' voorbij is en inderdaad politieke partijen moeten goed nadenken over hun positie, goed nadenken over hoe er geluisterd moet worden en dat past typisch bij onze visie als liberalen en ik denk dat we met ons jaarplan, wat ik mocht starten drie jaar geleden toen ik uw voorzitter mocht worden, dat open vensters heette toen een goede start hebben gemaakt, het thema open vensters, open naar de samenleving, goed kijken naar de netwerken en een netwerk willen zijn als politieke partij tussen de andere netwerken.

Politieke partijen, dames en heren, vinden in de VVD moeten heel erg duidelijk midden in die maatschappij staan. Wij horen niet een apart netwerk te zijn los van anderen nee, we horen er onderdeel van uit te maken.

Het is belangrijk om te weten wat er speelt, het is belangrijk om de VVD te zien als een open organisatie. Het is dus belangrijk te weten wat mensen bezig houdt en het is belangrijk om te weten wat de zorgen zijn.

Onzekerheid over de toekomst dat is voor mensen belangrijker, hoe vervelend soms ook, dan het bereikte van de voorgaande periode en wij zullen dus duidelijk maken wat wij willen bereiken voor de mensen welke liberale oplossingen wij voor ogen hebben.

Met de ruime ervaring, met de goede zaken die we hebben die we willen vasthouden, willen we ons richten op die problemen en daar oplossingen voor vinden, niet van vandaag op morgen maar wel van vandaag voor morgen.

De komende weken is het dan campagnetijd, veel de straat op, politici naar de mensen toe, directe contacten, bezoek aan instellingen, van de partij op markten, op de straat bij evenementen, standpunten uitdragen.

Wij doen dat niet alleen in campagnetijd maar we zullen er nu extra met alle inzet en alle hens aan de slag aan werken. Ik weet dat jullie dat allemaal doen en ik weet dat we die 33 dagen het resultaat zullen halen wat we wensen.

Maar er zijn een paar bijzondere omstandigheden en daar moeten we rekening mee houden. Bij monde van Hans Dijkstal hebben wij als VVD ons wel eens opgewonden over het feit dat in de tegenwoordige tijd politici elkaar in de media in een steeds moordender tempo opjagen, politiek opportunisme, snel scoren, men buitelt over elkaar heen bij het appelleren aan van bijna primitieve onderbuik gevoelens. Hoe simpeler de problemen hoe simpeler de oplossingen en daar spelen we allemaal kennelijk in de maatschappij op in en de media heeft daar uiteraard een eigen dynamiek.

Alexis de Tocville, bekende Franse filosoof 150 jaar geleden, die schreef over de opkomende democratie in Amerika die zei het zo: 'democratieën die zijn geneigd aan een impuls in plaats van aan voorzichtigheid gehoor te geven en een weloverwogen beleid te laten varen voor de bevrediging van een tijdelijke hartstocht', 150 jaar geleden maar je zou het bijna kunnen schrijven over de hectische maanden die achter ons liggen, zeer raak en toch heel wonderbaarlijk dat dat zo kan worden omschreven.

De Volkspartij voor Vrijheid en Democratie staat voor duidelijkheid, helderheid, open, eerlijk, degelijk en betrouwbaar. We moeten ons, zoals Hans Dijkstal dat zegt, niet gek laten maken.

Het gaat erom om duidelijk te maken aan de ene kant hoe goed het gaat in Nederland en aan de andere kant wat we nog te verbeteren hebben voor de Nederlanders in Nederland. Zonder problemen, die er ook echt wel zijn, onder het kleed te vegen. Liberaal betekent niet alleen dat je immers voor jezelf de ruimte claimt maar je zorgt er ook voor dat je ruimte gunt.

Het is vandaag deze dag, die 33 dagen die we nog te gaan hebben, weer een etappeplaats, je zou kunnen zeggen we hebben de Pyreneeën gehad, we leggen misschien een paar minuten achter maar, zoals de wielrenners zeggen, de Alpen komen nog en het is nog een paar dagen totdat we in Parijs zijn, dat betekent we kunnen en we zullen dus nog winnen.

Tegelijkertijd schuwen wij dat debat niet, de VVD is een open partij en we zeggen tegen elkaar waar het op staat, dat schept duidelijkheid, dat voorkomt misverstanden en zet ons op scherp, daardoor helder waar we voor staan, wat het liberale gedachtegoed is en hoe je dat in de dagelijkse praktijk

vertaald voor de mensen die straks op ons zullen stemmen en misschien die paar die dat niet zullen doen. Open naar binnen maar ook open naar buiten, geen geheimen geen gekonkel, als partij scheppen wij voorwaarde, zullen wij de eenheid smeden, zullen wij eenheid uitstralen, eenheid daar staan we met zijn allen voor dames en heren daar staat de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie voor, die eenheid stralen wij uit.

En we zorgen voor continuïteit want we zijn niet van vandaag, we waren er gisteren ook al en we hebben dus de kennis, we hebben de ervaring, op ons kun je bouwen.

We werken dus als een eigentijdse partij aan datgene wat nodig is in de maatschappij, we gooien het goede niet weg wat we gerealiseerd hebben maar we bouwen wel aan het nieuwe. Wat gaat dat ons opleveren in Nederland? Dat is eenvoudig gezegd. Een herkenbare positie van de VVD, een glasheldere analyse van de situatie in Nederland, aansprekende liberale oplossingen, vertrouwen van de kiezer en een prima verkiezingsresultaat. Het liberale schip ligt op koers wij zeilen scherp op de liberale wind en we gaan met volle kracht vooruit, de VVD zo is er maar één gegarandeerd de VVD.

En omdat ik al zei dat we er gisteren ook waren en een traditie hebben wil ik allereerst voldoen aan ons gevoel van traditie maar tegelijkertijd datgene wat van waarde is ook in stand houden en dat betekent dat wij, en daar ben ik van overtuigd dat u daarmee instemt, een fax aan onze Hare Majesteit de Koningin zenden, geen telegram dus, Oh een SMS'je dat zou goed zijn, de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie op vrijdag 12 en zaterdag 13 april 2002 te Veldhoven bijeen in jaarlijkse Algemene Vergadering betuigt trouw en afhankelijkheid aan uwe Majesteit en haar huis en wenst u allen sterkte in Deze zware tijd voor uw familie.

En vrienden en vriendinnen, we hebben heel veel mensen die zich inzetten voor de VVD en die in het afgelopen jaar ons zijn ontvallen en ik zou er drie willen noemen.

Allereerst Klaas Groenveld, Tonny het is fijn dat jij er bent, Klaas hebben wij herdacht, we zijn geweest op de crematie met heel velen want Klaas was een hele bijzondere man in onze VVD. Niet alleen omdat die zovele jaren een geweldige kracht was voor de Telderstichting, als directeur zou je kunnen zeggen de stuwende kracht, maar ook omdat hij een vernieuwende en onafhankelijke denker in onze partij is geweest.

Ik zou willen zeggen mensen als Klaas Groenveld zijn echte liberalen, die durfde ook wel eens iets te zeggen tegen de stroom van de partij in en die

wilde ons ook wel eens voortoveren dat datgene waar we al heel lang in dezelfde stramien doordachten dat dat wel eens in een ander daglicht zou komen te staan. Hij liet ons zien dat liberalen zich altijd hebben te vernieuwen, datgene wat hij ons heeft meegegeven dat horen we bij ons te houden. Klaas Groenveld heeft het fantastisch voor de Telderstichting gedaan maar ook geweldig voor de VVD, Tonny ik zou graag hier ook tegen jouw willen zeggen, wij zijn hem altijd heel dankbaar voor wat hij altijd heeft gedaan.

Karel Herman Bijen is ons ontvallen, hij was staatssecretaris voor Buitenlandse Zaken speciaal voor de economische buitenlandse zaken en met betrekking tot al datgene wat met buitenlandse handel te maken had. Hij was dat van 1978 tot 1981, hij had daarvoor een zeer uitvoerige carrière in het bedrijfsleven doorgemaakt en daar willen we toch eigenlijk wel eens op neerzien zo die wisselwerking tussen politiek, openbaar bestuur en bedrijfsleven. Hij was een voorbeeld daarvan, zoals we ook velen trouwens in de VVD hebben gekend. Hij was een man die daarna ook nog veel voor de Telderstichting in actie is geweest en in verschillende hoeken in de VVD en verschillende gremia actief is geweest. Ik dat mensen als Bijen de steunpilaren in de VVD zijn en ook hem zou ik willen gedenken.

Dan tot slot dames en heren, er zijn er zoveel die niet zozeer laten we zeggen professioneel in de VVD actief zijn geweest maar je zou kunnen zeggen de professionele vrijwilligers waren, één daarvan zou ik willen noemen en dat is Inge Heyenkamp, we zitten hier uiteindelijk vlak in de buurt wat haar gebied was. Inge Heyenkamp, zou ik willen zeggen, is nou typisch zo'n professionele vrijwilliger waar de VVD op drijft. Altijd met nieuwe ideeën, altijd in staat om met of zonder sprekers geweldige avonden organiseren, zeer veel aandacht voor de mens, typisch liberaal, er zat ook trouwens een hele goede chauffeur, Kie Kerpe, die haar dan meenam naar een fraai en luxe visrestaurant in Scheveningen als wij dan prinsjesdag hadden gevierd, een hele bijzondere vrouw en ik denk dat er weinig zijn die haar niet kennen.

Mag ik u vragen bij al diegene die ons zijn ontvallen en bij deze drie in het bijzonder een moment stil te staan. Dank u wel.

Dames en heren, we hebben veel gasten, ik zou willen noemen in ieder geval de heer van de Maas die uit de MKW wereld hier aanwezig is en de heer de Waal die vanuit de vakbeweging aanwezig is we stellen het erg op prijs dat zij vanuit hun netwerk de koppeling naar ons netwerk hebben gelegd zoals wij dat over en weer horen en moeten doen, heel plezierig dat u er bent.

Ja, u allemaal natuurlijk heel erg welkom, we hebben zo velen die we eigenlijk speciaal zouden welkom heten maar mag ik in ieder geval zeggen dat we het ontzettend fijn vinden dat alle ereleden aanwezig zijn. Het is heel fijn Leendert Ginjaar, Frits Korthals-Altes, Henk Vonhof, ik heb Els Veder niet gezien Els moet nog komen, nou in ieder geval jullie hartelijk welkom en heel plezierig dat jullie er zijn en er zijn ook drie ereleden die politiek leider zijn geweest hier aanwezig, Etso Toxopeus, Hans Wiegel en helaas Frits Bolkestein alleen strakjes op het scherm.

Het is heel goed dat zij er zijn want wij kunnen alleen naar de toekomst kijken, wij kunnen alleen het thema vooruitgang op een goede manier bespelen als wij de kennis en de ervaring en de overtuiging van hen meenemen die aan de VVD hebben gebouwd, fijn dat jullie er allemaal zijn, dank jullie wel.

Ondertussen is het, begrijp ik Annemarie ik kijk even naar jou, dat al jouw makkers zijn meegekomen uit het kabinet? Ze komen wel en de eerste zijn al gearriveerd en iedereen komt. Heel goed.

Wij maken er, dames en heren, een avond van om die 33 dagen met zijn allen met ontzettend veel energie en enthousiasme in te gaan en dat willen we doen door van een aantal mensen te horen hoe dat het beste kan, hoe wij dat idee van vooruitgang als VVD het beste kunnen laten zien aan de mensen, dat we kunnen laten zien dat zonder de VVD het land naar de verdommenis gaat en daarom wil ik een paar boodschappen laten zien.

Allereerst hebben we gevraagd aan Pet Koks, de liberale voorzitter van het Europees Parlement, om ons zijn boodschap te geven.

En omdat wij zo'n voortreffelijk onderwijs hebben, waar Loek ook altijd in het bijzonder voor zorgt, hebben wij dit engels gewoon goed kunnen volgen, mag ik aannemen, en hoef ik het nu niet integraal te gaan vertalen. Vooruitgang, progress dat was zijn boodschap en wij zullen daarvoor zorgen.

Wat betekent eigenlijk die vooruitgang in vroegere tijden? Hoe ging het toen, hoe werden toen de zaken aangepakt en waarom zijn we waar we nu zijn? Mag ik Etso Toxopeus vragen om zijn boodschap te richten aan ons congres?

De heer Etso Toxopeus; ik ben eigenlijk verschrikkelijk verheugd dat ik na heel veel jaren geloof ik langzamerhand weer eens in zo'n VVD algemene vergadering een kort woord tot u mag zeggen.

Ja, dat is jaren geleden. Mij is gevraagd, ik moet bekennen niet zozeer wat de voorzitter nou zei wat me was gevraagd, mij is gevraagd of ik kon spreken over de momenten, de ogenblikken, de gebeurtenissen in de politiek en met

name in de VVD die mij het gevoel hebben gegeven dat waren nou de dingen die telden en die ons groot hebben gemaakt.

Ik heb er nog al wat tijd aan kunnen besteden, niet nu, maar in mijn leven want ik ben van 1948 tot 1988 in een aantal functies hoe dan ook of politiek bezig geweest voor de VVD ofwel ik heb heel secuur kunnen volgen wat er in de politiek gebeurde.

De eerste en belangrijkste stap, naar mijn mening, vooruit dat was de oprichting van de VVD door Oud Stikker die met een hele kleine achterban in 1948, ik was toen al eventjes voorzitter van de afdeling van de Partij van de Vrijheid in Breda maar toen wij de groep Oud zagen nader komen en fuseerde met Stikker hebben we onmiddellijk dat geaccepteerd en toen werd ik de eerste voorzitter van de VVD afdeling in Breda.

Oud nam toen het heft in handen en hoewel, wij waren zeer bevriend ik heb hem heel goed gekend, hij een verlegen man was kon hij uiterst autoritair optreden. En dat heeft hij ook wel gedaan en dat was ook wel nuttig want ziet u voor die tijd waren er allerlei liberale stromingen, klein, verdeeld, tegen elkaar inwerkend, er was geen echte liberale grote partij om in het parlement een vuist te kunnen maken en dat is toen gekomen, toen was er ineens zo een partij.

Die partij had als ideaal vrijheid voor de individu verbonden onlosmakelijk aan de verantwoordelijkheid van dat individu voor eigen handelen en doen maar ook voor zijn medemens, werd toen vertaald als sociale rechtvaardigheid. Zo is het nu nog hoe je het ook formuleren wil, datzelfde ideaal, zo u wilt dezelfde ideologie, heb ik weer gevonden in het laatste verkiezingsprogramma. Hans Dijkstal is voor mij daarvan de personificatie. Er zijn wel liberalen ooit geweest, en in het begin was dat zo, die erg éénzijdig dachten, liberaal misschien in eigen voordeel.

U moet goed zien dat was nog de tijd van de verzuiling van de kerkelijke binding, een amendement van de bisschoppen wie herinnert zich dat? Ja? Bravo, de bisschoppen vaarden hun amendement uit aan hun parochianen waarin hun onder andere verboden werd om naar de radio van de VARA te luisteren en ik hoor nog Oud daartegen formuleren in de kamer, ja zo was die tijd. In Brabant preekte de pastoor van de kansel hoe je moest stemmen en als je dat niet deed, welaan, de hemel werd onbereikbaar maar dat deden de dominees op hun wijze ook, allemaal in de politiek.

Ja, ons land krabbelde zich toen omhoog uit de misère van oorlog en bezetting, ook die hebben mijn vrouw en ik we zijn bijna even oud, geheel meegemaakt, bonnetjes, kou lijden, geen kolen één grote ellende en misère. We hebben de werkeloosheid van de dertiger jaren meegemaakt, maar goed

langzaam maar zeker, zeker ook dankzij het Marshall plan, krabbelde we omhoog en ik heb dat op een merkwaardige manier gezien.

We woonden in Breda en op een ogenblik ging ik naar de kamer en later naar Binnenlandse Zaken en iedere dag bijna werd de rijtijd van Breda naar Den Haag langer, allemaal meer auto's. er was nog geen Brienenoordbrug dus je perste met zijn allen door die verd... tunnel en wat ik eerst in een uurtje kon doen dat werd dan wel eens anderhalf uur zoniet twee uur maar ik zag de welvaart groeien want de mensen konden dan toch maar een autootje betalen, ja zo was dat.

Aan die welvaartsgroei heb ik op mijn manier ook een beetje bijgedragen, dat kon ik door de tweede belangrijke vooruitgang en dat was in mijn besef voor de VVD de formatie van het kabinet de Quaay, het eerste naoorlogse kabinet zonder de Partij van de Arbeid en met de VVD en dat was een, vond ik toen en nog, een uitstekend kabinet maar ja we hadden net de bestedingsbeperking van het laatste kabinet Drees met Hofstra achter ons, ik weet nog dat ik een ministeriële auto erfde van mijn voorganger die was zo slecht, ik rij graag zelf auto dus ik reed met dat ding heen en weer, dat ik op een dag op mijn departement kwam en ik tegen mijn secretaris generaal zei kijk ik ben nou wel minister geworden maar niet om een ongeluk te krijgen dat wil ik dan wel op een andere manier en toen heb ik een andere auto kunnen krijgen.

Een paar van mijn collega's in het kabinet, echt niet de VVD érs alleen maar integendeel zelfs, Zijlstra de Paus van Economische Zaken, van Aartsen, nou die hadden moeilijkheden, hun beste ambtenaren namen de kuit naar het bedrijfsleven, ze waren knap en goed en ze konden daar wat niet waar? Nou van economische zaken naar een bank dat is niks, van financiën naar een bak dat is helemaal niks, dat is gebeurt en veel ook en van ingenieurs van *allerlei* snit die konden allemaal in het bedrijfsleven beter verdienen en goede konden ze niet werven want daar was geen geld voor dus zeiden ze Etso, als jij nou eens zou willen kijken hoe je dat kon verbeteren, nou dat heb ik beloofd en ik ga terug naar mijn departement en ik zeg tegen de afdeling personeelszaken hoe moeten wij dat doen, is daar wat over? Ja, daar was iets over maar dat was heel erg geheim, oh dat had ik nog niet gekregen, breng dat maar hier, dat was het rapport van de commissie Prinsen die was voor mijn tijd secretaris generaal van de Binnenlandse Zaken geweest die had met overleg met het bedrijfsleven zitten vergelijken zogoed dat ging met functies hoe de honoreringen lagen en wat eigenlijk de ambtenaren erbij moesten krijgen om min of meer in dezelfde grote orde te belanden als hun soortgenoten in het bedrijfsleven en daar kwam uit dat de topambtenaren moesten eigenlijk 50%

meer krijgen maar ja dat gaf maar schele ogen dus zet dat op 40 en dan ging dat naar beneden door en dat stopte bij de administrateur, daaronder werd niet gekeken. Maar ja, de administrateur dat was toen, ik weet niet hoe het nu is, een vrij hoge ambtelijke functie dus ik dacht wat zo daar allemaal onder zitten? En op een dag, ik zit daar aan mijn bureau en daar had ik zo'n console daar zat de telefoon in met allerlei kabeltjes en dit en dat en een ministerstelefoon en er was een monteur, ja die moest daar even aan werken, en ik zat daarbij en ik keek ernaar, een man met een blauw boord ,ja dat was toen zo je had een blauw boorden en witte boorden mensen, en wat die deed dat begreep ik helemaal niet dat vond ik zo knap ik denk die kerel die verdient wel een hogere beloning dan iemand die geleerd heeft goed te schrijven en te typen en zo wat meer te doen dus ik zeg tegen mijn personeelsafdeling zoek mij uit hoe ongeveer daar de verschillen liggen. Nou daar kwamen ze weer voor de draad en ja daar moest ook wat bij en daar waren mijn collegae geheel in de war want ik kwam niet met zeg zoveel maal een ton meer, dat was voor die top maar wat is dat nou een ton zelfs toen? Niks hé, maar zoveel keer voor die lagere en daardoor werd het een heel hoog bedrag.

Het heeft mij maanden gekost om dat door de ministerraad te krijgen, ze konden geen nee tegen me zeggen want ze hadden het toch zelf ook gewild, ze konden geen ja tegen me zeggen want ze vonden het zo duur, het was heel moeilijk maar ik ben er op een dag echt toch in geslaagd, hé hé dat was dat. En dan moet u zich wel voorstellen dat moet je nog in het georganiseerd ambtenarenoverleg met zoiets over de vloer komen en kijken of het daar ook lukt nou ik kan u verzekeren dat dat natuurlijk helemaal niet lukte. Ja, er waren groeperingen, het middelbaar en hoger personeel die vonden het prachtig maar de lagere die schreeuwden moord en brand, maar ja niks aan te doen toch maar doen. Dus ik dien dat geval in met mijn begroting voor dat jaar.

Die begrotingsbehandeling nam drie dagen waarvan één voor al het andere, noemt u het maar op hoor de politie, het binnenlands bestuur, de hele rataplan en twee dagen uitsluitend voor het overheidspersoneelsbeleid, jawel. De eerste dag waren er alleen specialisten aanwezig, u kent dat in de kamer dan zitten er zo'n elf of tien en die houden allemaal hun obligate verhaal en de minister antwoord daarop zo goed als die kan maar ja ook niet echt uit het achterste van zijn keel want tegen elf man wat moet je daartegen zeggen? Maar de tweede dag toen kwam er een motie en die motie hield in dat ik werd uitgenodigd terug te gaan naar het georganiseerd overleg, nou onzin natuurlijk vond ik, en toen zat die kamer zo vol als deze zaal nu en ja, Partij van de Arbeid natuurlijk virulent tegen mij, de christelijke lieden zover in de

vakbonden vereend evenzeer, de liberale heftig voor, mijn toenmalige fractievoorzitter Geertsema heeft me de ondienst bewezen uit te roepen dat dit nou een typisch liberale maatregel was en ik dacht oh my dear God nou ga ik nog verder maar goed het ging door en toen heb ik daar die avond echt een donderpreek gehouden, ik zou het niet meer weten wat ik gezegd heb.

Toen heb ik ook meteen de motie ter plekke afgewezen, ik doe het niet, ik heb geen kwartje meer over, ik ga geen valse verwachtingen wekken, take it or leave it, en wat deden ze it took it.

Ze namen het en ze stemden voor mijn begroting nou dat was ergens om een uur of half drie of half twee, ik weet het niet meer, en ik was blij. Het moest natuurlijk ook nog door de Eerste Kamer maar dat verhaal bespaar ik u dat is het ook aangenomen en ik ben naar huis gereden.

Ik kwam diep in de nacht thuis in Breda, mijn vrouw sliep en dat vond ik ook echt verstandig, en ik sloop naar mijn bed maar ze werd wakker en deed haar oogjes open en zei als je nu nog één keer ambtenarensalarissen zegt dan ga ik gillen en toen begreep ik wat ik haar allemaal had aangedaan in die maanden.

Maar ik zal u zeggen ik heb nog een kleiner hierbij horend stukje, dat heb ik er nou maar aangeplakt nou ik weet dat ik niet weggestuurd wordt als ik langer dan vijf minuten praat, dank u wel. Dat was in het kabinet de Quaay waar ook Marga Klompé in zat. Marga die kwam op een dag in het kabinet met het ontwerp van de Algemene Bijstandswet en toen vroegen mijn VVD collegae, ze dachten dat ik er verstand van had omdat ik die ambtenarensalarissen toch al had nou dat had er niks mee te maken maar dat doet niet, en zou jij voor ons dat wetsontwerp willen bestuderen en ons adviseren.

Nou ik heb dat wetsontwerp bestudeerd en ik heb geadviseerd, ik heb geadviseerd aannemen want ziet u ik was de zoon van een dominee en ik had in de crisisjaren in Breda armoede gezien van mensen en de ook wel eens tegenkant, de verkeerde kant, van echte liefdadigheid want dat is toch allemaal de tijd nietwaar die u geen van allen, u bent allemaal veel te jong, kende van heel goedwillende dames, maar echt wel dames, die mensen betuttelde als ze wat kregen dat je er beroerd van werd en daarom was ik ervoor dat het een recht zou worden en de VVD heeft dat aanvaard en dat vond ik zo prachtig.

En de minister en ook de kamerleden hebben dat aanvaard en dat was voor mijn besef van toen toch een ontwikkeling ten goede in vooruitgang, in denken van een VVD die te lang al, wat Henk Vonhof al noemde, de gezeten burgerheren waren geweest. Ja, ziet u de mensen waren zelfstandiger geworden, ze hadden meer geld, de invloed van de media moet u niet

onderschatten. Ati en ik hebben de eerste radio nog gekend maar ook de eerste televisie en we dachten eerst we moeten er maar geen kopen hoor dat is niet goed voor de kinderen die kijken er maar de hele tijd naar, je houdt het niet vol en je doet het natuurlijk toch, maar die directe confrontatie met alles wat er in de wereld gebeurt geeft die mensen naast hun ook betere opleiding die ze toen kregen meer informatie en gelegenheid om een eigen standpunt te hebben.

De emancipatie was aan het groeien, men liet zich niet zomaar gezeggen, de pastoor kon het zo vaak doen en de dominee evenzeer, ze zouden zelf wel bepalen wat ze zouden doen en dus zouden ze ook zelf bepalen op welke partij ze zouden stemmen.

En toen in de zeventiger jaren kwam Hans Wiegel en die plukte daar de prachtigste vruchten van, ja dat is zo. Toen zijn er verkiezingen geweest waarbij het aantal stemmen en leden van de VVD formidabel omhoog schoot en dat kon Hans, er kon veel, maar zonder wat ik zojuist gezegd heb was het niet gelukt. Dat kon hij dankzij die maatschappelijke ontwikkeling die ik heb getracht te schetsen, veel te kort natuurlijk maar ik mocht niet langer.

Dat was dus het derde punt van vooruitgang wat ik wou noemen, de VVD werd echt een volkspartij, zoveel stemmen dat kon de gezeten burger niet meer opbrengen en het onderscheidt het verschil tussen wel en niet gezeten burgers was ook geheel vervaagd terecht.

En nu is het tijd voor het vierde vooruitgangsmoment. En dat is op 15 mei aanstaande.

De heer Bas Eenhoorn; daar kunnen we trots op zijn. Dank, geweldig dank voor je fantastische rede en ons voorgehouden hoe die vooruitgang in de VVD, en misschien moet ik wel zeggen mede dankzij de VVD, in de maatschappij heeft plaatsgehad.

We hebben veel buitenlandse gasten, veel uit Centraal- en Oost-Europa waar liberale partijen jong zijn zonder deze fantastische geschiedenis, and I hope that you understand while we like our elderly statements, they are wonderfull.

We houden de chronologische volgorde aan. Hans Wiegel, mag ik jou vragen?

De heer Hans Wiegel; net als mijn fractievoorzitter, Etso Toxopeus, heb ik vijf minuten gekregen om hier iets te zeggen en toen ik het allemaal zo aanhoorde toen dacht ik even terug aan algemene beschouwingen een keer

in de Tweede Kamer, die werden altijd gehouden drie weken na Prinsjesdag, en dan spraken na elkaar de fractievoorzitter en de financieel woordvoerder en dat waren in mijn tijd Etso Toxopeus en Theo Joekes. En Etso hield daar zijn verhaal net zoals nu, en daarna kwam Theo Joekes waarop de kamervoorzitter van Tiel, voordat Theo het woord kreeg zei, u hebt nog min vijf minuten.

En hier sta ik om mijn geliefde Leeuwarder Courant een krant die Annemarie ook leest te citeren hier sta ik dan de dinosaurius uit Diever. We hebben nog een maand, dan is het 15 mei en de eindsprint van die campagne beste vrienden, die begint dus vandaag.

We staan op achterstand maar juist in zo'n situatie zijn we op ons best, terugvechten, laten zien wat we waard zijn. En dat kunnen we, dat heeft Etso Toxopeus laten zien in 1963 toen we als regeringspartij vlak voor die verkiezingen bijna alles van onze grote winst uit 1959 waren kwijtgeraakt.

Een paar maanden voor die verkiezingen van 1963. we waren in de peilingen teruggevallen van 19 zetels, zoveel hadden we er in 1959, naar een stuk of 12 ...13.

1959 was het eerste jaar van de grote winst van de VVD, geboekt onder Oud, toen gingen we van 13 naar 19 zetels. Oud was toen onze lijstaanvoerder, hij was 72 jaar en boekte die overwinning, dat opent dus voor velen van ons dus nog perspectief. En vlak voor die verkiezingen van 1963 waren we bijna alle winst weer kwijt maar we kwamen dankzij onze lijstaanvoerder Toxopeus op tijd terug.

Zelf heb ik het ook meegemaakt en stond ik, net als Toxopeus toen en Hans Dijkstal nu het was toen in 1981, eigenlijk voor hetzelfde.

Aanvoerder van een regeringspartij toen in die campagne in een politiek en economisch moeilijke tijd waarin wij, dat was eigenlijk het meest beroemde kabinet wat het Koninkrijk ooit heeft gehad, dat was toen een tijd waarin wij lang niet al onze beloften hadden waargemaakt.

Het financieringstekort lag wel zo'n beetje in de orde van grote van nu maar het was niet helemaal verder gelukt en het ging dus in die peilingen met ons buitengewoon slecht en we stonden, ik weet dat nog heel goed ik zweette peentjes, vier weken voor de verkiezingen van 1981 zo'n beetje op 16 zetels en we kregen er 26 met een eindsprint in een hard gevecht.

En wat betekent dat voor nu? Één, we gaan denk ik met elkaar voor een voortzetting van het degelijk financieel beleid van Gerrit Zalm. We zijn op dat vlak beter dan welke partij dan ook. En ook op andere heel belangrijke terreinen is onze lijn glashelder. Het verkeersbeleid met onze robuuste, zo

mag ik hem noemen, Pieter Hofstra. Het gezond maken van de WAO waar Geert Wilders voorop gaat. De illegale problematiek waar onze dappere Henk Kamp zich zo goed voor heeft ingezet. Onze drie musketiers.

En al die anderen op onze lijst, met hun zou ik vanavond willen zeggen gebundelde, bestuurlijke en politieke ervaring.....

Nooit kunt vinden, one liners, sommige bij ons kunnen er ook wat van, zijn prachtig maar het land moet ook geregeerd worden.

Wij gaan dus de komende maand onder aanvoering van onze lijstaanvoerder voor ons eigen programma, voor onze eigen koers, voor onze liberale beginselen en we gaan dat vertrouwen van de kiezers winnen en terugwinnen.

Wij kunnen, het is mijn stellige overtuiging, nog steeds de grootste partij van het land worden na Thorbecke in de 19^e eeuw, na Kort van der Linden in de 20^e eeuw, in de 21^e eeuw weer de eerste minister kunnen leveren, prachtig zou dat zijn en onze kandidaat voor dat hoge ambt zit daar op de eerste rij, Hans Dijkstal.

De heer Bas Eenhoorn; ondertussen is ook Els Veder gearriveerd, Els hartelijk welkom, ontzettend fijn, je hebt onze complete groep van ereleden helemaal rond gemaakt, fijn dat je er ook bent.

Iedereen heeft al een bloemetje gehad en jij krijgt hem ook zo meteen, fijn dat je er ook bent.

En zoals aangekondigd, hebben we nog één politiek leider, erelid, maar die is er niet maar wel op het scherm, Frits Bolkestein.

De heer Frits Bolkestein; best partijgenoten, het spijt me dat ik deze algemene ledenvergadering niet kan bijwonen. Als u dit hoort ben ik in Spanje, de raad van Europese ministers vergadert en ik moet daarbij zijn maar in gedachten ben ik bij u. onze partij maakt moeilijke ogenblikken door, dat is niet voor het eerst.

Toen ik in 1990 fractievoorzitter werd stond de VVD in de peilingen op 15 zetels en toch kregen wij er 31 in de verkiezingen daarna, hoe is ons dat gelukt? Door drie eenvoudige stelregels te volgen. Ten eerste leiderschap in de politieke discussie veroveren, de VVD moet de politieke agenda weer bepalen en het debat inhoud geven.

Ten tweede het oog gericht houden op de lange termijn, natuurlijk de krant van morgenochtend is belangrijk maar het gaat toch vooral om wat er in de maanden en jaren daarna gebeurt.

Ten derde, de eenheid bewaren. Dat laatste is nu misschien wel het belangrijkste. Als de kiezers ergens allergisch voor zijn is het ruzie, stelt u zich dus allen op achter Hans Dijkstal.

Onze partij zit zeer stevig in elkaar en heeft een duidelijk politiek profiel, het zal dus waarachtig wel gaan, tot spoedig.

De heer Bas Eenhoorn; en zo is het maar net. In eenheid achter Hans Dijkstal dat is de boodschap die we met z'n allen hebben, die 33 dagen op naar de grootste partij van Nederland.

Om eens te laten zien waar we de dag van vandaag mee bezig zijn Loek, hebben we jouw gevraagd om eens met een paar jonge mensen maar vooral ook vanuit je eigen carrière te kijken hoe hebben we dat gedaan en waar staan we nu. Mag ik aan Loek Hermans vragen om aan ons te laten zien hoe dat in zijn werk is gegaan.

De heer Loek Hermans; dames en heren als het een beetje wilt krijgt u wat afschuwelijke jeugdfoto's te zien maar beter waren ze er niet, dus ik heb er lang naar zitten zoeken maar helaas, lukt dat nog jongens? Nee, dan houden we het hierbij, vind ik wel best hoor.

Dit is een foto, dat is wel aardig, ik ben in 1969 toen ik in Nijmegen aankwam studeren en van het internaat Rolduc kwam, was toen nog een klein seminarie, toen had ik in Nijmegen gestudeerd en toen ben ik meteen lid geworden van de VVD, ik vond dat ook wel nodig eigenlijk want ik had veel dingen gehoord thuis.

En dat was interessant, ik kwam daar de eerste vergadering aan daar in Nijmegen en daar zat een voorzitter die in een zwart pak zat met een grote strik voor, ik stelde een vraag over de beneden stad van Nijmegen, hij kijkt over zijn brilletje heen en zegt tegen mij: wie is u?. ik stel mij netjes voor en hij zegt u moet nog veel leren, hetgeen ook zo was tenslotte kwam ik daar studeren.

Dit is uiteindelijk de foto geweest toen ik eerst lid van de VVD was geworden en daarna lid van de JOVD geworden en dat is eigenlijk gekomen doordat toen Rudolf de Korte, die had toen een nieuwe kiezerswerkgroep opgezet en die nieuwe kiezerswerkgroep die moest proberen jonge leden voor de VVD te winnen en van daaruit heb ik toen ook contact gekregen met nogal wat JOVD'ers en toen ben ik lid geworden ook van de JOVD.

Dit is een foto die is genomen in Appingedam, het jaarcongres van de JOVD. Er waren toen 80 mensen want veel meer hadden we er toen niet en dat ging toen, 1971 was dat geloof ik, het congres ging toen over het onderwerp

euthanasie, legalisering van de euthanasie 1971, en we hadden daar toen barones van Tilde Wies de Boulogny. Een mevrouw die, ik zal het nooit meer vergeten die naam zo ingesleten, en die vrouw die had het toen al over de legalisering van euthanasie, Els zal dat ongetwijfeld zich nog kunnen herinneren dat was één van de voorvechters dat moet een liberaal zijn geweest, dat was één kant van de zaak en wat mij betreft mag de tweede wel komen als je het maar heel voorzichtig doet.

Toen ben ik uiteindelijk ook aan het einde van, ja ik wist dat het heel erg zou zijn, aan het einde van mijn studie in 1976 ook nog even in militaire dienst geweest voor zes maanden en toen moest ik uiteindelijk kiezen tussen de vraag of ik de Tweede Kamer in wilde of in militaire dienst wilde blijven, ik heb daar lang over nagedacht, ik zat toen bij de pantser-infanterie de opleiding reserve-officier in Ermelo en daar is deze foto van. Een beetje vaag en dat is maar goed ook dat die zo vaag is gebleven ik ben toen niet verder gekomen dat sergeant eerste klas want het was allemaal zo snel afgelopen.

Ik weet nog dat Hans, misschien kan je dat nog herinneren Hans, ik heb je toen een keer gebeld toen vroegen ze mij of ik naar de voorlichtingsdienst toe wilde in Duitsland, onze legereenheid in Duitsland en toen belde ik jou op en toen zei je om de dooie dood niet we gaan campagne voeren en daar moet jij bij zijn dus zo is dat gekomen en ik ben dus uiteindelijk dan ook blijven stranden en nooit vaandrig geweest dus laat dat maar weer snel voorbijgaan.

Maar uiteindelijk, de volgende foto, dit is een hele aardige foto want hier zult u vele mensen op herkennen, dat is een topkadercursus, ik dacht in de Bilderberg in Oosterbeek en dat was onder leiding van Harm van Riel en dat waren topkadercursussen en daar kon je beter ook maar geen vragen stellen, hetgeen mij toen ook is overkomen.

Ik zal u even melden ik zie Ton Talhammer, Piet Blauw, Jan Korf, Bert Huber, Chiel Reniek en daartussen mevrouw en meneer Blauw daar zit ik dus tussenin en dat was een topkadercursus dat was onverstelbaar.

Dat was een hele bijzondere cursus, ja het blijft lachen hé, dat was een hele bijzondere topkadercursus want ook daarbij was zoiets als je daar een verkeerde vraag stelde, hoe soepel is dat toch allemaal geworden die topkadercursussen daarna, als je daar een verkeerde vraag stelde dan kreeg je de opmerking van dit was geen intelligente vraag en dan kon je weer gaan zitten en dan wist je dat je carrière voorbij was.

Hij heeft momenten gehad van zwakte, van Riel, hij heeft momenten gehad van zwakte. Dat was in de periode denk ik van eind 75 zo'n beetje rondom de

tijd dat ik in militaire dienst zat dat was deze topkadercursus en de eerste activiteiten in de VVD heb ik toen ook gedaan met het plakken van affiches, er was toen een periode dat Bas de Gaay Fortman daar was. En vlak daarvoor hadden we affiches gehad met de PSP met de koe, die waren er toen helaas niet meer, het was een campagne waarin het werkelijk heel scherp toeging tussen met name de PPR kant en de VVD en dat was toen een hele grote politieke strijd en die hebben we toen in de 70'ér jaren verder, ik weet nog dat deze campagne ging dus voor 1977 het grote overwinningsjaar van Hans Wiegel met 28 zetels en dat was de punt ook, dat vergeet ik nooit meer, dat we in de lift naar boven stonden, de fractiekamer moest verbouwd worden Hans dat weet je ongetwijfeld nog wel, en stond Erica ook in de lift waarop Hans toen tegen Erica zei volgens mij is dit de eerste keer in je leven dat je als laatste bent aangekomen.

Ik ben toen uiteindelijk kamerlid geworden in 1977, daarvoor in 1974 gemeenteraadslid en in 1977 Tweede Kamerlid en dat ben ik ook uiteindelijk nog geweest tot 1990 en toen ben ik naar Zwolle vertrokken en in 1994 Friesland en in 1998 weer terug naar Den Haag toe gegaan.

Wat was de volgende foto ook al weer? Ja, dit is een hele aardige foto waarin de huidige commissaris van de Koningin met zijn voorganger, toen was al duidelijk dat Ed mij altijd ging opvolgen, maar dat is een foto van Vrijheid en Democratie van 21 april 1981 in die periode dat we als VVD dus heel veel problemen hadden want toen zaten we in een geweldige struggle for life met, Hans heeft daar net iets over gezegd, en dat was een periode dat we met name ook de jongeren probeerden aan te trekken dat waren deze twee dan met name voor bedoeld, we zijn uiteindelijk op 26 zetels uitgekomen, ik weet niet hoeveel jongeren daarbij waren.

Er was ook een keer toen hadden we een grote bijeenkomst in Amsterdam, VVD Amsterdam, en daar was ook Andre Hazes die toen nog tot de goede politieke kleur behoorde, en die kon een T-shirtje niet eens aandoen, extra extra extra large en dat scheurde toen helemaal uit en zei toen tegen ons ik stem toch op jullie, als je dat nou maar gewoon blijft doen.

Dat was dus 1981 toen hebben we een jongere campagne geprobeerd om dus weer veel jongeren naar die VVD toe te trekken en dat is denk ik uiteindelijk ook wel in enige mate gelukt maar of het nu juist aan deze geweldig sportieve mensen heeft gelegen, volgens mij heeft Ed nog nooit een trainingspak aan gehad behalve die ene keer.

Dan gaan we naar de volgende toe. Dit is een hele aardige, Frits Bolkestein en ik. Dat was in de periode dat ik in Zwolle zat en Frits nodigde mij een keer uit

om een toespraak te houden over het ruimtelijk economisch beleid van Nederland, natuurlijk dat doe je daar vraag je de burgemeester voor, en ik heb daar toen een aardig verhaal gehouden, vond ik zelf, en Frits vond dat geloof ik achteraf ook wel maar er waren nogal wat discussies toen over de vraag wat de knooppunten eigenlijk precies allemaal moesten zijn, dat was uit die periode standaard, bij Zwolle is toen uiteindelijk ook knooppunt geworden, zoals je waarschijnlijk weet, grote lobby voor gevoerd. Dit is geweest in de buurt van eind 1992-1993 het is overigens wel interessant om te weten dat de periode dat wij toen Frits en ik alle twee in, mag ik misschien wel even zeggen, dat was in 1990 moest er een nieuwe fractievoorzitter komen en toen waren dat de twee kandidaten en toen is gelukkig Frits het geworden.

Hebben we nog een laatste foto? Nee hé, die heb ik weggehaald. Ik wou nog heel even iets zeggen over die campagne. Ik denk dat je in de VVD als jongere altijd volop gelegenheid hebt maar denk niet dat je in één keer de hele stap kunt gaan zetten je zult dus allerlei activiteiten daarin moeten gaan zetten en ik weet dat er heel veel jongeren in de VVD, ook heel veel jongeren in de studentenwereld en andere jongerengroepen, veel interesse hebben in de liberale gedachte, heel veel mensen ook die kijken naar carrières die zijn doorlopen maar iedere carrière is toch weer net even weer wat anders en in alle gevallen gaat het erom dat je probeert om je eigen activiteit en je eigen kwaliteit steeds naar voren toe te brengen en ik zou er twee graag hier willen hebben, twee jongeren dat is Rense Weide en Laureen Bonnewits om hier naartoe te komen dan kan ik een aantal vraagjes bij hun een keer neerleggen.

Zo, nou zijn jullie nou ook eerst lid van de VVD geworden of meteen alleen al VVD en ook nog JOVD-ers of niet?

Laureen Bonnewits; ik ben alleen maar lid geweest van de VVD.

Rense Weide; ik ben in 1996 lid geworden van de JOVD en in 1999 van de VVD.

De heer Loek Hermans; juist en waarom?

Laureen Bonnewits; waarom, bij mij is het eigenlijk een logische stap geweest. Ik ben al vanaf jongs af aan in de adviescommissie terechtgekomen voor B&W van daaruit ben ik me politiek gaan oriënteren, alle partijprogramma's een beetje door gaan bladeren, ideologieën daarachter gaan doorkijken en de VVD kwam er voor mij als beste uit. Vooral de vrijheid van het individu en de

keuzevrijheid die ermee gepaard gingen zijn voor mij één van de redenen dat ik VVD ben gaan stemmen en actief ben gaan volgen.

Ik denk ook dat deze factor ervoor staat waarom de VVD hele gezonde diversiteit binnen zijn gelederen heeft. En waarom ik nou actief lid ben geworden is omdat ik vind dat als je ergens voor staat moet je er ook achter gaan staan en je moet niet gaan roepen vanaf de zijlijn maar je moet het zelf gaan doen.

Rense Weide; nou ik ben om heel andere reden lid geworden ik ben op mijn 16^e lid geworden van de JOVD en het leuke was omdat wij in onze familie veel politieke discussies voerden. Nou, mijn grootouders stemden Partij van de Arbeid en mijn ouders VVD, zonder dat ze overigens beide politiek actief waren in de beide verenigingen en ik vond het op zich altijd hartstikke leuk die politieke discussies en ik heb op mijn 16^e mijn lidmaatschap gezet in de JOVD omdat het ook bekend stond om een liberale en onafhankelijke club en de best georganiseerde club van Nederland.

De heer Loek Hermans; Bas hoor je dat? De best georganiseerde club van Nederland. Rens, misschien kun je ook nog even iets vertellen, dat is de eerste vraag bij de JOVD, wie ben je, waar studeer je, wat doe je en dan kom ik bij jou direct ook.

Rense Weide; ik ben 22 jaar, ik studeer bestuur in Beneden Leeuwarden en ik woon in Den Haag.

Laureen Bonnewits; ik ben 28 jaar, ik ben voornamelijk moeder en daarnaast ben ik jurist en werk op de rechtbank als kortgeding griffier dus schrijf ik voornamelijk vonnissen, ik woon in Berkel & Rodenrijs, ik heb hiervoor in Hellevoetsluis gewoond waar ik raadslid was en nu ben ik in Berkel weer politiek actief.

De heer Loek Hermans; heel mooi, kijk eens even. Heb je nou toen je lid werd bepaalde verwachtingen, bepaalde ideeën, heb je voor jezelf iets van ik zal wel een politieke carrière willen?

Laureen Bonnewits; nou toen ik lid werd, zoals ik net al aangaf, wilde ik ook actief lid worden en gelukkig in de afdeling waar ik zat in Hellevoetsluis kon dat. Ik ben toen begonnen als PR functionaris en daarna ben ik doorgestroomd als bestuurslid jongerenfunctionaris, als logische stap daar weer op ben ik raadslid geworden. Zoals u al vraagt komt het overeen met wat je verwacht? Als je jong ben dan stap je die politiek in om je idealen te gaan

verwezenlijken en ook natuurlijk om de partij te trekken en dan kom je de politiek tegen en die bestaat uit compromissen en dat duurt lang als je jong bent maar goed als je daar dan eenmaal doorheen bent, als je ziet dat het grote doel achter al deze compromissen staat dan zie je dat je toch bij de VVD op de goede plek bent dus uiteindelijk voldoet het toch aan alle verwachtingen.

De heer Loek Hermans; dus je wilt een politieke carrière?

Laureen Bonnewits; dus ik wil inderdaad een politieke carrière.

De heer Loek Hermans; want je staat ook op de kandidatenlijst?

Laureen Bonnewits; dat klopt, ik sta op plaats 67 en ik vind nog steeds dat iedereen die op die lijst staat, welke plaats dan ook, is verkiesbaar dus ik ga nu voor een zetel in de Tweede Kamer.

De heer Loek Hermans; en jij Rense ook...

Rense Weide; Nou ja, uiteindelijk de ambitie, dat politieke dat zit in me en ik vind het hartstikke leuk. Ik zou nog niet direct de stap naar de Tweede Kamer willen maken ik vind dat toch nog wel iets te ver weg, niet zozeer te ver van mijn bed show maar wel zoiets heb van dat komt later nog wel eens een keer, nee ik hou het dan liever dichtbij en dan zou ik eerst in een gemeente actief willen zijn of in provinciale staten maar vooralsnog ben ik voorzitter van de JOVD en dat is op zich zeker in verkiezingstijd hartstikke leuk om te doen.

De heer Loek Hermans; heel goed. Enne ik begrijp dat jonge liberalen niet van plan zijn zoals de jonge socialisten om de partij te verlaten?

Rense Weide; geenszins.

De heer Loek Hermans; als je nou hier zou staan over twintig jaar, iedereen is er dan nog, en jullie staan over twintig jaar hier, wat zou je dan voor jezelf als meest mooie plek, als je over politieke dingen praat, willen benoemen.

Als je nou echt eens even mocht zeggen, even stiekem achter de hand, wat zou je dan het mooiste vinden?

Laureen Bonnewits; nou het mooiste is natuurlijk dat ik nog steeds actief ben binnen de VVD die dan nog steeds, of weer, de grootste partij is. Op dat moment hoop ik dat ik vanuit een plek uit de Tweede Kamer kan terugkijken

op beleid waaraan ik heb meehelpen totstandkomen, bijvoorbeeld het jongerenbeleid, ik hoop dat ik heb kunnen voorkomen dat de jeugdcriminaliteit verder steeg en beter gezegd nog ik hoop dat dan de minima is gedaald door middel van en systeem van constateren, registreren, handhaven en gelijk erop zitten want ik denk dat voor jonge boeven alleen een systeem van harde straffen en goede hulp kan helpen.

Verder hoop ik natuurlijk dat er nog steeds heel goed en bereikbaar onderwijs is met voldoende leerkrachten die het allemaal naar hun zin hebben in hun werk. Dat zijn de dingen die ik hoop.

Rense Weide; als er echt iets is wat mij dan, als je dan ook vraagt van goh wat zou je dan later willen worden en als je over twintig jaar kijkt. Als iets een functie is wat we bij de liberalen nog niet hebben vervuld dan is het wel het burgemeesterschap van Amsterdam.

De heer Loek Hermans; nou dat zit er dus ook in hé want als we de grootste worden en weer opnieuw de grootste zijn, dan moet ook dat een keer gaan wisselen lijkt me wel, time for change zou ik willen zeggen.

Wat is naar jullie mening de rol die jullie, met name voor jongeren als je nou jongeren zou moeten oproepen binnen en buiten de partij, om politiek actief te zijn? Wat is dan nou juist leuk bij de VVD om nou juist, even los van de politiek, maar de organisatie, de inhoud, de mensen, wat vind je nou juist leuk om binnen de VVD actief te zijn en wat zou je je collega's willen aanraden?

Laureen Bonnewits; wat ik ze aan wil raden zoals alle jongeren weten en alle mensen weten, jongeren hebben toekomst, jongeren moeten dan ook zelf die toekomst moeten grijpen en er zelf aan mee moeten werken.

Natuurlijk kan je dit het beste doen binnen een partij als de VVD omdat deze toch de liberale visie uitdraagt die naar mijn mening de beste visie is.

Ik denk dat je binnen de VVD als jongere ook inderdaad de kans kan krijgen om jouw ideeën uit te dragen, wat ik ook heel belangrijk vind want jongeren zijn ervaringsdeskundigen in heel veel opzichten, zij weten het beste inderdaad hoe het op scholen toegaat, ze weten het beste hoe het is om werkzoekende te zijn en hoe het is om als startende werker te beginnen, ze zien heel duidelijk hoe de veiligheid op straat is, zien nog duidelijker hoe het zit met de veiligheid in horecagelegenheden dus op die wijze kunnen zij hun steentje bijdragen aan de maatschappij en hun liberale visie binnen de VVD door heel Nederland uitdragen.

Rense Weide; afgeven op de politiek dat is zo makkelijk. Je moet ook zelf je verantwoordelijkheid nemen als je vindt dat er iets mis is. Ik ben 22 en ik ben

relatief jong politiek actief en veel van mijn leeftijdsgenoten zijn dat niet en zullen dat ook nooit worden maar toch tegen hen die dat niet doen zeg ik kom erbij en join the club want het is gewoon fantastisch om bezig te zijn met politiek, met vraagstukken die op dit moment spelen in de maatschappij om daar je bijdrage aan te leveren en om daar van te zeggen van goh, dat moet opgelost worden en dat inspireert me ook om bezig te zijn in de politiek, om bezig te zijn in de JOVD en later natuurlijk in de VVD.

De heer Loek Hermans; dames en heren, Laureen en Rense. Waar maken we ons zorgen over zou ik willen zeggen, heel veel plezier vanavond.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Loek en uiteraard onze twee jeugdigen en Rense over twintig jaar in Amsterdam, daar houden we je aan.

Ik heb een paar heel serieuze vragen voor Annemarie Jorritsma en Gerrit Zalm. Willen jullie naar voren komen want uiteindelijk we willen wel even weten hoe die vooruitgang, die we geboekt hebben in de achter ons liggende jaren, hoe we die vooruitgang nu vasthouden.

Ze wilden persé staan in plaats van zitten zo dat jullie het verschil een beetje zien in grootte.

Serieuze vragen heb ik gezegd, Gerrit allereerst, de Euro. Ik denk een fantastisch succes wat jij hebt gerealiseerd, een geweldige introductie, hoe kunnen we vanuit liberaal perspectief in de komende jaren het best van profiteren?

De heer Gerrit Zalm; nou in de eerste plaats is hiermee het bewijs dat wij iets goed kunnen organiseren en dat er ook iets heel goed kan lopen. Het is wel een grote inspanning geweest om die Euro-introductie gladjes te laten verlopen maar door die samenwerking van allerlei mensen is dat toch heel goed gelukt.

Ja, de voordelen die moeten vooral komen uit de Europese interne markt, er komt meer concurrentie, voor Nederlandse bedrijven makkelijkere mogelijkheden om elders in Europa te exporteren maar omgekeerd ook dat andere bij ons op de markt makkelijker kunnen komen en zelfs ook bedrijven van buiten Europa kunnen makkelijker op de Europese markt concurreren dat betekent dat je uiteindelijk productiviteitsvoordelen krijgt en ook voordelen voor de consument en daar is het allemaal om te doen.

De heer Bas Eenhoorn; dat is heel duidelijk Gerrit. Annemarie uit een heel gezaghebbend onderzoek, door een denktank gedaan, is gebleken dat in de komende vijf jaar Nederland behoort tot de landen waarmee je het beste zaken kunt doen. Ik denk dat dat mede te maken heeft met het beleid wat jij

hebt gevoerd, hou gaan we dat vasthouden? Hoe zorgen we ervoor dat dat inderdaad gebeurt en dat we dat succes zullen houden?

Mevrouw Annemarie Jorritsma; laat ik niet zo pretentiefus zijn om te denken dat ik dat in mijn eentje heb gedaan want het is natuurlijk een combinatie van financieel-, maar ook sociaal economisch beleid en van allerlei andere zaken die we hebben gedaan. Hoe we dat vast kunnen blijven houden? Ja, dat is verstandig blijven, dus vasthouden aan het hele degelijke financiële economische beleid van de afgelopen jaren en doorgaan met het meer flexibel maken van onze economie.

We hebben de afgelopen jaren veel kunnen doen aan het wegsnijden van regeltjes, onnodige regeltjes, het wegnemen van allerlei blokkades, het wegnemen van mogelijkheden voor starters. Het is in dit land heel bijzonder maar op dit moment hebben wij per jaar 55.000 starters, nieuwe ondernemers. Natuurlijk gaan er daar af en toe wat van stuk maar dat hindert niet, maar die overblijven creëren heel veel nieuwe werkgelegenheid en dat moeten we echt proberen vast te houden. Dus doorgaan met dat proces en proberen al die regels die niet nodig zijn weg te snijden en daar kunnen we nog zat op doen. Er liggen overigens nog een aantal interessante voorstellen op dat terrein op dit moment ook bij de kamer.

De heer Bas Eenhoorn; ik denk dat er, als wij over twintig jaar terugkijken en Rense Weide dus burgemeester is van Amsterdam, dat we nog steeds zullen merken dat dit beleid is gevoerd. Één van de dingen die we dan nog in onze gedachten hebben, en daar wil ik verder niemand mee te kort doen, de Zalmnorm. Denk je dat we over twintig jaar nog kunnen profiteren van die norm die jij hebt neergezet Gerrit?

De heer Gerrit Zalm; nou, ik hoop het wel. Het is natuurlijk vooral een bestuurlijke norm maar die heeft wel zijn succes bewezen en dat is natuurlijk ook wel eens prettig en ik hoop wat dat betreft dat die ook overeind kan blijven. Het is wel zo dat zowel bij de vorige verkiezingen als bij deze Verkiezingen die andere partijen hebben er niet veel mee op, die willen altijd sneller geld uitgeven, die willen altijd sneller als er een meevaller is die er weer doorjagen en wat dat betreft is het degelijke financiële beleid niet snel bij andere partijen te vertrouwen.

Mevrouw Annemarie Jorritsma; Gerrit is te bescheiden want je moet gewoon kijken naar de doorrekening van het CPB van ons verkiezingsprogramma en dan kun je ook zien dat met ons verkiezingsprogramma de economische groei

er gewoon het beste ervoor staat en niet alleen voor de komende vier jaar maar met name de structurele doorwerking is heel erg hoog en die heeft absoluut hiermee te maken.

Iedereen vindt ons altijd van die koele kikkers omdat we het daar maar voortdurend over hebben maar het is natuurlijk wel de beste garantie om te zorgen dat we dat geld wat echt nodig is voor zorg, voor onderwijs, voor infrastructuur, voor veiligheid ook werkelijk bij elkaar te krijgen en ik ben dus altijd heel verbaasd dat mensen dat soms anders zien want het is toch precies zoals bij je thuis?

De heer Bas Eenhoorn; ik denk dat dat zo is.

Mevrouw Annemarie Jorritsma; althans ik hoop dat het bij je thuis ook zo is.

De heer Bas Eenhoorn; één van de topelementen uit ons verkiezingsprogramma is, denk ik, alles wat te maken heeft met minder regels van de overheid. Dat is één van jouw elementen als minister van Economische Zaken Annemarie, je gaf zonet al een beetje aan als het over onze concurrentiepositie gaat maar vooral over het goed zaken doen in Nederland, dat het belangrijk is dat we daarmee doorgaan. Één van de klachten uit de wereld van het MKB is juist oh, er zijn zoveel regels. Hoe kun je dat beleid van jou om die regels te verminderen voortzetten en dat we daar echt profijt van hebben?

Mevrouw Annemarie Jorritsma; nou, ik zou zeggen we zitten nog maar aan het begin. Wat je ziet is eigenlijk, en dan gaat het niet alleen over economische zaken maar over de hele rijksoverheid heen, dat wij nog ongelooflijk veel zaken georganiseerd hebben uit de vorige eeuw als ik het zo mag zeggen. Georganiseerd hebben als kunnen mensen niet voor zichzelf beslissen terwijl inmiddels 80% van de bevolking goed opgeleid is, heel wel zelf kunnen beslissen dus we zullen gestructureerd echt op tal van terreinen echt die omkeer moeten maken, dat betekent in het onderwijs meer toe naar vraagafhankelijke systemen, Loek heeft de eerste experimenten met vouchersystemen zodanig dat studenten meer eigen keuzes kunnen maken gedaan in de gezondheidszorg moet het echt omgedraaid worden, daar moet ook de patiënt het gaan bepalen, wat overigens niet betekent dat er geen problemen op te lossen zijn want het is niet eenvoudig om het op een zodanige manier te doen dat het niet onmiddellijk de pan uit reist, en op het terrein waar ik zelf verantwoordelijk voor ben op dit moment moeten we echt doorgaan met marktwerking, deregulering, wetgevingskwaliteitsverbetering al

was het maar dat we ook daar nog maar in een eerste overgangssituatie zitten.

Het is heel jammer dat de processen, waar ik nou zelf mee begonnen ben, niet in deze periode meer afgemaakt worden waardoor nog niet de consumenten of de bedrijven er echt de vruchten van hebben kunnen plukken en dat is lastig want in een overgangperiode is het meestal eerst alleen maar moeilijk maar ik ben er zo van overtuigd dat het alleen maar veel beter wordt want wat is er nou beter dan dat mensen gewoon zelf kunnen kiezen en als ze tevreden zijn blijven ze bij een leverancier, als ze niet tevreden zijn gaan ze naar een ander en dat is volgens mij de beste manier om te zorgen dat ook producenten een beter product gaan leveren.

De heer Bas Eenhoorn; zo is het maar net. Ik denk dat als het één van de punten is waar ik zo ontzettend knap vond, Gerrit wat jij hebt gedaan, dat is in zalen optreden waar nogal wat lokale bestuurders van wat kleinere gemeenten zaten onder andere in de plaats waar ik woon, die er niet zo voor waren om die onroerend zakenbelasting af te schaffen. Die zagen daar toch wel een probleem in terwijl jij dan met verve bracht waarom dat belangrijk was deze lastenverlichting, zou jij dat nog eens een keer willen uitleggen hoe belangrijk die lastenverlichting is?

De heer Gerrit Zalm; nou die OZB is wel mijn favoriet om uit te leggen want bestuurders zien daar een probleem in maar de burgers die zien daar ook een probleem in. Maar de burgers die zien niet een probleem in de afschaffing maar die zien een probleem in de OZB, het is de meest ergeniswekkende belasting die Nederland kent, de gerechtshoven slibben inmiddels helemaal vol van alle beroepen en bezwaren die er tegen worden ingediend. Al je kijkt naar de totale opbrengst en je kijkt naar de totale ergernis die het bewerkstelligt dan is dat een wanverhouding, het is niet meer dan 2-2,5 miljard euro en als je ziet dan één op de tien mensen in beroep of bezwaar gaat tegen die aanslag dan is dat een teken dat dit een belasting is dat we als eerste zouden moeten proberen af te schaffen.

Het is ook niet zo dat gemeenten daardoor in financiële problemen hoeven te komen want we hebben in ons verkiezingsprogramma daarin voorzien dat precies datzelfde bedrag in het gemeentefonds wordt gestort en dat groeit dan ook automatisch mee met de rijksuitgaven, je zou kunnen zeggen als er een Zalmnorm voor die rijksuitgaven is dan gaat diezelfde Zalmnorm gelden voor gemeenten en die worden er echt niet beroerder van.

Het enige jammere is natuurlijk voor linkse colleges die niet meer een belastingschroef hebben om de burger steeds verder uit te persen, dat is dan jammer voor linkse colleges.

De heer Bas Eenhoorn; ons verkiezingsprogramma heeft de titel Ruimte, Respect en Vooruitgang en vooruitgang is het thema van ons congres en één van de belangrijke dingen om de vooruitgang van de maatschappij te bewerkstelligen is ze optimaal, misschien moet ik wel zeggen maximaal, gebruik te maken van ICT. Een belangrijk onderwerp van jouw beleid Annemarie?

Mevrouw Annemarie Jorritsma; ja, en ook weer niet alleen van mij want ook, ik kijk altijd zo vaak naar Loek maar Loek zit zo recht tegenover mij maar ook bij Loek Hermans natuurlijk en ook bij anderen in het kabinet en gelukkig maar want ICT is een technologie die we op allerlei terreinen moeten gebruiken, ook bij de overheid overigens, om mensen beter te kunnen bedienen, mensen beter te kunnen informeren.

Ik heb zelf net subsidieshop.nl, ik durf het bijna niet te zeggen in een zaal met liberalen die niet van subsidie houden natuurlijk, geopend waar ondernemers kunnen kijken en zelf kunnen beslissen of ze daar gebruik van willen maken.

De heer Gerrit Zalm; ze kunnen ook kijken bij belasting.nl.

Mevrouw Annemarie Jorritsma; ik benieuwd waar ze liever naar kijken Gerrit, maar we zijn er toch de afgelopen jaren maar in geslaagd om A inmiddels het land te zijn wat ter wereld de hoogste Internetaansluitingdichtheid heeft, de meeste van ons hebben gewoon Internet thuis en dat is niet alleen bestemd voor jongen mensen maar in toenemende mate zie ik tot mijn grote genoegen dat ook heel oude mensen gewoon op dat Internet bezig zijn en met hun kleinkinderen en hun achterkleinkinderen aan het emailen, en dus ook aan het surfen zijn en er gebruik van maken, dat helpt geweldig want dan gaat het echt breed in de maatschappij. In toenemende mate maakt het bedrijfsleven er gebruik van, het is ontzettend jammer dat ons bedrijfsleven nog net niet er zo goed gebruik van maakt dat het ook werkelijk mee gaat helpen in de productiviteitsstijgingen, daar moeten we nog echt de komende jaren nog een flinke push aan geven want wij lopen nog wat achter met de productiviteitsstijgingen en daar kan ICT naar mijn mening nog veel meer goed werk verrichten.

De heer Bas Eenhoorn; dan heb ik tot slot nog een gezamenlijke vraag aan jullie. We hebben het steeds zo over die vooruitgang, we moeten zorgen dat

we niet stilstaan in Nederland en dat is een beetje voor de hand liggende opmerking. Waardoor, denken jullie, kunnen wij vanuit ons verkiezingsprogramma, maar vooral ook vanwaar jullie staan op jullie ministeries, hoe kunnen we er nou voor zorgen dat we die stappen vooruit doen? Wat zijn nou de belangrijkste dingen die volgens jullie aan de orde zijn? Mag ik jullie vragen, of jullie een gezamenlijk gezang aanheffen of het ieder apart doet laat ik even in het midden maar, wat moeten we doen?

De heer Gerrit Zalm; nou ik zie als één van de belangrijkste dingen dat we meer mensen aan de slag krijgen en in het bijzonder nu met een effectief plan voor de arbeidsongeschiktheid komen, daar hebben we toch de afgelopen te weinig vooruitgang mee geboekt. We hebben vanuit het kabinet nu een aantal zaken gezegd dit kunnen we in ieder geval gezamenlijk dragen, ik denk dat ons verkiezingsprogramma daar nog een schepje bovenop doet, dat zo een geweldige bijdrage ook zijn aan het probleem van de vergrijzing want als we de mensen nu allemaal nu meer aan de slag weten te houden in plaats van in de uitkering dan is het natuurlijk ook makkelijker om zaken als gezondheidszorg en een goede AOW in te passen, dat is één van de belangrijke onderwerpen wat mij betreft.

Mevrouw Annemarie Jorritsma; ja, wat dat betreft kan het wel echt een gezamenlijk gezang zijn want ik denk inderdaad dat de komende jaren zorgen dat er degelijk beleid gevoerd blijft worden zodanig dat de economie dus echt kan groeien en dat hoort er dan automatisch ook bij dat we dan ook zorgen dat al die mensen die nu nog aan de kant staan, en dat zijn er nog een heleboel ondanks het feit dat de werkloosheid laag ligt maar we hebben nog steeds heel veel mensen die nog niet aan het werk zijn en die dat wel zouden moeten, zowel voor hun zelf overigens als voor de economie, als we daarin slagen dan hebben we structureel eigenlijk niet zoveel verschrikkelijk pijn te verwachten, dan is het goed met het land. Dan moeten er nog een heleboel problemen opgelost worden maar dat duurt altijd, dat is altijd zo, maar deze dingen zijn zo van basisbelang dat als we dat niet doen dan kunnen we al die dingen ook niet aanpakken.

En dan hoort daar natuurlijk bij de veiligheid op straat, zorgen dat het beter gaat met mensen, zorgen dat het in de zorg beter gaat overigens ook dat mensen daar zelf meer over te vertellen krijgen maar goed dat volgt allemaal uit die eerste basis en daar zou ik toch wel samen met Gerrit denk ik ook wel de echte prioriteit willen leggen.

De heer Bas Eenhoorn; en een laatste oproep aan iedereen in de zaal, Annemarie en Gerrit?

Mevrouw Annemarie Jorritsma; hard aan het werk jongens want we moeten die zetels er wel bijhalen.

De heer Gerrit Zalm; OZB, weg ermee.

De heer Bas Eenhoorn; het is heel duidelijk dat Hans Dijkstal met Annemarie en Gerrit en alle mensen eromheen, het team, op basis van kennis en kunde en ervaring die we allemaal hebben in de partij dat we dat gaan redden, die 33 dagen die zijn genoeg om te winnen en dat is zo duidelijk als wat, dank je wel voor jullie fantastische bijdrage.

Er was een fotootje zo straks en dat fotootje wat Loek liet zien van , als ik me niet vergis was het zelfs de laatste topkadercursus die Harm van Riel toen leidde, daar zagen jullie nog een paar, wat zal ik zeggen, een paar heren in grijs op de rij een beetje links op die foto en ik geef toe één daarvan was ik maar er was nog iemand en dat was Ben Verwaayen en die was ook in diezelfde cursus en dat was toch wel eigenlijk heel gek als ik zo langs zie aan gezichten hier dan begin je langzamerhand het gevoel te krijgen van tjonge tjonge dat is lang geleden maar tegelijkertijd, neem nou bijvoorbeeld Ben, liberaal tot in zijn tenen en tegelijkertijd straalt hij dat uit in de hele wereld als de baas, het opperhoofd, de eindverantwoordelijke van Britisch Telecom. Wij zijn hartstikke trots die toen al in de VVD, altijd in de VVD, zijn gebleven en hard hebben gewerkt nu hier zijn om ons eens even te laten zien hoe belangrijk het is dat we dat liberalisme verder brengen, wij zijn trots op Ben als groot internationaal zakenman, fijn dat jij hier bent en wil jij ons eens even laten zien hoe dat gaat.

De heer Ben Verwaayen; ik zou tegen de heer Toxopeus willen zeggen u bent niet de enige die ze het ene vragen en het andere aankondigen dus ik ga gewoon mijn column uitspreken omdat het zo heerlijk is al columnist gewoon te kunnen zeggen wat op het papier staat, want dat moet bij een column, en dat duurt nooit langer dan vier minuten en dertig seconden.

Ik kom tegenwoordig weer wat vaker in Nederland nu ik wat dichterbij woon en dat is buitengewoon plezierig omdat Annemarie toch nog een beetje beter beeld krijgt als je er echt bent dan dat je alleen op Internet kijkt.

En zo reed ik in maart rond Rotterdam op die ringweg en daar staan heel veel van die viaducten en meestal zijn die opgesierd met iets wat daarop gekalkt is uit pure hartstocht zoiets als Monique wil je met me trouwen, dit keer stond er wat anders op, dit keer stond er woensdag maakt Pim gehakt, dat was waarschijnlijk niet het werk van een inventieve lokale slager, misschien een verliefde jongeman, en ik weet zeker dat er niet een één of andere

campagneteam is geweest dat aan de trapeze heeft gehangen. Ik denk dat het veeleer een uiting was van maatschappelijke irritatie, en er is irritatie in de samenleving. En natuurlijk, er is heel veel aantoonbaar goed werk geleverd de afgelopen jaren, de economie en het werk, dat was de inzet acht jaar geleden en dat is gelukt maar de politieke agenda is duidelijk herzien.

Een columnist heeft de irritatie verwoord en dat is zijn vak, scherp, snedig en zonder verwatering en dit keer niet alleen op schrift maar ook verbaal.

In zekere zin is dat winst want de politiek is weer relevant geworden, overal, thuis en op straat, de kiezer is mondig, roert zich en toon zich betrokken maar een columnist is als de stem van vandaag zonder de zorg van morgen.

Pakkend, dat zeker, maar met de vrijheid en het gemak om vandaag te beweren wat gisteren nog het tegenovergestelde was en dat is de vrijheid van de columnist.

En de politiek, de politiek zit er wat ongemakkelijk bij, die heeft te maken met continuïteit. Verantwoording over gisteren, het begrijpen van vandaag in al zijn nuances en het maken van een samenhangend plan voor morgen.

Dat klinkt veel minder eenduidig, minder helder en minder puntig, nou dat is het ook. Prioriteiten kunnen worden verlegd maar wel op een realistische manier, zet dat maar eens tegenover kort door de bocht.

Politiek is het maken van keuzes, haalbare oplossingen en financierbare uitvoeringen. Verantwoordelijke politiek geeft ruimte aan opvattingen van anderen zodat draagvlak wordt gekoppeld aan daadkracht.

Verkiezingen gaan eigenlijk over vertrouwen, vertrouwen in leiderschap en leiderschap gaat bijna altijd over drie zaken. Het bepalen van de toonzetting, het bepalen van de agenda en het kiezen van de juiste mensen.

Om dat te vertalen in de politiek, in wat voor samenleving willen wij leven en hoe willen wij met elkaar omgaan, wat zijn de wezenlijke prioriteiten, dingen waar we echt voor staan en hoe ziet de ploeg eruit die het gaat waarmaken in de dagelijkse praktijk? Irritatie komt vaak voort uit het gevoel niet te worden gehoord. Luisteren is het begin van spreken. Niet omdat wat je hoort perse bepaalt wat je gaat zeggen maar omdat je alleen dan een bevredigend antwoord kunt geven als je beseft wat de wezenlijke vragen zijn.

Luisteren naar de samenleving is dus niet het begin van het lekker kunnen zeggen, het spreken van een heldere taal, drie lettergrepige woorden, het is het begin van vertrouwen in daden.

Hans Dijkstal wekt dat vertrouwen, vertrouwen heeft alles te maken met geloofwaardigheid, met kennis, ervaring en bezieling en de kalmte en de nodige ervaring en de support van het leiderschap en dus ga ik nu met

vertrouwen luisteren naar Hans Dijkstal omdat hij een aanvoerder is die je de klus kunt toevertrouwen.

De heer Hans Dijkstal; ik zou best willen dat hij dat nog eens een keer zei, heel langzaam dat ik het nog eens even...

Dames en heren, Bas die is begonnen met iets te zeggen over het open karakter van de VVD, nou ja er kan in ieder geval niet meer geklaagd worden dat deze partij niet meer in het openbaar niet meer discussieert zou ik zo zeggen de afgelopen weken. Ik heb heel veel adviezen binnen gekregen van binnen en buiten de VVD, ik dank iedereen daarvoor, ik kan u ook meedelen dat alle adviezen zijn overgenomen ook de tegenstrijdige, maar hoofdpunt was wel, moet ik eerlijk zeggen wat er zo uit opsteeg was, hou je rug recht. Welnu dames en heren dat verzeker ik u ik sta hier met een zeer rechte rug.

En ik zou zeggen klap u nog even door want hier zit een partij met een zeer rechte rug. Ik vind het fantastisch dat u met zoveel mensen hier weer bent in een overvolle zaal, ik vind het natuurlijk ook elke keer weer bijzonder eervol dat al de prominenten, Bas heeft ze genoemd hier ereleden, erevoorzitters, grote politieke voorgangers die hier allemaal zijn.

Het verheugd me zeer dat onze eigen bewindslieden, na een geloof ik vrij intensieve vergadering vandaag hier zijn, dat ze allemaal hier zijn, Frank fantastisch dat je daar zit, en ik was van plan om ongeveer dezelfde spreektijd als de heer Toxopeus in dit voorprogramma nu hier te gebruiken.

Dames en heren, we staan aan de vooravond van tweede kamerverkiezingen en, we staan aan de vooravond van onze campagne dames en heren, en dat is een campagne die voeren wij in Nederland en die voeren wij voor Nederland. Misschien is het goed om even heel kort bij dat Nederland stil te staan.

Dat is naar mijn vaste overtuiging één van de meest welvarende landen in de wereld, dat is een land met een hoog voorzieningenniveau, met een hoog opgeleide bevolking, met één van de meest gezonde bevolkingen van de wereld, een land waar de financiën op orde zijn, waar in de landen om ons heen wordt gesproken over het werkgelegenheidswonder wat hier tot stand is gebracht, een topland voor buitenlandse investeerders en zo zou ik een tijdje door kunnen gaan, dat is Nederland.

En dus niet, dames en heren zoals een enkele linkse partij ons wil doen geloven, een soort onderontwikkeld land. En dat is ook niet een land, dames en heren, van rokende puinhopen. Puinhopen krijgen we pas als het land bestuurd wordt door onverantwoordelijke bestuurders.

In deze campagne, zoals in elke campagne, gaat het altijd over de verantwoording die je aflegt over het gevoerde beleid, beleid wat mij betreft met vele plussen, beleid ook met minnen maar het is toch vooral aangeven in welke richting je vindt dat de toekomst zich zou moeten ontwikkelen, in welke richting de samenleving zou meten gaan.

Wat dat betreft is de campagne voor ons om tot uitdrukking te brengen dat de VVD leiding aan die koers wil geven en dat doen wij altijd in ons coalitie land samen met anderen. Gericht op wat mij betreft vooral behoud en verdere uitbouw van de welvaart, in de brede betekenis van het woord, maar ook om natuurlijk een oplossing te geven voor een aantal nog aanwezige maatschappelijke problemen.

In de peilingen die we zo de laatste dagen zien valt vooral op dat de verschillen tussen de drie grootste partijen historisch klein zijn. Dat betekent, precies zoals Bas dat zei, dat voor de VVD de ambitie kan, en trouwens ook moet zijn, om de grootste te willen worden dus, laat ik dat maar gelijk zeggen, wij willen winnen op 15 mei.

Maar dan zullen we moeten doe wat al eerder vanavond gezegd is, wel aangeven hoe wij dan denken, dat bijvoorbeeld een aantal van die grote maatschappelijke problemen dan worden opgelost, daar kan ik heel veel over vertellen maar misschien mag ik het heel kort proberen.

Misschien mag ik beginnen, om maar even een beeld bij u op te roepen, over de onaanvaardbaarheid dat in sommige delen van de steden in Nederland op sommige tijdstippen van de dag bepaalde mensen niet meer de straat op durven gaan, jonge mensen, oude mensen, vrouwen, mannen, omdat ze bang zijn dat ze na de ervaring daar van een tasje beroofd worden, of misschien wat nog veel erger is, gewelddadig bejegend worden met alle gevolgen van dien.

Nou dit, en nog vele van dit soort voorbeelden, hoort natuurlijk bij dat veiligheidsvraagstuk, hoort bij het vraagstuk dat deze beschaafde samenleving nog steeds een onaanvaardbare hoge criminaliteit heeft.

En er zijn op velerlei terreinen wetgevingen gekomen die ons in staat stelt sneller, beter, alerter te reageren op bepaalde vormen van criminaliteit.

De vraag is natuurlijk hoe gaat dat verder? Wat wil dan de VVD, wat staat er hier op dit punt in ons programma? Ja, wij denken dat we er nog wat politiemensen bij zullen moeten doen, de politie staat voor teveel taken die ze niet met dit huidige aantal kunnen uitvoeren daarom in het programma 5.000 agenten erbij.

Wij willen een betere uitvoering door de politie, wij willen een beter resultaat van alle inspanningen en daarom is wat ons betreft de opdracht voor een

volgend kabinet. Laat ik het maar proberen in gewoon in een getal uit te drukken, een verdubbeling van het opsporingspercentage in ons land, als we dat zouden doen zouden we veel verder zijn.

En hoe het ook zij er over praten kunnen we makkelijk maar het is wel een kwestie van het nu ook een keer gewoon doen.

Het tweede punt waar ik kort iets over wil zeggen dat kom je vaak tegen, mensen die zeggen van ja ik wil toch gewoon met mijn auto op bezoek bij oma kunnen gaan, of ik wil gewoon als dat nodig is met mijn auto nog even langs die klant rijden waar ik nog even contact mee wil hebben, hele gewone normale menselijke behoefte om zich te bewegen met de auto van A naar B, dat heet dan in ons jargon dat de vraag naar mobiliteit nog steeds een hele legitieme is en toegenomen is onder andere door de welvaartsontwikkeling.

En het spreekt vanzelf, althans dat vind ik, dat hier de overheid de burger van dienst moet zijn. Dat was natuurlijk in het kabinet, ik praat ook even over een langere periode, de reden waarom er zoveel geld is vrijgemaakt, ook vrijgemaakt kon worden, om te investeren in onze infrastructuur, 33 miljard euro extra in de plannen die lopen tot 2010, dat zijn gelukkig eindelijk weer eens gigantische bedragen die hard nodig zijn en als u nu in Nederland rondrijdt ziet u ook dat overal de spa in de grond staat en het is zelfs zo dat u er af en toe wat last van heeft, een filevorming langs de A16 Pieter en dat soort dingen meer maar dat moeten we er natuurlijk wel even voor over hebben want het is wat mij betreft toch fantastisch dat er nu zo aan die infrastructuur wordt gebouwd. Maar beste mensen het is niet genoeg en dat is dan ook precies de reden dat wij in ons verkiezingsprogramma wederom extra geld uittrekken als investering in die infrastructuur, en ik zeg daar nadrukkelijk bij, vooral om de knelpunten in het wegennet op te lossen daar ligt ook een ergernis van de burger. Omdat hier de plannen ook al klaar liggen moeten we er niet over praten, we moeten het gewoon doen.

Waarom moet ik in het rijke Nederland voor een knieoperatie naar Spanje, ja tenzij ik natuurlijk bereid ben om een maand of zes te wachten, dat is een vraag waar vele mee zitten?

Of, om het in mijn jargon uit te drukken, wanneer wordt ons volksgezondheidssysteem zodanig gemoderniseerd dat de mensen in dit land gewoon hier snel kunnen worden geholpen, dat is de vraag? We hebben in de afgelopen jaren kunnen zien dat het kabinet 14 miljard euro extra naar de zorg heeft kunnen toesluizen, dat is heel veel geld en dat is goed maar het is niet genoeg.

Het is niet genoeg omdat het stelsel van onze zorg niet adequaat is, daarom heeft de VVD, inmiddels denk ik al twee jaar geleden, een nota uitgebracht om dat stelsel te veranderen en ik ben ook heel blij dat die nota die wij hebben uitgebracht, dat vergelijkende standpunten ook nu inmiddels zichtbaar zijn het CDA en D'66 en in het bijzonder bij de Sociaal Economische Raad die op dit punt een gedurfd plan op tafel heeft gelegd.

Ik vind overigens dat intussen er wel wat moet gebeuren voordat dat nieuwe plan is uitgevoerd, ik zou willen pleiten voor meer ruimte voor particuliere klinieken in Nederland, dat betekent ook dat er winst gemaakt moet kunnen worden om gewoon sneller te kunnen werken, of om het anders te zeggen, om heel snel de wachtlijsten weg te kunnen werken. En dames en heren daar hoeven we niet over te praten dat kunnen we gewoon doen.

Vierde punt wat ik onder uw aandacht zou willen brengen, ook weer kort, ik gun nog veel meer mensen in Nederland dat ze een eigen huis hebben. Dus de vraag ook weer in mijn jargon, hoe bevorderen we het eigenwoning bezit. Sinds 1994 zijn er in Nederland 550.000 mensen met een eigen huis bijgekomen onder het motto 'éigen huis is goud waard', de VVD wil meer doen op dat terrein, laat ik u even kort een paar punten noemen. In de eerste plaats handhaven van de aftrekbaarheid van de hypotheekrente, ik zeg het nog maar even voor alle zekerheid. In de tweede plaats OZB weg ermee. In de derde plaats meer nieuwbouw van koopwoningen. In de vierde plaats meer verkoop van huurwoningen naar diegene die hun woning willen kopen.

Nou mag ik eens een gedurfde doelstelling uitspreken? Zullen we eens een proberen tot 2006 400.000 mensen meer in dit land de gelegenheid te geven een eigen huis te hebben, dat is toch mooi? Zullen we daar ook maar gewoon niet over praten maar zullen we het gewoon doen?

Dan in dit rijtje van vijf onderwerpen, die u overigens ook allemaal natuurlijk als prioriteit in ons programma zit, wil ik ook iets zeggen over een ander vraagstuk. Het woord asielzoeker kan alleen maar van toepassing zijn, wat mij betreft, op echte vluchtelingen, omdat het woord asiel niet bedoeld is voor mensen die elders en beter bestaan zoeken. En ik vind dat het vreemdelingenbeleid in Nederland daarop gericht moet zijn. Nou hebben we sinds 1 april van het vorig jaar, althans toen is die in werking getreden, de nieuwe vreemdelingenwet, dat is goed.

Die nieuwe vreemdelingenwet heeft helderder procedures en maakt onder andere een einde aan een proces wat we kende in Nederland waarin iedereen telkens maar weer in bezwaar kon en dan weer beroep kon aantekenen enzovoort, enzovoort, enzovoort.

Het ziet ernaar uit dat wij met de instroom van asielzoekers in het vorig jaar dat het kabinet in het vorig jaar daar toch een goed resultaat geboekt heeft doordat het aantal met 25% gedaald is en in de orde zit van 32.000 en als ik de laatste cijfers heb begrepen zet die daling zich in het eerste kwartaal van dit jaar ook voort, dat is natuurlijk goed. Maar beste mensen we zijn er nog lang niet.

Ik wil graag dat wij als eerste stap in een volgend kabinet zeggen dat het aantal terug moet naar 16.000 per jaar. Hoe kom ik aan die 16.000? dat is het Europese gemiddelde, dat is toch het allereerste wat we moeten doen zorgen dat Nederland niet in die krankzinnige positie zit dat wij boven dat Europese gemiddelde zitten dus laten wij daar nou eens even op af stevenen waarbij het zou kunnen helpen als we nog een andere afspraak maken, een afspraak die ook voorzien is in de wet, dat we het aantal asielzoekers dat binnen 48 uur wordt afgewerkt, en ook wordt teruggestuurd, dat we dat bijvoorbeeld is opschroeven van de 25% die het nu is naar 50% straks.

En u begrijpt dit zijn een paar punten uit een lange reeks van voorstellen want we moeten nog vele andere maatregelen nemen om in de eerste plaats te bereiken dat er een sterk afname is van de aantrekkingskracht van Nederland voor die economische migranten en in de tweede plaats, dat heeft daar rechtstreeks mee te maken, dat we de animo van mensensmokkel-organisaties om Nederland uit te kiezen ook in dezelfde mate sterk verminderen en hier geldt helemaal, na al die jaren dat Henk ervoor gevochten heeft namens onze fractie, daar moeten we eigenlijk niet meer over praten, we moeten dat gewoon doen.

Dames en heren ik noemde u vijf belangrijke punten voor ons maar er zijn er natuurlijk nog veel meer, onderwijs is voor liberalen van oudsher een heel belangrijk onderwerp, de WAO is even aan de orde gekomen, het ouderenbeleid, ruimtelijke ordening, de natuur, het milieu, de jongeren vele belangrijke onderwerpen, u vindt ze allemaal in dat prachtige verkiezingsprogramma ruimte respect en vooruitgang.

Er is echter één thema wat de basis voor dit alles vormt wat altijd de basis is voor welk beleid je ook wilt voeren en dat is natuurlijk een deugdelijk en degelijk financieel beleid. En dan heb ik het over behoedzaam ramen, ik heb

het over deugdelijk financieren, over financiële discipline, over aflossen van de staatsschuld, al die centrale begrippen waar ik overigens ook nadrukkelijk bijzet, dat weten we ook sinds een jaar of 25, ruimte voor onze economie die dat toch als motor mede moet financieren.

En daarom zeg ik hier ook vanavond nog maar eens voor alle zekerheid, de VVD houdt vast aan de eisen van degelijk en deugdelijk financieel beleid, het is voor ons een voorwaarde om in welk kabinet dan ook te stappen.

Dat brengt mij natuurlijk vanzelf nu op de vraag waar staan wij in het politieke krachtenveld? Nou ik kijkend naar de grote leermeesters altijd, zoals het altijd geweest is, neemt de VVD een eigen onafhankelijke politieke positie in. Open, ook al democraten, open voor elke coalitie die zich op redelijke gronden aandient. In acht jaar hebben wij met de Partij van de Arbeid en D'66 veel bereikt, ik ben daar trots op en ik erken dat, maar dames en heren op de dag waar we vandaag staan zijn er ook teveel belangrijke onderwerpen waar wat mij betreft de Partij van de Arbeid niet thuis heeft gegeven, het punt van het vreemdelingenbeleid, ik denk aan de modernisering van de volksgezondheid, ik denk aan de wegeninfrastructuur, ik denk ook nog steeds aan de WAO, ik weet niet wat het kabinet vandaag precies gedaan heeft maar ik denk ook nog steeds aan de WAO en ook op het terrein van onderwijs als het gaat om het ontwikkelen van een modern onderwijsstelsel vind ik dat daar de Partij van de Arbeid af heeft laten weten.

Ik ontkom dan ook niet aan de conclusie dat alleen een coalitie zonder de Partij van de Arbeid deze problemen dan wel zou kunnen aanpakken immers waarom zou de lijsttrekker van de Partij van de Arbeid als premier wel werken aan aanpak van de files, aan aanpakken van de wachtlijsten, aan consequente uitvoering van de vreemdelingenwet, als hij dat als fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid niet gedaan heeft? Dat moeten we dus niet hebben en dan bedoel ik dat ook van dat punt van die premier maar daarom worden wij ook de grootste.

Dames en heren, dit zou normaal gesproken het laatste politieke punt zijn geweest wat ik aan de orde zou hebben gesteld en dan nog een paar opzwepende slotwoorden. Ik meen dat ik dat vandaag niet zo kan doen zoals ik het in het begin van de week dacht omdat wij deze week natuurlijk geconfronteerd zijn geweest met een zeer belangrijk onderwerp, het NIOD rapport, over een zeer belangrijke zaak met een diep tragische achtergrond. Nou is dit vanavond niet het forum om dat rapport te bespreken op zijn hoofdpunten dus staat u me toe dat ik een paar opmerkingen daar over maak.

In de eerste plaats, ik herhaal dat nog maar eens, het volle besef ik zeg dat, ook Annemarie en Gerrit zaten ook in het kabinet Kok één, in het volle besef dat zich daar een enorme tragedie heeft afgespeeld waar Nederland bij betrokken was, het relativeert ook soms wel eens een beetje de grote problemen die wij in dit land voor onszelf bespreken. Het rapport vind ik zeer gedegen. De belangrijkste conclusie uit het rapport is dat Nederland heeft besloten deel te nemen aan een, en nou citeer ik, een ondoordachte en nagenoeg onuitvoerbare vredesmissie. Dames en heren ik denk dat dat waar is en ik denk dan ook dat je met de ogen van vandaag terugkijkend naar toen, 1993 geloof ik dat ik moet zeggen, dat wij toen een verkeerd besluit hebben genomen.

Dat is een verkeerd besluit van het kabinet Lubbers drie, dus je zou kunnen zeggen Partij van de Arbeid en CDA, maar zo makkelijk is het niet. Dit besluit is toen in de kamer op vele momenten in allerlei toonaarden besproken en alle grote politieke partijen zijn daar volledig bij betrokken geweest. Ik herinner me nog toen zat ik nog in de fractie, Annemarie ook, ik zie daar Jan Dirk zitten, wij hebben daar in de fractie zeer kritisch naar gekeken, we hadden een hoop bedenkingen, we hadden een hoop kanttekeningen maar de politieke betekenis van het uiteindelijk ja zeggen mag niet weggewist worden, daar behoort ik vandaag, en dat doe ik ook, voor te staan. Dus wij waren net zo goed als het CDA en de Partij van de Arbeid in het kabinet mede verantwoordelijk voor het dragen van dat besluit.

Ik kan daar overigens wel bij zeggen dat de lessen daaruit al veel eerder zijn getrokken dan in het NIOD rapport zichtbaar was. Het was in het kabinet Kok één, ik denk in de laatste twee jaar dat die hele gedachte van het ontwikkelen van een toetsingskader, zeg nou maar even van betere instrumenten aan de hand waarvan wij in Nederland kunnen beoordelen of we wel aan een vredesmissie moeten meedoen of niet die zijn toen ontwikkeld, zijn in deze kabinetsperiode verder door ontwikkeld, dat is de commissie Bakker geweest Jan Dirk is daar ook bij betrokken geweest die hebben dat nog eens aangescherpt en dus die belangrijke les is gelukkig al door verstandig politiek Nederland voor een belangrijk deel getrokken en ik kan u zeggen dat bijvoorbeeld bij de vraag of wij mee moesten doen aan Kosovo, dat zijn vragen waarvoor fractievoorzitters nooit gestudeerd hebben hoor, de beslissing of je Nederlandse militairen naar gevaarlijke situaties toe kan sturen om daar mensen in nood te helpen.

Dat dat toetsingskader ons geweldig geholpen heeft in het nemen van besluiten op dat terrein. Ik geloof ook dat we de besluiten vandaag de dag, ik weet niet waar Joazias zit die zit daar ook binnen, veel weloverwogender

kunnen nemen dan dat we toen in 1993 hebben gedaan, ik wens dat ook vanavond gezegd te hebben.

Daar horen nog twee andere punten bij die ik nog even kort zou willen noemen. De politieke conclusies van het NIOD-rapport was dit belangrijke punt wat ik net noemde en dus ook de rehabilitatie van Dutchbat, of om het maar eens anders uit te drukken, eindelijk is het tijd om volledig te erkennen dat daar Nederlandse jongens en meisjes heel belangrijk moeilijk gevaarlijk werk hebben gedaan waar ze niet altijd de erkenning voor hebben gekregen die ze verdienen, dat kan dus sinds afgelopen woensdag volop gebeuren.

En dan tenslotte één opmerking over de vraag in termen van nader parlementair onderzoek of een parlementaire enquête, ik kan u dat niet precies zeggen want wij hebben nog geen gelegenheid gehad die 3.400 pagina's in de fractie te bespreken.

Wij moeten natuurlijk als fractie ook in een betrekkelijk korte termijn, want het debat is voorzien over twee weken namelijk de laatste week voordat de kamer met reces gaat, moeten wij natuurlijk goed nadenken over de vraag of wij vinden dat er in dat rapport, ja je zou kunnen zeggen of nog concrete onderdelen zijn die niet helder genoeg zijn want als dat zo is dan moet je daar nader onderzoek naar doen, dan wel dat er punten zijn die met elkaar conflicteren en waarvan je als kamer zegt dat snap ik niet daar wil ik opheldering over.

Ik zou me ook nog kunnen voorstellen dat we nadenken, dat is meer in algemene zin, over twee punten die ook in het rapport worden genoemd, in de publiciteit overigens niet zoveel meer, dat is de rol van de media. Zou het interessant zijn, zou het belangrijk kunnen zijn als Kamer en journalisten gezamenlijk daar eens onderzoek naar doen in deze specifieke situatie? En datzelfde geldt ook voor het functioneren van de Tweede Kamer bij dit soort belangrijke beslissingen, het zou de moeite waard kunnen zijn daar ook eens de hand in eigen boezem te steken, nou daar gaan wij in de fractie nog over praten of we dat willen en als je dat wil welke vorm dat zou moeten hebben.

Maar laat ik hier vandaag heel duidelijk zeggen dat ik geen donder voel voor die ideeën van D'66. D'66 heeft tot nu toe twee nieuwe doelstellingen voor de parlementaire enquête bedacht. De ene doelstelling is dat het parlement toch vooral moet laten zien hoe betrokken ze is met een bepaald maatschappelijk vraagstuk. We hebben dat bij de Bijlmer enquête al gezien, een soort signaal vanuit het parlement naar de bevolking toe dat zou dus hier ook moeten en daar is sinds kort bijgekomen dat D'66 vindt dat de enquête moet worden

ingesteld om oud bewindslieden ter verantwoording te kunnen roepen, dames en heren ik voel daar helemaal niets voor, we maken niet van het Nederlands parlement een soort biechtstoel of een soort beklaagden-bank, het enquête-instrument is te belangrijk om te gebruiken daar waar het nodig is; waarheidsvinding. Mag ik afsluiten.

Ik kan u verzekeren dat de kandidaten op de lijst, en een aantal daarvan zie ik heel vaak in de fractie ook en ook in de bewindsliedenploeg, dat wij ons sterk geïnspireerd voelen, dat wij ons sterk gemotiveerd voelen en dat wij langzamerhand ook door een paar gebeurtenissen zo om ons heen ongelooflijk strijdlustig zijn geworden. We weten welke kant we op moeten, we weten dat ook omdat we luisteren naar mensen en de vertaling van wat we horen, weergeven bijvoorbeeld in ons verkiezingsprogramma.

En misschien mag ik het daarom vanavond zo zeggen: de VVD is een partij met goede beginselen zo is er eigenlijk maar één. De VVD is een partij met een sterk programma zo'n sterk programma ja, zo is er eigenlijk ook maar één.

De VVD heeft een goede kandidatenlijst, en met alle respect voor anderen, zo is er ook maar één en we hebben een goede staat van dienst.

En daarom dames en heren gaat de VVD winnen en worden wij nummer één.

Zaterdag 13 mei.

De heer Bas Eenhoorn; ons zaterdagochtend programma dat beginnen we zonder Marlene Waal dus het is even zelfredzaam op temperatuur komen maar dat zal wel lukken denk ik. Op uw stoel, voor zover u een stoel hebt gevonden of bent gaan zitten, vindt u de conclusies van de sessie die gisteren is gehouden, zeer goed bezochte sessie, die gisteren is gehouden over de versterking van de autonomie van de gemeenten naar aanleiding van de discussie die in de algemene vergadering is gehouden over het aanvullen van het verkiezingsprogramma op dat punt.

Onder leiding van Willen Hoekzema zijn een aantal conclusies getrokken die zijn aan het papier toevertrouwd en die zijn aan het eind van deze agenda ter bespreking voor zover nodig. Ik stel voor dat we zoals gebruikelijk de agenda punt voor punt volgen en dat betekent dat we beginnen met de rekening en verantwoording over 2001 en met betrekking tot de financiële zaken vraag ik aan de penningmeester of hij nog iets zou willen toevoegen aan datgeen wat reeds aan u bekend is gemaakt, Mark Couperus.

De heer Mark Couperus; Ja, Bas bedankt. Even een korte toelichting van mijn kant, de belangrijkste in het oog springende zaken zal ik toch nog even mondeling toelichten en daarna is er gelegenheid als u vragen heeft om die vragen natuurlijk te stellen.

Dat doe ik even aan de hand van de resultatenrekening, want dat is de meest interessante, en dan zie je dat aan de inkomstenzijde twee dingen in het oog schieten, allereerst natuurlijk dat er veel meer subsidies binnen zijn gekomen dan de jaren daarvoor en dat heeft natuurlijk alles te maken met de Wet subsidiering politieke partijen waar wij in eerste instantie 50% meer subsidie totaal hebben gekregen en dat pakt voor de VVD gezien haar grote zetelaantal gunstig uit, een negen ton dik extra subsidie.

Dat is nog niet binnengekomen maar wel toegezegd door de minister Klaas de Vries en wat dat betreft hebben we het ook als vordering in de balans opgenomen maar het vervelende is dat met een kasstelsel dat je dat dan ook weer moet gaan uitgeven dus vandaar ook dat de kostenkant zo meteen weer wat hoger is. Het andere wat opvalt is zijn de verkiezingsinkomsten, de overige inkomsten van het Hoofdbestuur zoals dat daar staat, en daar zit dan bijvoorbeeld die eerste brief in die in oktober is gestuurd waarbij een bijdrage voor de campagne wordt gevraagd maar ook giften in het kader van de campagne dus dat is een stuk hoger dan in normale jaren.

Aan de kostenkant hebben we dus geprobeerd om die kosten aan die subsidie ook weer te gebruiken anders ben je het op een gegeven moment weer kwijt en daarom zijn de uitgaven dus vandaar ook een stuk hoger, dat ziet u ook in de toelichting, dan normaal. Voor een deel komt dat doordat je dus extra beleidsruimte hebt gekregen en dat dus kunt gaan uitgeven voor een deel ook zitten er een aantal tegenvallers in en we hebben natuurlijk te maken met de voorbereidingen voor een verkiezingsjaar waardoor je dus ook altijd meer kosten hebt en nog meer uitgaven hebt in dit geval dan in een normaal jaar zonder verkiezingsvoorbereidingen.

Per saldo is het exploitatieresultaat is ook iets vreemds mee gebeurd want dat is voor het eerst ook gesplitst en dat heeft weer te maken met het feit dat we ons pand, het oude Thorbeckehuis zal ik maar zeggen op de Gracht, hebben verkocht daar een boekwinst op hebben gemaakt, dat heeft u vorig jaar toen in de rekening en verantwoording teruggezien, en dat wordt dan nu belegd. Dat wordt belegd bij een professionele belegger Mees Pierson en die hebben een bepaald risicoprofiel dan ook afgesproken, dat is trouwens een vrij conservatief risicoprofiel, en dat ziet u dan ook terug in het beleggingsresultaat want u weet vast allen dat er vorig jaar niet zulke hele goede resultaten zijn geboekt op de beurs en als u naar het resultaat kijkt van

het bedrag dat wij daar hadden staan is daar –2,4% negatief beleggingsresultaat op gekomen en dat is ook de reden waarom ik met KPNG heb afgesproken dat we dat graag willen splitsen want ik kan dat niet beïnvloeden dus ik heb gevraagd het totale resultaat te splitsen in een exploitatieresultaat, daar kunt u mij op afrekenen dat moet gewoon positief zijn en als dat negatief is dan is er onvoldoende budgetcontrol geweest geeft mij mede HB leden en ikzelf in de besluiten gewoon teveel uit dus dat exploitatieresultaat daar kunt u mij op afrekenen dat moet positief zijn het beleggingsresultaat hebben wij niet meer in de hand gewoon als resultante van het feit dat je dat natuurlijk hebt uitbesteed aan Mees Pierson. Daar staat –2,4% en dat is een stuk beter trouwens dan de Worldindex die rond de 5% negatief zit dus wat dat betreft is er toch nog best een redelijke job gedaan door Mees Pierson.

Het resultaatje wat er nog over blijft hebben we natuurlijk toegevoegd aan het verenigingsvermogen dat komt op zo'n 2,4 miljoen en ik wil u er nog wel even attenderen op het feit dat we erg afhankelijk zijn geworden dat ongeveer zo'n kleine 50% afhankelijk nu is van subsidies met op basis van ons zetelaantal wat wij hebben en dat betekent ook iets voor de toekomst, dat betekent dat je niet alle kosten structureel moet gaan proberen te maken omdat je daar flexibel in moet blijven omdat zo meteen het slechte verkiezingsresultaat zich direct terugvertaalt voor 2003, dat gaat gelukkig pas in op 1 oktober dit jaar, maar dat vertaalt zich dus direct terug in minder subsidie en dus minder ruimte dus dat is een uitdaging voor mij zo meteen bij de voorjaarsnota in mei en zeker bij de najaarsnota en dat betekent dat wij er bovenop zitten dus daar zullen wij zeker alert op zijn.

Tot slot wou ik Marcel van Rijn heel erg bedanken, die heeft dat overgenomen afgelopen jaar van Ron Smit zijn voorganger, als financieel beleidsmedewerker op het Thorbeckehuis. Hij heeft een ontzettend goede job gedaan KPNG heeft mij hele grote complimenten over Marcel gegeven dus ik denk dat dat wel een applausje waard is.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Mark. Over de financiële stukken en het verslag van het Hoofdbestuur, zijn daar verder nog op- of aanmerkingen, vragen? Niet het geval dan stellen we die vast en hartelijk dank voor uw vertrouwen. Dan gaan we naar agendapunt vijf. Voordat ik daar naar toe ga moet ik even melden dat we uiteraard ook notulen van deze vergadering maken, er is een notulencommissie voor, de heer Osterholt en Zeilstra en mevrouw Ouwehand, die zorgen dat dat allemaal klopt zoals we dat zouden wensen en er is een stemcommissie voor het geval er gestemd zou moeten

worden en de heer Kerpen, Verhoeven en Hartog die zullen dat allemaal bijhouden. Punt vijf, het verslag van de financiële commissie van drie leden over het verslagjaar 2001.

De heer Willem Grasman; Goedemorgen. Ik ben een van de leden van drie, de andere leden zijn mevrouw Plagman en de heer van Gilsen ik zal hierbij de verklaring voorlezen.

Hierbij maken ondergetekende, leden van de commissie van drie leden ter voorlichting van de algemene vergadering bij behandeling van de rekening en verantwoording van het hoofdbestuur bekend de jaarrekening 2001 te hebben getoetst en akkoord bevonden. De commissie spreekt haar instemming uit over het gevoerde financiële beleid en vraagt de vergadering aan het hoofdbestuur decharge te verlenen.

De commissie deelt de zorg van de penningmeester omtrent de relatief hoge basiskosten en zeker gezien het dalende ledenaantal waardoor het met name in komende verkiezingsjaren moeilijk kan worden een sluitende begroting te realiseren. Ik denk dat het een applaus waard is voor de penningmeester en het bestuur.

De heer Bas Eenhoorn; meneer Grasman hartelijk dank voor u en de leden van de commissie en het werk wat u dan hebt gedaan en de wijze waarop u contentieus de zaak hebt willen bekijken en dank ook voor uw advies wat u aan de algemene vergadering hebt uitgebracht, dank u wel.

Daarmee gaan we naar punt zes om de benoeming van de financiële commissie van drie leden een aantal herbenoemingen te doen en één nieuwe benoeming. De herbenoeming betreft de heren van Gils en de heer Grasman en een benoeming voor de heer Plagman uit Haarlem met een aantal plaatsvervangende leden Zeilstra, Adema en Geudeken, kunt u daarmee instemmen? Dat is het geval, dank u wel.

Dan gaan we naar punt zeven van de agenda het vaststellen van het jaarplan en de begroting 2002. gisteren is er zoals u weet onder leiding van Mark Harbers gesproken in een enthousiaste sessie over het jaarplan, Mark als jij daar iets over zou willen zeggen?

De heer Mark Harbers; ja, dank je wel. Dit jaar hebben wij een jaarplan gemaakt als hoofdbestuur dat wat anders van opzet is dan u van ons gewend bent. We hebben geprobeerd een aantal activiteiten veel meer te benoemen onder doelstellingen die we onszelf gesteld hebben en dat vloeit weer voort uit een traject wat we vorig jaar hebben doorgemaakt om mede op basis van een

groot onderzoek te proberen te komen tot een goede definiëring van de missie en wat we de komende jaren met de partij willen bereiken.

Dat is een heel ambitieus traject. We hebben gisteren ook voor het eerst zeg maar in een parallelsessie anderhalf uur uitgetrokken omdat met laten we zeggen een representatieve vertegenwoordiging van u allen door te nemen. Een paar gevolgtrekkingen uit die sessie: wij noteerden dat er waardering is voor het hoge ambitieniveau wat er uit spreekt, waarbij ik overigens ogenblikkelijk zeg dat dat ambitieniveau onmogelijk alleen vanuit het Thorbeckehuis het Hoofdbestuur in Den Haag waargemaakt kan worden maar dat dit en verhaal is wat we met z'n allen in de partij zouden moeten proberen te verwezenlijken in de komende periode en dat gaat ook verder dan alleen 2002 want we hebben onze acties toch proberen door te laten lopen tot 2005 om een aantal dingen in de partij te veranderen.

Daarbij werd wel opgemerkt dat in ieder geval de basis, zoals dat wordt gezegd, de basis op orde moet zijn, het contact met afdelingen, tussen afdelingen, tussen afdelingen en kamercentrales, de hele service die vanuit de partijorganisatie uitgaat, denk bijvoorbeeld aan de ledenadministratie en daar leggen we ook vanzelf als Hoofdbestuur wel prioriteit om daar tot een goed niveau van serviceverlening te komen.

Aangestipt werd ook het belang van goede communicatie, vooral ook de interne communicatie, met heel veel mensen doen we daar vaak ons uiterste best voor, desondanks gebeurt het toch nog geregeld dat allerlei belangrijke mededelingen en aankondigingen niet bij de juiste mensen terechtkomen.

Voor onszelf nemen we dat ook onder de loep, u ziet dat ook in de speerpunten voor het jaar 2002 staan om te komen tot een optimale informatievoorziening binnen en rondom de partij.

Ook bijzondere aandacht gevraagd voor het betrekken van jongeren bij de partij later dit jaar evalueren wij de afspraken die we drie jaar geleden hebben gemaakt met de JOVD maar los daarvan is het ook van groot belang om jongeren als kiezer en als lid te werven en in dat verband wijs ik ook graag op de jongerendag in het Odion in Amsterdam die op zondag 12 mei wordt georganiseerd. Er is een hele projectgroep bezig om gedurende de hele verkiezingscampagne heel veel aandacht te krijgen van jonge kiezers.

Tot slot, we zijn in het Hoofdbestuur en in een commissie over de toekomstvisie van de partij ook bezig om na te gaan of er nieuwe vormen van betrokkenheid gevonden kunnen worden, tot nu toe hebben we eigenlijk maar twee smaken voor mensen die hun betrokkenheid bij de VVD willen tonen, je kunt op ons stemmen en je kunt van de VVD lid zijn. Kijk je naar andere organisaties om ons heen daar zijn er vaak vele andere vormen van

betrokkenheid ook te vinden, denk aan donateurs, denk aan tientjesleden, denk aan lokale leden, nou we hebben gisteren in de sessie daar ook nog wat voorbeelden van gehoord van afdelingen die op een hele goede manier bezig zijn om naar nieuwe vormen van betrokkenheid te zoeken en we zullen dat ook zeker een vervolg geven door daar ook op landelijk niveau verder over na te denken en te proberen meer mensen aan de VVD te binden.

Dat zijn in het kort de gevolgtrekkingen uit de sessie van gistermiddag.

Als u hier behoefte hebt of vragen hebt om daar verder over te spreken dan is nu het woord aan de zaal.

De heer Bas Eenhoorn; dat lijkt volstrekt duidelijk, helder, enthousiast, open, betrokken en een betrouwbaar plan. Dank je wel Mark voor jouw toelichting. Niemand hier verder over? Dan is het zo vastgesteld en dan gaan we met deze besluitvorming, en dat betekent dus ook dat de begroting 2002 daarmee is vastgesteld. Gaan we naar de hoogte van de contributie en daarvoor geef ik het woord weer aan Mark Kuperus;

De heer Mark Kuperus; ja, bedankt. Ik wou u vragen om de contributietarieven uit het boekje vast te stellen want een echte alerte lezer heeft gezien dat er op bladzijde 16 in de brief een klein foutje is geslopen en dat betreft het per jaar bedrag van gezinsleden, die staat namelijk op 20 euro en op 19 euro bij automatische betaling en dat moet 20.50 en 19.50 zijn dus het voorstel is om dit toe te lichten.

Verder is het zo dat de tarieven hoger zijn dan vorig jaar maar dat is en uitvloeisel uit uw eigen besluit namelijk om de contributietarieven elk jaar met de inflatie toe te laten nemen en dat is 4,5% en dat is dus een gemiddelde stijging van 4,5% dank u wel.

De heer Schellekens; voorzitter, ik had een kleine vraag aansluitend aan dit punt en het vorige dat wij kunnen natuurlijk met zijn allen wel zeggen dat de leden lid moeten blijven en niet op moeten zeggen om reden van contributiehoogte. De praktijk is, en in Maastricht gaan we regelmatig na als er opzeggingen komen wat de aanleiding is, en uit diverse gesprekken met mensen blijkt mij dan toch om het plan om toch aan andere leden te denken heel goed is want ik kan 100 keer zeggen dat moet je ervoor over hebben maar toch ook een bedrag van 150 gulden of daaromtrent is voor sommige mensen toch een reden van nee, ik blijf VVD lid enzovoort, enzovoort, dus geen opmerkingen over de contributie maar wel aansluitend aan het vorige denk daar goed over na want ik denk dat het belangrijk is.

De heer Bas Eenhoorn; bedankt meneer Schellekens voor deze opmerking, we moeten er alert op blijven en dat is volstrekt juist. Verder niemand in de zaal, dan stellen we de hoogte van de contributie voor 2003 bij deze vast, dank u wel en we gaan naar punt negen.

Betreft een voorstel met betrekking tot aanpassen van statuten en huishoudelijke reglement maar het is wel een heel bijzonder moment, immers het gaat over de positie van de Stichting Organisatie Vrouwen in de VVD en het is laten we zeggen een heel belangrijk historisch moment de besluitvorming over dit punt, ik wil daar graag zometeen nog iets over zeggen maar graag eerst aan u of u daar nog op- of aanmerkingen over heeft? Dat is niet het geval dan stellen we bij deze de formele punten vast en dan zou ik erop willen wijzen dat wij, ik denk met z'n allen, in de partij een heel belangrijk besluit hebben genomen. Immers we hebben besloten om de organisatie tot een eigentijds vrouwen liberaal netwerk om te bouwen, te moderniseren naar iets te gaan wat past bij deze tijd en wat een heel goede zaak is om dat op deze manier te doen.

Het is dus niet afschaffen, het is vernieuwen, het is opnieuw, laten we zeggen, kijken hoe je zo goed mogelijk vrouwen bij de politiek kunt betrekken en liberale vrouwen actief kunt laten zijn in de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie en in alle organen waar wij ons vertegenwoordigd willen weten en ik denk dat met dit besluit van u dat het heel belangrijk is dat het zo gegaan is en in september zullen we in een groot afsluitend congres daar op een feestelijke manier aandacht aan besteden.

Dank voor iedereen die zich ervoor heeft ingezet vanuit het bestuur maar uiteraard ook vanuit de organisatie, dank allemaal.

Het tweede punt met betrekking tot de voorstellen betreft ontzetting uit het lidmaatschap, is er iemand die daar nog iets over zou willen zeggen? Ja, meneer Sinke.

Mevrouw Ciska Schijndel; het ging wel heel erg snel met het vorige punt, ik dacht dat u toch nog even de twee amendementen na zou lopen, maar dat deed u niet.

De heer Bas Eenhoorn; nee, nee, want het advies is vrij duidelijk en de adviezen hebben we over genomen.

Mevrouw Ciska Schijndel; ja, maar u bracht het als één geheel, akkoord daarmee gaan dus het was voor ons heel duidelijk maar ik wou op het tweede amendement toch nog even graag iets zeggen.

De heer Bas Eenhoorn; u mag wat zeggen maar het komt niet meer tot stemming want dat is geweest, maar u hebt altijd alle rechten.

Mevrouw Ciska Schijndel; nou, dat vind ik toch een beetje vreemd want de orde van de vergadering was niet helemaal duidelijk.

De heer Bas Eenhoorn; oh, nou, je moet altijd bij de les blijven maar ik geef onmiddellijk toe als er iets onduidelijk is dan ligt dat aan mij, zegt u het maar.

Mevrouw Ciska Schijndel; bij het tweede amendement wordt namelijk voorgesteld om niet het hele artikelnummer te schrappen, het gaat namelijk niet alleen over de vrouwen in de VVD maar ook over andere bijzondere groepen waaronder de JOVD.

De JOVD is daar drie jaar geleden aan toegevoegd juist naar aanleiding van de nieuwe afspraken die toen gemaakt zijn en die we ook dit jaar gaan evalueren.

Het is toch opmerkelijk dat zonder dat er een evaluatie heeft plaatsgevonden van die afspraken, één van die afspraken die toen gemaakt is, al geschrapt wordt zonder discussie en daarom was het voorstel van de afdeling Rotterdam om dat in ieder geval niet te schrappen en het alleen te houden bij vrouwen in de VVD.

De argumentatie zoals die nu door het hoofdbestuur aangegeven wordt van ja, er is nu een Wet subsidiering politieke partijen en daardoor krijgt de JOVD genoeg geld, die Wet subsidiering politieke partijen was er ook toen we die afspraken maakte dus dat is niet een verandering en misschien vinden we met zijn allen dat die bijdrage niet meer op de begroting aangegeven moet worden, misschien vinden we het een dode letter maar laten we dan het moment kiezen als we die afspraken evalueren om dat te veranderen.

De heer Bas Eenhoorn; de algemeen secretaris.

De overweging om nu toch de wijziging op deze manier aan te brengen is dat we op dit moment in de reglementen ook nog tamelijk veel bepalingen tegenkomen waarvan je in de praktijk kunt zeggen ja, maar dat werkt eigenlijk al niet meer zo en we proberen eigenlijk langzamerhand de reglementen nu zo te maken dat die dingen die echt geregeld moeten zijn inderdaad in het huishoudelijke reglement zijn, en zoals ook in de toelichting staat, wat je daar

verder omheen wilt doen, als beleid, dat is een discussie waar ik het met u eens bent daar moeten we in het najaar bij de evaluatie van de afspraken naar kijken. Wat we eigenlijk langzamerhand met elkaar niet meer moeten doen is elkaar via de reglementen allerlei vormen van verstandig handelen dwingend opleggen. Dat is de aanleiding geweest om bij deze wijziging meteen dit punt ook zo te veranderen, dus de discussie over de vraag is het nou wenselijk al of niet door te gaan met de subsidiering dat is iets wat gewoon bij de evaluatie moet worden bekeken maar om dat nu in reglementen te verankeren dat lijkt ons eigenlijk geen goed idee, dat zou eigenlijk gewoon een kwestie van beleid moeten zijn.

De heer Bas Eenhoorn; ok, niet regelen wat niet nodig is. U wou nog repliceren?

Mevrouw Ciska Schijndel; nou, een korte reactie. Het gaat hier heel duidelijk over de reglementen die te maken hebben met de vrouwen in de VVD. Ik vind het toch, ondanks hetgeen wat nu gezegd wordt, vreemd om ook andere doelen nu na te streven bij deze reglementswijziging dat is voor ons gewoon niet duidelijk en dat had er dan duidelijk bij gezegd moeten worden vandaar dat ik toch het amendement nog even handhaaf.

De heer Bas Eenhoorn; ok, dan stel ik voor dat we daar even over stemmen want u handhaaft en ons voorstel is om vanwege twee redenen, vanwege het evenwicht in onze statuten omdat het dan op een zelfde wijze overal dezelfde manier geregeld is, in de tweede plaats om niet te regelen wat niet nodig is omdat je per beleid zelf kunt vaststellen om de tekst in zijn volledigheid te schrappen. Het amendement is aan de orde dus is voor of tegen het amendement van Rotterdam, wie is voor het amendement van Rotterdam? Dank uw wel, wie is daar tegen? Zijn er nog onthoudingen? Ja daar. Daar is het amendement mee verworpen en excuus nogmaals voor het grote tempo maar we zijn er. Dan komen we naar Ed Sinke met betrekking tot het tweede deel van dit voorstel ontzetting uit het lidmaatschap.

De heer Sinke; dank u wel voorzitter. Laat ik vooropstellen dat ik dankbaar ben voor de uitbreiding, met name punt B, dus wat dat betreft zullen wij dat zeker van harte ondersteunen die wijziging ik heb alleen een gek punt. We hebben in Amsterdam een paar mensen gehad die in de stadsdelen op lokale lijsten zijn gaan staan, die dus eigenlijk rechtstreeks een concurrentie met onze eigen partij zijn, en dus eigenlijk in aanmerking komen voor ontzetting uit het lidmaatschap neem ik aan dat dat een goede rede is.

Wat is er alleen gebeurd? Deze mensen hebben naar het hoofdbestuur een verzoek ingediend, een aantal, om niet langer meer lid te zijn van Amsterdam, de achtergrond was dat ze niet op een lijst kwamen en daarom overstapte naar een lokale lijst en vanuit hun onvrede zeiden ik wil niets meer met Amsterdam te maken hebben dus ik wil alleen maar lid van de landelijke VVD blijven. Wat krijg je dan voor probleem? Dat dan deze mensen nog steeds buiten de boot dreigen te vallen, we weten in één geval dat u het gehonoreerd heeft, in een ander gevallen weten we het niet, en zo'n persoon komt dus bij de landelijke VVD niet meer behorend tot een afdeling neem ik aan, hoe kun je dan toch nog iemand tot ontzetting uit het lidmaatschap voordragen want u bent dan passief en wij kunnen niets meer doen want de persoon is niet meer lid van onze afdelingen. Graag daarover een vraag en anders een verzoek om niet te snel zoiets te honoreren.

De heer Bas Eenhoorn; de algemeen secretaris.

Ik denk op zichzelf dat probleem wat u aansnijdt niet direct groter of kleiner wordt door deze statutenwijziging maar het is wel een probleem waar u terecht aandacht voor vraagt want wij hebben zelf ook, ik mag wel zeggen in meerdere gevallen, met dit probleem te maken.

Ook in het licht van eerdere beroepszaken waar wij met de commissie van beroep over hebben gesproken ontwikkelt zich langzamerhand toch een bepaalde beleidslijn, en ook voor ons is dat een kwestie van vallen en opstaan, waarbij eigenlijk de hoofdregel is wat ik als vertrekpunt van onze liberale partij moet onderschrijven dat wij mensen aanspreken op hun persoonlijke verantwoordelijkheid.

Wij willen niet al te gemakkelijk zeggen dat iedere situatie waarin iemand in een gemeenteraad zit en daar gekozen is buiten de bestaande VVD lijst om dat dat automatisch tot roeyement zou moeten leiden, dat is de lijn die een aantal andere partijen wel heeft gekozen maar waarvan je dus ziet dat dat enorm pijnlijke problemen kan opleveren in lokale situaties, het is aan de andere kant wel duidelijk dat waar daar echte conflicten ontstaan tussen iemand die wel lid wil zijn van de VVD maar niet zich kan verdragen met de afdeling en met de mensen die daar voor de VVD op een VVD lijst gekozen in de raad zitten dat dat een onaanvaardbare situatie is, daar vordert het belang van de VVD dat wij afscheid nemen van mensen omdat leden in de partij zich tegenover elkaar naar redelijkheid en billijkheid moeten gedragen.

Maar er blijken in de praktijk ook situaties te zijn. Soms ook al tientallen jaren, waarin inderdaad mensen op lokale lijsten gekozen zijn en daarnaast lid zijn

van de VVD en dat blijkt te kunnen, soms zelfs met een lokaal lidmaatschap en in een aantal gevallen ook in een landelijk lidmaatschap en wij willen niet onze automatische piloot alleen om de situatie dat er VVD leden op een VVD lijst gekozen in een gemeenteraad zitten lijkt op de automatische piloot, los van het gedrag van mensen tot ontzetting, nou ik zie u nee knikken, dat bedoelt u ook niet. Andersom, daar waar dat nodig is, moeten wij wel kunnen optreden dat als er problemen zijn daar ook volstreekte duidelijkheid over te geven en dat doen we dus in een aantal situaties ook ook in de situatie die u schetst. Het is denk ik belangrijk, want dat is voor ons een beetje lastig, deelraden liggen nog net weer even iets verder buiten ons beeld, dat we daar goed contact over hebben.

We hebben in de praktijk in de afgelopen jaren een aantal van dit soort situaties ontzetting uitgesproken, we hebben ook een aantal situaties waarin mensen landelijk lid zijn geworden en waarbij de situatie daarbij ook opgelost is. Wij willen op dit punt eigenlijk gewoon maatwerk blijven leveren ook niet op de automatische piloot mensen maar een landelijk lidmaatschap aanbieden maar steeds van geval tot geval kijkend wat is voor de VVD ter plekke de meest verstandige oplossing.

De heer Ed Sinke; mag ik daarop een reactie geven want ik heb eigenlijk niet zoveel aan uw antwoord in die zin dat u verhaalt over de nuances die er zijn, de zorgvuldigheid en natuurlijk is er geen automatische piloot, ja daar zijn we het met elkaar eens. Het gaat er alleen om dat even nu vanuit de aanname dat zij ons zetels kosten of stemmen, ik denk dat dat in een aantal gevallen zeker het geval is, dat wij nu niets kunnen doen.

Met andere woorden, eens met uw verhaal over de nuances zorgvuldigheid, maar wij kunnen niets doen, Amsterdam kan in dit geval, u honoreert dan dat ze niet meer lid van Amsterdam zijn en ze kosten ons dus zetels, dat denken wij te kunnen bepalen, en ik kan niks doen, hoe kunnen we dat oplossen? Dat is waar het mij om gaat.

Kamercentrale Zeeland; dank u wel voorzitter, ik begrijp wat Ed Sinke bedoelt maar ik wil toch graag u als Hoofdbestuur een advies meegeven. De tijden veranderen, we hebben in Nederland steeds meer leefbaar zus en leefbaar zo en allerlei andere mooie namen voor de lokale partijen, we zullen steeds meer tegenkomen dat VVD leden uit een bepaalde regio, dorp of stad zich geroepen voelen om wanneer ze, en die discussie ontstaat meerdere malen, dat ze niet tevreden zijn met de lijst van de VVD dat ze hun heil zoeken bij een leefbare of ander mooi genoemde partij.

Ik denk dat het hoofdbestuur zich eens ernstig moet beraden over wat we met die leden doen want die leden staan niet bol van partijbelang maar van eigenbelang.

De heer Bas Eenhoorn; zijn er nog die willen repliceren in de tweede ronde? Niet het geval? De algemeen secretaris.

Ik denk dat het goed is dat u wilde de suggestie oppakken om over dit onderwerp een keer de lijnen nog een keer verder uitgewerkt ook met de kamercentrales goed door te spreken. Het probleem voor mij om een eenvoudig en helder goed antwoord aan de heer Sinke te geven is gewoon dat die situaties van geval tot geval verschillen, hij en ik zijn het erover eens maar als dat zijn vraag is wil ik dat ook toezeggen dat er ook in individuele situaties het niet eenzijdig een kwestie is van het hoofdbestuur om zoiets te beslissen maar dat daar ook overleg, met de rest van Nederland ook de afdelingen en in het geval van Amsterdam zeker ook de kamercentrales, hoort te zijn.

De heer Bas Eenhoorn; dank u wel, dan brengen wij dat in stemming. We maken er twee rondjes van anders gaan wij steeds maar door en dat doen we niet meneer Schellekens. Iemand daar dan bezwaar tegen? Niemand? Dan is bij deze besloten om de statuten op dit punt aan te passen, dank u wel. Dan gaan we naar de commissie van beroep van het Hoofdbestuur. Een aantal leden zijn voor herbenoeming voorgedragen zoals u hebt gezien en een aantal die nu voor de eerste keer op de lijst staan. Voor herbenoeming mevrouw Tangel en de heer Meulemans en voor het eerst benoemd de heer Blauw uit Veendam en met betrekking tot de plaatsvervangende leden mevrouw van Utteren, herbenoeming, Vos een herbenoeming en voor het eerst als plaatsvervangend lid mevrouw Bregman.

Wij nemen hiermee afscheid van de heren Menno Knip en Wim van den Berg die ik buitengewoon zou willen bedanken voor hun inzet die hebben namelijk heel erg consensieus hun werk gedaan, in het land hun oor te luisteren gelegd, geluisterd naar allerlei mensen die bezwaren en problemen hadden en ik weet dat dat hoog op kan spelen en dat je bijna laten we zeggen persoonlijk benaderd en aangevallen wordt als je als commissie van beroep op deze wijze goed wil luisteren naar mensen, heel hartelijk dank voor datgene wat zij hebben gedaan. Ik zie Wim van den Berg in de zaal, ik zie Menno Knip niet maar ik ben ervan overtuigd dat iedereen jullie reuze willen bedanken voor je

Inzet. Jullie krijgen bloemen, in ieder geval Willem jij krijgt bloemen mee naar huis hartelijk dank voor wat je hebt gedaan.

Daarmee komen we tot de officiële benoeming, is er iemand die daar nog bezwaar tegen wil maken? Niemand ..dan is het aldus gebeurd.

Dan komen we tot de volgende benoeming, bij agendapunt 11, zonet nam Ciska Schijndel al even het woord met betrekking tot de JOVD, zei is dus zeer scherp, attent erbij, laat zich niet in een hoek zetten zoals u heeft gemerkt, dat was even een test Ciska dat ging hartstikke goed dus we hebben besloten om jouw weer voor te dragen voor de geschillencommissie JOVD - VVD, is er iemand die daar bezwaar tegen heeft? Niemand? Ciska dan ben jij opnieuw benoemd en dank dat je dat wilt doen.

Dan komen wij bij agendapunt 12. voorstel van de afdeling Den Haag.

De heer Weert Groen; het voorstel van de afdeling Den Haag zoals dat gedaan is dat heeft onze sympathie alleen wij kunnen dat niet uitvoeren, dat staat ook in het stukje uiteen gezet. U heeft de penningmeester gehoord wij zullen keuzes moeten maken en dat is de keuze zoals die hier verwoord staat, dat is eigenlijk in het kort het verhaal. Misschien alvast met volgende voorstel, wij gaan inderdaad verder met andere methoden te zoeken met onze leden en belangstellenden te gaan praten. U heeft onze nieuwe website kunnen zien die is technisch zodanig opgezet dat we straks heel makkelijk met nieuwe zaken van start kunnen gaan maar ook daar geldt weer, dat hebben we ook ergens verwoord, dat het wel afhangt van de personele en financiële randvoorwaarden die we daarbij moeten handhaven.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Weert voor deze toelichting, zijn er nog vragen of opmerkingen, kunt u instemmen met het advies van het hoofdbestuur?

De heer Van den Boogaert, kamercentralevoorzitter Den Haag; ja, één opmerking naar aanleiding van de toelichting die door het hoofdbestuur gegeven is en de berekening die daarin gemaakt is. Ik denk dat Den Haag heeft gevraagd om een mogelijkheid om met name die leden te informeren die nog niet kunnen genieten van alle mogelijkheden die er zijn langs de elektronische snelweg. Dat betekent dus dat de berekening zoals die daar staat die is uiteraard goed en gedegen opgesteld maar geeft het beeld van een benadering waarbij alles en iedereen moet worden benaderd per papier en het idee van Den Haag was ook om naast de mogelijkheden via Internet

voor met name oudere leden die dat zouden willen een aparte versie, een uitdraai, beschikbaar te stellen.

Ik begrijp uit het verhaal hier, uit de toelichting, dat er gezegd wordt dat is toch nog wel in enige mate bezwaarlijk Den Haag gaat dus een OHD opzetten, een Ouderen HulpDienst, om ervoor te zorgen dat de informatie op Internet is via de jongeren verspreid worden onder de ouderen en misschien is dat een idee voor andere centrales en afdelingen maar het is wel degelijk zo dat er nog al een fors aantal ouderen leden in de VVD, en overigens ook jongeren, die niet gebruik kunnen maken van die geneugten van Internet dus doe daar iets mee in de afdelingen en zet daar een hulpdienst voor op.

De heer Bas Eenhoorn; dank voor deze opmerkingen nog, niemand verder nog over dit punt? Dan hebben we dat bij deze overgenomen en gaan we naar punt 13 de conclusies van de parallelsessie over het rapport versterking en autonomie gemeente, een voorstel van de kamercentrale Rotterdam is daarbij van groot belang.

De sessie ging dus over het rapport van de commissie Engering daar is fantastisch werk verricht. Op heel korte termijn zijn de zaken voor elkaar gemaakt en is en heel duidelijk, helder rapport gepresenteerd aan ons. Edwin van der Haar heeft daar op geweldige wijze aan meegewerkt, ik zie ook leden van de commissie hier, de burgemeester van Den Helder zie ik hier zitten die er actief aan heeft meegeschreven en onder leiding van Willem Hoekzema is gisteren besproken op welke wijze conclusies aan u konden worden gepresenteerd, u hebt dat allemaal gevonden. Mag ik vragen, Willem Hoekzema wil jij daar nog iets over zeggen en kort even iets melden dan heb je daar anderhalve minuut voor?

De heer Willem Hoekzema; voorzitter, dames en heren daar was ik al bang voor. Ik denk dat het het meest handige is om te horen van de afdeling Rotterdam hoe zij deze procedure hebben ervaren omdat met name Rotterdam heeft gezegd: 'dat gaat zomaar niet voorzitter, u kunt dat zomaar niet als een addendum behandelen van het verkiezingsprogramma, we zullen daar ordentelijk over moeten praten op de Jaarlijkse Algemene Vergadering'. Misschien is het handig en kan het in die anderhalve minuut als we even het woord geven via u uiteraard aan een vertegenwoordiger van de afdeling Rotterdam.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Willem, het woord is aan de kamercentralevoorzitter van Rotterdam de heer Touw.

De heer Touw; u weet dat in het wapen van Rotterdam staat 'Sterker door strijd' en dat is iets wat ook in de VVD gisteravond nog eens is benadrukt. We hebben een partij waar we discussie hebben en deze discussie heeft ertoe geleid dat Rotterdam op allerlei manieren is geacommodeerd met de manier waarop met het rapport is omgegaan. Ik denk dat het beter is dat het door deskundigen in een commissie wordt besproken dan dat wij dat plenair doen. Ik heb gezien dat laten we zeggen de uitkomst daarvan in het verkiezingsprogramma is opgenomen dus Rotterdam aanvaardt met vreugde de woorden van de heer Hoekzema die zich sterk heeft gemaakt voor deze behandeling, dank u wel.

De heer Bas Eenhoorn; Willem, hartelijk bedankt en iedereen van de commissie en van degene die gisteren de sessie hebben meegemaakt, dank voor jullie inbreng en het staat helder en duidelijk en we zullen er een persbericht over uitbrengen die er niet om liegt, dank je wel. Dan gaan we naar punt 14 van de agenda, het woord is aan Mark Harbers.

De heer Mark Harbers; bij agendapunt 14 is aan de orde de herbenoeming van twee collega's in het Hoofdbestuur, de partijvoorzitter en de penningmeester. De penningmeester Mark Kuperus, het is ook vanochtend alweer een paar keer gevallen hoe belangrijk financiële discipline is, zeker in een tijd dat financiën van politieke partijen onder druk staat, hij doet dat buitengewoon sterk en zit ons iedere keer achter de vordden aan en wijst ons scherp terecht dat we echt op de centen moeten letten en dat we het geld maar één keer moeten uitgeven en we zijn ook heel blij dat hij die rol voor een tweede termijn van drie jaar op zich heeft genomen want wij zijn niet altijd de meest makkelijke voor hem.

De partijvoorzitter trad drie jaar geleden aan op het congres in Rotterdam en wij waarderen vanuit het hoofdbestuur, en naar wat wij horen op bijeenkomsten in het land ook in de partij, het buitengewoon grote enthousiasme en de goede sfeer waarin hij zijn werk doet en moeilijke en soms ook vaak ook makkelijke vergaderingen tot een goed einde weet te brengen. Drie jaar terug zij hij nou dat ga ik gewoon een beetje naast mijn werk doen, overdag ben ik gewoon bezig voor het bedrijf waar ik voor werk en 's avonds kan ik wel wat bellen en vergaderen.

Toen van de zomer zijn herbenoeming voor het eerst ter sprake kwam zei hij ja, dat is toch allemaal wel een beetje anders geworden maar desalniettemin het enthousiasme is nog groter dan ik dacht bij mijn aantreden, dat waren zijn

woorden, dus ik ga daar graag voor een tweede termijn mee door en daar zijn wij ook heel blij mee.

Ik vermoed uit het feit dat er geen andere kandidaten zijn gesteld in het land dat ook de partij dat van harte kan ondersteunen en ik stel dan ook voor dat wij bij acclamatie overgaan tot en herbenoeming voor een tweede termijn voor Mark Kuperus en Bas Eenhoorn.

De heer Bas Eenhoorn; namens Mark, als dat mag Mark? Hartelijk dank voor ieders vertrouwen en we hebben inderdaad een ontzettend leuk team met een geweldig enthousiaste groep, maar dat kan niet anders, want u geeft die energie zelf, dat bleek gisteren ook weer met een fantastische avond met een apotheose in een speech van Hans Dijkstal en zoals ik gisteren al zei 32 dagen en we gaan het met zijn allen maken en dat gebeurt doordat we zelf die energie hebben, dank u wel voor het vertrouwen.

Dan gaan we naar punt 15 van de agenda en dat is de rondvraag, is er iemand die daarvan gebruik zou willen maken? Nee, dan zou ik één puntje voor de rondvraag hebben en dat is dat ik de mensen van het Thorbeckehuis nog eens even bijzonder wil bedanken. Natuurlijk is er wel eens wat kritiek, natuurlijk loopt het wel eens niet zo geweldig in de zin van er is eens iets mis gegaan in de ledenadministratie of met betrekking tot het organiseren van spreekbeurten maar u weet, en wij weten, het is een fantastische club mensen met een geweldige inzet onder leiding van Daan Zwart, onder leiding van de mensen die zich met de voorlichting bezighouden, die dit organiseren met Petra Ginjaar, het is een geweldige groep waar we op kunnen bouwen, die altijd voor ons klaar staat en ik zou hen met een applausje willen bedanken voor wat zij doen.

We gaan zo naar de sessie, er is een extra sessie ingelast met betrekking tot de vijfde nota die wordt wat informeel geloof ik hier in de koffiefoyer gehouden en ik zou willen zeggen ook voor die sessies geldt het motto van Rotterdam 'Sterker door Strijd' met andere woorden: zorg dat u goed en kritisch kijkt naar het beleid van de Tweede Kamerfractie want door open met elkaar om te gaan op die wijze worden we alleen maar beter en sterker en we bespreken dat vanmiddag. Veel sterkte en we zien elkaar vanmiddag weer, dank u wel.

... maar wij tellen zwaarder mee vaak dan de twee grote fracties, we zijn misschien wel niet zo groot maar we zijn wel slim.

Ik sta hier ook met enige trots omdat binnen de liberale fractie het de zes VVD'ers zijn die vaak op dezelfde manier het verschil maken en wij zijn ook daar denk, in ieder geval mijn vijf collega's heel slim.

Waar richten wij ons op? Wij richten ons natuurlijk vooral op wat praktisch voor de Nederlandse burgers, voor jullie, gedaan kan worden.

Wat kan er bereikt worden, leidraad voor ons is een zo groot mogelijke keuzevrijheid voor alle burgers want dat is het probleem. 30% opkomst bij die vorige Europese verkiezingen waarom is dat, hoe komt dat, wat kunnen we daaraan doen, wat voor invloed kunnen wij daarop hebben als Europarlementariërs? Nou in ieder geval kunnen wij proberen om zo duidelijk mogelijk aan te geven wat er van belang is voor burgers.

Wat doen wij voor die burgers en wat hebben wij voor die burgers in Nederland en Europa bereikt? Het belangrijkste, en hoe kan het ook anders, is het handhaven van de begrotingsdiscipline in de Europese Unie en van dat Europese parlement. De VVD, niet alleen de liberale fractie, de VVD binnen die liberale fractie maakt op dat punt het verschil. In de begrotingscommissie van het parlement en bij de stemmingen in het parlement zorgen wij er voor dat het Europees parlement niet alleen torpedeert nee, ondersteunt precies datzelfde werk dat Gerrit Zalm in de raad van ministers probeert te verrichten. Wij proberen, ook vanuit het parlement, Europa op de goede koers te houden.

Er is zo nu en dan ook geld nodig voor zaken en ook daar kijken wij naar wat er van belang is ook voor Nederland en voor burgers. Bijvoorbeeld onderzoek naar marker vaccins in het kader van de mond- en klauwzeer, een zaak die we als VVD hebben bereikt dat nu zal gebeuren.

Een onderzoek naar de financiering voor een verzekeringssysteem voor dierziekten zoals MKZ. Voor het eerst een verandering op de landbouwbegroting van het Europees parlement die door de raad is geaccepteerd, een initiatief van de VVD. Een beter functioneren van de interne markt, de Europese vennootschap is nu doorgekomen een project van Frits Bolkestein in het Europees parlement ondersteund en geïnitieerd ook al weer door de VVD, het is er nu van gekomen.

Het liberaliseren van de postmarkt, het liberaliseren van de energiemarkt, nu een beetje besloten door de raad in Barcelona maar met uitzicht op veel meer later in dit jaar, iets wat de liberale fractie en de VVD ook in het Europese parlement hebben bepleit. Het aanpassen van het telecompakket, verschrikkelijk belangrijk wat er gebeurt op het gebied van mobiele telefonie, op het gebied van Internet, het behartigen van de belangen voor de individuele consumenten want wie kijkt daarnaar als wij dat als liberalen niet doen, uiterst succesvol geweest, we hebben dat als VVD voor u bereikt in dat Europese parlement.

Maar bij die keuzevoorwaarden zijn natuurlijk ook randvoorwaarden aanwezig. Hoe behartig je de veiligheid van die consumenten en van die burgers? Bijvoorbeeld op transportterrein, de beroemde dodehoekspiegels, maar ook het kijken naar de rijtijden en het vastleggen daarvan is iets een trein waarop we als VVD initiatieven hebben genomen in het Europese parlement. Het beschermen van de belangen van vliegtuigpassagiers, bij uitstek een internationaal probleem. We hebben daar als Europese parlement een besluit over genomen op initiatief, alweer, van de VVD. En dan tenslotte nog een noemer op het gebied van veiligheid in een heel andere dimensie, het arrestatiebevel. Ook daar hebben we als VVD met die liberale fractie ondersteund wat Benk Korthals met veel succes in de raad van ministers naar voren heeft gebracht.

Wat kunnen wij verder doen in de komende tweeënhalf jaar? De uitbreiding is, zeker dit jaar al, de uitbreiding van de Europese Unie een belangrijk onderdeel van ons debat en misschien wel de belangrijkste. Het is een historische opdracht die uitbreiding, het is ook een goede zaak want die grotere interne markt zal in het voordeel zijn van Nederland.

Toch hebben wij als liberale leden, als VVD leden, van het Europese parlement grote twijfels bij de Big Beng die op ons af dreigt te komen van tien landen die tegelijkertijd zullen toetreden. Wij vragen die kandidaatlanden, en wij zullen dat vanuit het Europese parlement actief doen om hard te werken aan hun democratie en rechtszekerheid zodat ze kunnen toetreden tot een Unie waartoe de instituties, op dit moment nog, op zijn zachts gezegd maar half democratisch want ondanks het verdrag van Nice blijft het maar de vraag in hoeverre de Unie echt klaar is voor die uitbreiding vooral als het gaat om openheid, slagvaardigheid en democratisch gehalte.

Toetredingslanden die aan die criteria voldoen, en daar zijn er al een aantal van, hadden wat mij betreft al mogen toetreden. Maar voor een Big Beng voor die toetreding van die tien landen die niet allemaal aan de criteria voldoen dienen we op onze hoede te zijn ook met de onzekere kosten die eraan verbonden zijn en de onzekere maatschappelijke gevolgen, denk maar aan de verontrustende berichten over bijvoorbeeld de toename van racisme en corruptie in een aantal van de kandidaatlanden.

Wat mijn Europese fractie betreft, wij passen daarvoor. Iedere kandidaat lidstaat beoordeeld op de eigen merites beoordelen dat doet recht aan de eigen integriteit van de toetreders en elke andere procedure doet dat niet. Voorzitter, het zou zo mooi kunnen zijn een Europese Unie die ruim baan geeft aan ontplooiing, creativiteit en inventiviteit die bescherming biedt aan

bijvoorbeeld consumenten en die het actief opneemt voor individuele vrijheden en voor mensenrechten. Maar wat zien wij, wat neemt de burger nu waar? Die neemt de verambtelijke kolos waar waar regelgeving hoogtij viert, voor ieder verzoek een dik formulier in drievoud moet worden ingediend en instituties en diensten waar gebrek en openheid en verantwoording hoogtij viert. Er zit een ambtelijke structuur dat, zoals Churchill dat zei: 'voor elke oplossing wel een probleem vindt'.

De burger moet weer centraal komen te staan in de Unie en hoe kunnen wij als VVD dat als VVD doen, hoe kunnen wij met die boodschap naar kiezers komen? Dat kunnen wij doen door concreet aan te geven wat de verschillen zijn tussen wat wij doen en wat wij bereiken in dat Europese parlement, en wat de andere Nederlandse fracties daar bereiken, door aan te geven wat in wat wij doen relevant is voor die Nederlandse burgers en door inzichtelijk te maken hoe de beslissingen moeten worden genomen. Ik noem dat consumentenbescherming en de bescherming van mensenrechten, het zijn illustraties van wat ik de soevereiniteit van de burger zou willen noemen. Het is van het grootste belang dat mensen binnen en buiten Europa zich in veiligheid en vrijheid kunnen uiten en bewegen want alleen dan kunnen ze zich naar hun volle capaciteit ontplooien en dat is de uitdaging waar wij in de Unie voor staan, dat is waar Elly Plooy, Jan Mulder, Marieke Sanders, Twan Manders, Herman Vermeer de nieuwste loot aan onze boom en ikzelf ons op richten, u kunt op dat punt op ons rekenen.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Juul voor jouw heldere uiteenzetting, jouw liberale toon en we hebben daar het volste vertrouwen in.

Ondertussen is de vice-voorzitter van het CDA gearriveerd, hartelijk welkom, zeer plezierig dat je er bent.

Wij gaan over naar hetgeen uit de sessies is gekomen, Hans mag ik jou vragen of jij achter deze tafel plaats neemt en boven ons hoofd wordt dan zometeen geprojecteerd vanuit alle sessies een tweetal stellingen, die Hans overigens voor zich heeft als het goed is.

Omdat het negen sheets zijn met overall twee, drie punten die van belang zijn en we het toch met een redelijk tempo willen behandelen zit het ongeveer tussen de drie en de vijf minuten per sheet dus dat gaat heel snel.

Dus voor het geval er iets is waar ik toch iets van zou willen zeggen, waar ik op zou willen ingaan, dan is de mogelijkheid om dat te doen na dat we de negen maal twee is achttien stellingen hebben doorgesproken vanuit de Tweede Kamerfractie zodat dan de gelegenheid is tot een plenaire discussie over die punten waarvan u zegt daar zou ik nog wel even op terug willen komen, dat is wat ons betreft toch nog niet voldoende behandeld en willen we

nog iets meer van weten. Dus we lopen eerst even langs al datgene wat er uit de sessies is gekomen en dan kaatsen we de bal nog even terug naar u. Ik stel voor Hans dat jij de lead maar neemt, zo hoort het, justitie en politie is het eerste onderwerp.

De heer Hans Dijkstal; de eerste stelling is het aansturen van de politie op prestaties en bij de vorige reorganisaties van het politiebestedel is de bestuurlijke verantwoording... dat laatste punt dat is een punt waarvan ik niet kan zeggen dat we dat makkelijk oplossen. Omdat wij in Nederland nog steeds blijven hangen tussen de keuze of je de politie onder één minister brengt centraal aangestuurd of dat je vindt dat de gemeente in dit land bijvoorbeeld met de politietaak handhaven van de openbare orde ook een zeggenschap daarover moet hebben.

Nou we hebben die discussie heel lang gevoerd en dat heeft geleid tot de politiewet zoals we die hebben en dat is een compromis tussen bestuurlijke verantwoordelijkheden. Nou geloof ik zelf wel dat we verder zouden moeten op een centralisatie op dat terrein en het enige waar ik bang voor ben, en daarom ben ik wat voorzichtig, is dat we weer nu in de komende jaren een traject ingaan waarin we heel druk bezig zijn met reorganiseren en daar gaat heel veel energie verloren aan reorganisatieprocessen dus daar waar we zonder veel moeite helderderheid kunnen krijgen over bestuurlijke bevoegdheden ja, maar niet terechtkomen in een nieuwe reorganisatie.

Vooraf niet, en dat slaat dan op het eerste punt, omdat ik geloof dat het belangrijkste punt bij politie en justitie op dit moment is hoe kunnen we met de organisatie die we hebben, met de extra middelen die we hebben want er is natuurlijk in de afgelopen jaren heel veel geld bijgekomen, hoe kunnen we de uitvoering veel efficiënter laten verlopen en dus ook effectiever kunnen laten verlopen. Daar zijn verschillende instrumenten voor en één van de instrumenten is of je de politie beter op prestaties kunt aansturen. Er zit alleen één valkuil waar ik u voor waarschuw en dat is de volgende.

Je hebt in de moderne beheers- en managementtechnieken kennen we het systeem dat als je goed je best doet krijg je meer geld en doe je niet zo goed je best dan krijg je minder geld. Als je dat vertaalt naar een politiekorps zou je kunnen zeggen dat politiekorps wat goed presteert krijgt uit Den Haag meer geld dan het politiekorps dat meer presteert.

Nou is alleen het vervelende dat je tegen die burgers in dat gebied waar de politie minder goed presteert moeilijk kan zeggen we geven minder geld aan uw politie. Dus dat instrument kun je niet gebruiken wat je wel zou kunnen, dat

zijn twee andere vormen, is dat je meer binnen je organisatie kijkt of bij de toedeling van bepaalde middelen je kunt stimuleren dat men meer doelgericht naar prestaties werkt en je zou misschien, maar hier ben ik echt een beetje voorzichtig, langs de kant van de arbeidsvoorwaarden misschien nog iets kunnen doen, ik zeg dat met enige voorzichtigheid dat zult u begrijpen omdat je anders weer hele moeizame verhoudingen werkgever-werknemer krijgt maar op zichzelf is de gedachte die hieronder zit die ondersteun ik zeker.

Het tweede punt daar kan ik betrekkelijk kort over zijn ook als omdat de fractie onder monde van Atzo, ik geloof een maand of drie vier geleden in de kamer, dat punt van die draaideurcriminelen al nadrukkelijk aan de orde heeft gesteld en de portee ervan is is als iemand het telkens maar niet wil leren dan zul je gewoon zwaarder moeten straffen, dan is het maar beter om ze voor langere termijn van de straat af te houden en ik geloof dat we dat gewoon moeten doen. Het gaat hier om een betrekkelijke kleine groep mensen maar wel om een groep mensen die voor buitensporig veel criminaliteit zorgen dus antwoord is ja, dat had ik ook gelijk kunnen zeggen, ja.

De heer Bas Eenhoorn; dat voor wat betreft het eerste deel. Tweede deel gaat over buitenlands beleid en defensie en boven ons zien we twee stellingen die uit die groep naar voren zijn gekomen met betrekking tot voornamelijk ontwikkelingssamenwerking een bestuurlijk punt om te organiseren in bestuurlijk politieke zin en de andere met betrekking tot het budget, Hans, zou je daar iets over willen zeggen.

De heer Hans Dijkstal; het eerste punt, even voor de goede orde zodat iedereen dat weet, we hebben natuurlijk ook een minister voor ontwikkelingssamenwerking dus we hebben wel eens meer de discussie moet een taak nou bij een minister of bij een staatssecretaris maar kennelijk vonden we in het verleden met zijn allen dat het ook bij een minister moet. Wat hier aan de orde is dat is natuurlijk de vraag of ontwikkelings-samenwerking, als je het goed doet langs de lijnen zoals wij er ook over denken, of het niet een integraler onderdeel zou moeten uitmaken van buitenlands beleid, ik denk dat dat wenselijk is omdat je dan misschien meer meesters tegelijk kan dienen met je ontwikkelingssamenwerking dus ik vind de gedachte die hier staat op zichzelf goed.

Ik wil me er nog niet helemaal aan binden want er zijn nog andere beleidsterreinen die de minister van Buitenlandse Zaken ook zou moeten doen en je moet dus even goed kiezen van wat vindt je belangrijk wat de minister doet en wat moet er straks, niet alleen een staatssecretaris van ontwikkelingssamenwerking maar willen we bijvoorbeeld straks weer

Europese Zaken bij een staatssecretaris hebben? Dus je zult het wel in een iets breder kader moeten beschouwen maar ik vind wel uit het belang van een effectievere en dus ook integralere ontwikkelingssamenwerking dat je dit zou moeten overwegen.

Het tweede punt kan ik kort over zijn, dat is een oud standpunt van de VVD. Nederland is het enige land in de wereld die zich houden, nee er zijn er nog een paar in Scandinavië geloof ik, aan de internationale afspraak van 0,7%. Er zijn vele landen die daar ver op achter liggen, niet een beetje op achter liggen maar ver op achter liggen dus ik vind dat we ook weer moeten oppassen dat we niet helemaal voor de muziek vooruitlopen, ik vind 0,7% al een behoorlijk percentrage wetende wat ook in de laatste bijzin staat dat dat ook door de economische groei al een gigantisch bedrag is.

Ik heb zelf op dit moment meer zorgen over de effectiviteit van het geld wat we uitgeven dan over de vraag of de omvang voldoende is.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans. In de derde groep is uitvoerig gesproken over al datgene wat gisteren ook door Annemarie en Gerrit naar voren is gebracht met betrekking tot financieel beleid, er zijn twee dingen specifiek uitgesprongen datgene wat gaat over innovatie, hoe belangrijk is innovatie voor de economische ontwikkeling en specifiek of een aantal onderwerpen die gisteren ook genoemd zijn, ik neem alleen maar het punt OZB weg ermee, hoeverre dat van belang is voor ouderen en moeten we dat niet speciaal aandacht geven, Hans graag ook daar jouw commentaar op.

De heer Hans Dijkstal; het eerste punt is geloof ik gisteren door Annemarie toen even en passant hier in haar gesprekken nadrukkelijk aan de orde gekomen. Het is in onze snelle televisiedemocratie soms heel moeilijk om belangrijke punten echt over het voetlicht te krijgen.

Ik vind dat Nederland zich nog te weinig beseft dat wij sinds, ik geloof Gerrit, 1997 met een groeiend gat hebben te maken van arbeidsproductiviteit een de ene kant en de loonkostenontwikkeling aan de andere kant.

Je zou bijna kunnen zeggen dat we per maand een groter probleem hebben en het vervelende van dat probleem lijkt te zijn dat het een probleem is van alleen de ondernemers maar dat is niet zo, het is een probleem wat uiteindelijk leidt tot grote maatschappelijke schade.

Het Centraal Plan Bureau heeft bij zijn laatste becijferingen gezegd dat als Nederland op het terrein van die loonmatiging bijvoorbeeld, en dat is in relatie tot die arbeidsproductiviteit, niks doet dat dat binnen twee jaar 100.000

werklozen gaat opleveren. Dus beste mensen de vraag is als wij niet als een haas zorgen dat die arbeidsproductiviteit omhoog gaat en de loonkosten in relatie daarmee komen te staan of wij op ons conto willen nemen dat er 100.000 mensen straks zonder werk door Nederland rondlopen, dat is de vraag en dan denk ik ook, wat Annemarie suggereerde, is dat innovatie, ICT en andere dingen kunnen helpen om die arbeidsproductiviteit te verhogen waarbij ik me overigens realiseer dat de overheid alleen maar facilitair kan zijn want het is natuurlijk uiteindelijk het bedrijfsleven zelf, werkgevers en werknemers die dat moeten realiseren.

Het tweede punt, ja, ik weet het niet helemaal want ik mis hier ook nog even wel iets in. Kijk ik vind met de afschaffing van de onroerend zaak belasting die is natuurlijk voor vele mensen om vele redenen goed dus ook voor de ouderen moeten we even oppassen dat dit een speerpunt voor ons ouderenbeleid is geworden, even allemaal in perspectief plaatsen.

Ik had liever gehad dat hier nog stond dat het verkiezingsprogramma van de VVD wat verreweg de beste garanties geeft voor groei op de langere termijn, dus ook de beste garanties geeft voor een goed financieel economisch sociaal klimaat voor onze ouderen en dat is het woord wat ik hier mis.

In dat kader passen we die andere dingen die hier staan bijvoorbeeld die inflatie is hier zeer belangrijk, dan moet u ook even denken overigens aan de spaartegoeden en aan de pensioenen natuurlijk, zeer belangrijk voor oudere mensen.

Wat hier staat van de gegarandeerde AOW, weet dus wel even dat het dan gaat over het overschot wat we elk jaar op de begroting kunnen creëren waarmee we staatsschuld kunnen aflossen en waarmee we inderdaad op een echte manier de AOW op de langere termijn kunnen garanderen dus het punt is belangrijk en daar hoort eigenlijk nog meer bij.

Die hypotheekrenteaftrek is voor jong tot oud goed dus dat staat hier ook goed. Blijft nog even over dat punt van de volksgezondheid, het is natuurlijk volstrekt duidelijk dat de volksgezondheid voor zeker ouder wordende mensen van toenemende betekenis is.

Ik denk dat juist voor hen, wat wij in ons verkiezingsprogramma hebben staan, cruciaal is en dan gaat het wat mij betreft om drie punten.

Één, het meest belangrijke, het doorbreken van een totaal overgereguleerd stelsel naar een modern stelsel wat veel sneller op vraag kan reageren en aanbod kan leveren.

Het is in de tweede plaats wat mij betreft in de tussentijd ruimte creëren in het huidige stelsel door een zekere commercialisering toe te staan want dat is de enige manier om bijvoorbeeld wachtlijstproblematiek snel op te lossen en in

de derde plaats maken wij ook in ons eigen programma een keuze voor een intensivering als het gaat om extra uitgaven, zit wel dat sterretje bij is dat we wel moeten zorgen dat we die organisatie effectiever hebben want anders hebben we te weinig garanties dat het extra geld ook komt op de plek waar we het willen hebben.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans. Dat voor wat betreft het onderwerp financieel economische zaken. We hebben deze keer ook wat meer ruimte gegeven voor discussie over landbouw. Binnen de VVD komt nog wel eens de onvrede van ja er is zoveel aandacht voor stedelijke ontwikkeling, want daar zit kennelijk het electoraat, dat mag zo zijn binnen ons verkiezingsprogramma Ruimte Respect en Vooruitgang, is we degelijk aandacht voor die landbouwontwikkelingen en vandaar dat ook daarover is gediscussieerd met een aantal punten namelijk alles wat betrekking heeft op een moderne, vooruitstrevende, landbouw en er is een vraag over is er nu wel voldoende ruimte voor biotechnologie en de tweede vraag met betrekking tot een ander accent van het beleid meer op beheer en minder op aankoop.

De heer Hans Dijkstal; ja, dat eerste punt ben ik het wel mee eens zoals het hier staat omdat er wel een verschil zichtbaar in de kamer, ik weet niet waar Thijs Udo is en waar Erica Terpstra zijn want die zijn volop met die onderwerpen bezig omdat zijn en Janneke en Gert-Jan natuurlijk aan de landbouwkant.

Ik vind wel dat er in de kamer af en toe een beetje hypocriet over wordt gesproken, dat wij ons daar wat onderscheiden van de andere partijen maar ik zet er wel nadrukkelijk bij dat ook wij soms worstelen met bepaalde ethische kanten van de hele ontwikkeling van de biotechnologie.

Het zijn niet altijd hele gemakkelijke onderwerpen, je kan ook niet zeggen dat op elke nieuwe ontwikkeling die we op ons af zien komen de liberalen ook precies weten wat wel te doen en wat niet te doen dus ik vind wel dat ik die kanttekening erbij moet maken. Ik vind overigens dat dit niet het hoofdprobleem is in de landbouw, wat ik als hoofdprobleem in de landbouw zie is dat te weinig gerespecteerd wordt het ondernemersschap.

De landbouw wordt toch wel erg apart gezet van wat verder ondernemersschap in dit land is en daarnaast wordt het nog zeer beheerst door incidenten, neem de gekken koeienziekte of de varkenspest of de mond- en klauwzeer of, ik zit even naar Jan Geluk te kijken, die hele discussie over die gewasmiddelen die je niet mag gebruiken en dat domineert erg de discussie over de landbouw en ik zou zo graag een discussie willen hebben over hoe we de agrarische sector als een volwaardige economische activiteit

in Nederland weer zijn terrein kan heroveren, bots je natuurlijk aan tegen het Europees landbouwbeleid zeker nu in relatie tot de uitbreiding, dus wat dat betreft is dat voor mij een belangrijker punt.

Hoe het ook zij, het zal zeker zo zijn, zoals in dat tweede stuk staat, is dat hier in Nederland we bepaalde landbouwactiviteiten minder zullen hebben in de toekomst en dat de vraag is wat doe je met dat gebied wat daar ligt en ik geloof erg in de switch die we moeten maken om, laat ik zeggen binnen de contouren van de vijfde nota ruimtelijke ordening althans als dat goed afloopt zeg ik er even voor de kenners bij, dat binnen de contouren van die vijfde nota dat we culturen binnen Nederland een betere plaats moeten geven en dat het bij uitstek de landbouwondernemers zijn die dat stuk agrarisch natuurbeheer natuurlijk zeer goed zouden kunnen doen, zouden moeten doen. Dan moet je de echte natuurbeheerders de gebieden in handen geven die een grote gevoeligheid hebben zoals de vennengebieden, de heide en dat soort dingen en dan kom je tot een hele logische taakverdeling en perspectief voor de boeren.

De heer Bas Eenhoorn; heel duidelijk Hans. Met betrekking tot onderwijs zijn er ook twee punten naar voren gebracht. Met Loek Hermans hebben we natuurlijk eindelijk het nieuwe beleid van deregulering en liberalisering kunnen inzetten, waar we allemaal ontzettend enthousiast over zijn, de commissie onderstreept dat maar vraagt wel aan jou een reactie van hoe kunnen we dat nou met kracht voortzetten en hoe kunnen we die doorstroming vanuit het VMBO naar het MBO en HBO realiseren.

De heer Hans Dijkstal; kijk bij het eerste punt er heeft, ik geloof in Trouw van ik denk een jaar of twee geleden, een heel artikel gestaan, over het beleid van Loek Hermans met name, en daar zat een zinsnede in die heette 'de stille revolutie' en ik geloof dat Trouw dat heel goed zag dat er op het departement onder leiding van Loek, maar ook met Adelmunt in dit geval, er een verandering is waarin de autonomie van de scholen groter aan het worden is en dat heeft twee voordelen.

In de eerste plaats dat, wat ook klassiek in onze grondwet verankerd ligt, meer zeggenschap van de ouders over de school, meer keuzevrijheid en meer zeggenschap, daar moeten wij als liberalen natuurlijk voor zijn.

Maar wat misschien in de hele onderwijspraktijk nog belangrijker is is dat je ook eens wat meer respecteert dat de leiding van de school en het team ook in hun eigen professionaliteit ook meer eigen ruimte hebben en niet vanuit Den Haag worden gedictieerd, om het even heel simpel te zeggen zou niet de taak van de Rijksoverheid slechts moeten zijn het formuleren van de eindtermen, of de eindexameneis of welk woord je daarvoor ook gebruikt, zou

je niet moeten zorgen dat je het toezicht op het onderwijs voor de kwaliteit in handen houdt en dat je het voor het overige overgeeft aan zo'n schoolteam. En dus niet meer vanuit Den Haag met grote ideologische bevoegenheid basisvorming gaat zitten beschrijven hoe het allemaal zou moeten of onderwijsvormingsbeleid gaat zitten organiseren die ver afstaat van de praktijk zoals onderwijzers, leerkrachten, die in hun scholen tegenkomen, het ene kind kan dit en het andere kind kan dat, en we moeten die beide kinderen in hun eigen capaciteiten zien te stimuleren en dat brengt mij vanzelf op dat punt wat er staat over beroepsonderwijs.

Een klassiek punt van de VVD, in mijn herinnering ik zit ook iets langer in de Kamer, met name Nel Ginjaar, die geprobeerd heeft tegen de stromen in te vechten voor het beroepsonderwijs.

Wij hebben in Nederland het beroepsonderwijs totaal laten verwoorden aanvankelijk, het LBO is restonderwijs geworden, waar dat vroeger nog was het onderwijs voor die kinderen die daar juist hun capaciteiten hadden. Nou vind ik wel dat we door de jaren heen weer voortgang geboekt hebben maar we zijn er nog niet dus er is ook mij veel aangelegen, staat trouwens ook in het verkiezingsprogramma, hoe we tot een verdere herwaardering en versterking kunnen worden van de hele kolom van het beroepsonderwijs dus dit is een uitermate goed, en ook voor Nederland, belangrijk punt.

De heer Bas Eenhoorn; heel goed. Als we kijken naar de stellingen uit de groep verkeer en vervoer dan heb ik de indruk dat datgene wat je er gisteren over zei al helemaal verinnerlijkt is Hans.

De heer Hans Dijkstal; ja, kijk, wat hier staat vooral in dat eerste punt over die prioriteit voor dat wegvervoer blijft daar wil ik nu niet teveel meer over zeggen maar hier interessant in is en waar ik toch een klein beetje de hand van Pieter Hofstra vermoed, nee maar dat is dat eerste punt.

Kijk de kunst is natuurlijk zometeen met je technologie en ook met het modern denken over vervoer hoe je, laat ik maar zeggen altijd de beperkte middelen die je hebt capaciteitsmiddelen die je hebt, een efficiënter gebruik kunt maken. Er wordt hier gesproken over het meer integraal oplossen van knelpunten, nou laat ik een voorbeeld nemen. Als wij vinden dat de luchthaven Schiphol hier nog steeds moet blijven onder andere vanwege de zogenaamde transitfunctie dan hoort daar een hoge snelverbinding bij dat hoort bij elkaar, en dat is een soort integraliteit die je erin brengt en zo is er waarschijnlijk nog een hele wereld te winnen in die integraliteit.

En daar komt nog bij, een punt waar Pieter in de Kamer vaak over spreekt, het toepassen van moderne technologieën om nog een groter rendement te krijgen dus dit is op zichzelf een heel goed punt.

Die waterwegen, ik ken daar de cijfers niet van in hoeverre de capaciteit op het water nog benut kan worden met een substantiële bijdrage aan de fileproblematiek maar ik weet wel dat ook in het politieke discours, dat zie je ook op de televisie ik heb nog nooit in een lijsttrekkersdebat als thema water, en dat is heel raar voor een land wat gigantisch veel belangen heeft in dat water zowel in termen van bedreigingen als in termen van kansen, nou ja dat zou misschien zelf nog eens wat actiever naar voren moeten brengen.

Het tweede punt kan ik niet geheel overzien, ik begrijp natuurlijk wat hier staat niet vanuit een soort bureaucratie vanuit dat openbaar vervoer met dat openbaar vervoer bezig zijn, maar ik geloof dat we hier te maken hebben met een zeer lastig punt omdat je eigenlijk als liberalen zou willen dat je naar een openbaar vervoer zou moeten gaan wat zeer sterk met elkaar concurreert, kostendekkend is, geen exploitatietekorten heeft waarin de burger gewoon betaalt voor wat het kost, nou voordat we daar zijn hebben we geloof ik nog een hele weg af te leggen.

In die tussentijd, en daarom ben ik het met het laatste punt wel eens, zul je moeten proberen om overheid en vervoerders tot hele zakelijke nuchtere harde afspraken te komen en dat zal in het ene type openbaar vervoer makkelijker zijn dan in het andere, bij de taxi's zijn we nog niet zo ver geloof ik.

De heer Bas Eenhoorn; wat betreft sociale zaken lijkt het dat onze Hans Hoogervorst stappen heeft kunnen doen, ondanks de machteloosheid van de Partij van de Arbeid op dat punt, misschien Hans kun je daar iets van zeggen want dat heeft ook de sessie sociale zaken beziggehouden.

De heer Hans Dijkstal; nou, dat wil ik hier wel gezegd hebben. Ik heb gisteren hier nog gezegd dat het punt van de WAO toch ook in de afgelopen jaren dat we daar niet tot een oplossing zijn gekomen door de wijze waarop de Partij van de Arbeid zich met name in de Tweede Kamer daarin opstelt.

En dat was ook één van de redenen waarom zo moeizaam het kabinet met een standpunt kwam.

We hebben gezien dat de SER daar ook een poging toe gedaan heeft, laat ik maar zeggen een half geslaagde poging naar onze eigen maatstaven, en ik ben echt heel heel blij dat het het kabinet gelukt is, dat is dan Hans Hoogervorst voorop maar het geldt natuurlijk ook voor alle andere

bewindslieden in het kabinet, om nu op de valreep toch in ieder geval een standpunt op tafel te leggen. Het is een standpunt waar wij als fractie op zichzelf wel waardering voor hebben, wij zien het als een eerste stap maar wij vrezen alleen dat het niet voldoende is, er zal een stap achteraan moeten komen en wij zullen dat, als wij mogen meer onderhandelen straks bij een regeerakkoord, ook nadrukkelijk op tafel leggen, ik verwijs u overigens korthedshalve naar wat daar in ons programma over staat.

Achterliggende problematiek van de WAO, zowel wat de instroom betreft als wat de uitstroom betreft, is inderdaad zoals dat hier staat arbeidsethos en ook prikkels om gewoon voor je eigen brood te werken.

Je moet constateren dat de WAO zoals we hem nu hebben natuurlijk voor teveel mensen toch een methode is geweest om niet te werken en in die uitkering te zitten ook eigen daar waar dat niet eigenlijk niet gerechtvaardigd is. Datzelfde geldt natuurlijk voor de uitstroom, de mensen die er nu inzitten zullen we moeten proberen met nog meer inventiviteit aan het werk te krijgen, we hebben trouwens die mensen hard nodig als je weer kijkt naar de krapte op de arbeidsmarkt. Dus wat hier op dit punt staat daar ben ik het zeer mee eens.

In het tweede punt wordt natuurlijk met name bedoeld op de armoedeval dat als je dan dat arbeidsethos bij jezelf ontwikkeld hebt, als je dan zegt nou gelukkig er zijn geen regels meer die mij belemmeren dan ga je aan het werk en dan ga je in je inkomen achteruit ja, dat is natuurlijk toch een hele rare zaak dus wij hebben geprobeerd in ons programma daar ons antwoord op te vinden en dan mag je verder denken van die OZB wat je wil maar voorlopig is de VVD de enige partij die in zijn verkiezingsprogramma zowel met de koppeling van de OZB aan de verhoging arbeidskorting, substantieel iets doet aan het oplossen van de armoedeval dus al die andere criticasters wil ik wel eens eerst eens zien wat zij er dan aan doen.

Korthedshalve de laatste geldt, maar niet alleen voor sociale zaken, geldt op alle terreinen. Ik weet niet precies wat ze bedoelen hé, permanent voldoende gedetailleerde genuanceerde informatie beschikbaar te stellen, ja wat ik zeg is waar, dat geldt voor elk onderwerp voor alle burgers in het hele land.

De heer Bas Eenhoorn; met betrekking tot één van de vijf v's van jou Hans van gister van de VVD, volksgezondheid zijn er twee opmerkingen, weg met de verkoking en terug met de eigen verantwoordelijkheid.

De heer Hans Dijkstal; ja, het antwoord is ja. Nee, misschien moet ik daar nog één ding over zeggen. Kijk dat punt over die eigen verantwoordelijkheid en die financiële consequenties van de zorgvraag en dat tweede punt dat zit eigenlijk al natuurlijk, ik weet niet of Paulien Swenker er is en Ank van Blerck, dat zit al in ons programma natuurlijk hé. Het hele denken van ons over dat nieuwe zorgstelsel gaat uiteindelijk om die dingen, meer eigen keuzes, meer eigen verantwoordelijkheid en naar een totaal anders checksum and balance systeem dan dat we dat nu hebben in het zorgstelsel.

Intrigerend vind ik dat eerste punt, het is een punt wat een beetje buiten de herziening van het stelsel staat omdat we om al dan niet opportunistische redenen besloten hebben de AWBZ daar buiten te houden, maar dat roept natuurlijk wel de vraag op hoe je dus die verkokering die we hier zien, die hier goed beschreven is, hoe we die doorbreken?

En ik vind de gedachte dat je daar met een groep deskundigen nog eens wat dieper in duikt, dieper dan we dat tot nu toe doen, vind ik zeer de moeite waard om eens te kijken hoe we dat verder vorm zouden moeten geven.

De heer Bas Eenhoorn; laatste onderwerp speciaal vanwege de actualiteit van het moment. Er wordt druk gediscussieerd of de vijfde nota, Nelly Verbugt houdt daar haar rug recht, dat wordt nog een hele spannende strijd of we met die nota verder kunnen komen en ook daar is een aantal conclusies getrokken in de sessie over een vooral heldere taakverdeling en eigen verantwoordelijkheden op het lokale niveau, Hans misschien wil je daar nog iets van zeggen want het is toch een hele spannend punt op dit moment.

De heer Hans Dijkstal; ja, misschien even over die eerste twee punten op zichzelf bij elkaar genomen. De insteek die wij hebben gekozen in die vijfde nota ruimtelijke ordening is eigenlijk op twee hoofdpunten.

Wij zijn uitgegaan van de gelijkwaardigheid van de zeven sectoren waar het om gaat, het gaat om werken, het gaat om wonen, het gaat om infrastructuur, natuur, landbouw, water en recreatie dat zijn zeven op zichzelf volwaardige elementen van je ruimtelijke ordening en de een is niet belangrijker en hoger dan de ander. De kunst is hoe je de ruimteclaims van die zeven, die allen op zichzelf legitiem zijn, hoe je die combineert in een land wat naar zijn omvang te weinig grond heeft om alles helemaal te combineren.

En de tweede insteek, dat was precies dat eerste punt, een helderder verdeling over wie doet wat, daar ontbrak het tot nu toe aan.

Ik wil omdat jij het woord lokaal gebruikte wil ik dat wel ook vandaag hier eerlijk tegen u zeggen. Wij vinden precies zoals het hier staat, geen Haagse deken over Nederland maar wij vinden ook dat het zwaartepunt moet liggen bij

de provincies. Dat de provincies zouden moeten aangeven wat rood en groen is, om het zo maar even kort aan te duiden, en dat binnen die ruimte het de lokale overheid is die de invulling doet.

Ik zeg dat omdat we natuurlijk nu in de praktijk vaak zien dat die lokale overheid nogal een te grote ruimte hebben waardoor we eigenlijk weinig ordenen om het zo maar eens uit te drukken, dus dat punt is door Nelly nadrukkelijk in het debat ingebracht.

We zitten overigens op dit moment met een ander probleem namelijk de vraag of al die moties van de kamer, als die allemaal aangenomen zouden worden, niet eigenlijk totaal afbreuk doen aan waar het aanvankelijk om ging en het zijn in deze barre tijden dat je toch op een regering moet kunnen rekenen. Dus ik hoop dat het kabinet, en ik weet dat die discussie ook in het kabinet ook aan de orde is, of het kabinet nog wel een zo diepe amendering via die moties op die vijfde nota kan aanvaarden?

Dus ik hoop echt dat ze de rug recht houden en ik verzeker u dat, ik zit nou even naar Jan Hendrik te kijken ik weet niet waar de andere zitten, is dat wij in de fractie dat wel zullen nagaan. Als wij straks geconfronteerd worden met teveel moties die door de kamer worden aangenomen waardoor we zeggen we raken nu wel erg ver van huis dan stemmen wij dat tegen, dan gaan we er niet mee akkoord.

Het laatste punt is van groot belang: nooit meer een VINEX aanleggen en achteraf bedenken hoe je de infrastructuur doet! Maar dit punt hangt wel samen met dat punt waar we het eerder ook over hadden die integraliteit die in dit geval ook tussen bouwen en infrastructuur gelijk aan zouden moeten brengen.

De heer Bas Eenhoorn; ja, dank je wel Hans. Dat was in sneltreinvaart kort commentaar op de intensieve besprekingen in de commissies.

Er zijn een tweetal afdelingen die onder onze aandacht hebben gebracht een aantal onderwerpen. Allereerst vanuit de afdeling kamercentrale Rotterdam waar ik graag het woord geef aan de voorzitter van de kamercentrale Rotterdam om daar iets over te zeggen, aan hem het woord.

Dank u wel voorzitter, ik sta hier ook namens een lid van de kamercentrale die wegens zijn leeftijd hier niet kan zijn, dat is Minus Polak oud lid van de Raad van Staten, hij heeft mij tekst gegeven en die is vrij lang en ik denk dat wij het programma wat wij hebben beter kunnen afmaken en ik zou willen vragen of ik de tekst zou mogen overhandigen aan de fractie.

Het gaat over de internationale wapenhandel waar ook Nederland een niet onaanzienlijke rol in vervult.

De heer Polak maakt zich daar denk ik terecht grote zorgen over, hij verwijst naar het verleden en het onheil wat is aangericht door internationale wapenhandel en hij, vanuit zijn wijsheid, heft het vingertje op en zegt laten wij als VVD zorgen dat hier een draai ten goede wordt genomen.

Ik zou willen vragen mag ik de tekst aan u toezenden of overhandigen en mag ik u dan ook vragen om een reactie via mij of rechtstreeks aan de heer Polak.

Ik denk dat er na de verkiezingen zeker een kans voor is.

Hij eindigt met de woorden dat zou ik graag gezegd hebben! Toch maar liever VVD Minus.

De heer Hans Dijkstal; ik krijg het zo wel van je. Misschien mag ik daar één opmerking over maken want ik denk dat hij een heel belangrijk vraagstuk aan de orde stelt. Wij zitten natuurlijk toch als Nederland met een gigantisch dilemma. Wij willen, om zeer voor de hand liggende redenen, gateway to Europe zijn, we hebben de grootste haven in de wereld en we hebben een heel belangrijke luchthaven en dan nog wel wat andere toegangspoorten naar Nederland en Europa en wij willen graag dat de hele wereld al zijn goederen zo veel mogelijk via ons naar Europa stuurt en trouwens ook vanuit Europa naar de andere kant. Hoe voorkom je nou dat behalve alle goede goederen er ook teveel slechte goederen komen, nou dat is een probleem wat we hebben natuurlijk met de drugstoevoer en dat heb je ook op dat wapenterrein dus het is een zeer relevant vraagstuk maar ik zal zeker organiseren met de vrienden dat we daar een antwoord op geven.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans, dan een tweede punt uit de kamercentrale Rotterdam en dat heeft betrekking op aandacht voor jeugdige Antillianen, professor Donner heeft dat voorbereid, mag ik hem vragen om daar kort een toelichting op te geven.

De heer Donner; meneer de voorzitter, de VVD in Rotterdam is afgerekend op het falen van de landelijke overheid om adequaat op te treden tegen de heersende onveiligheid. Misschien is dat wel goed om de bakens alsnog te kunnen verzetten. Vanaf deze plaats heb ik al enige malen de aandacht gevraagd voor de Antilliaanse kwestie, zoals u zich herinnert.

Kort geleden vermeldden de dagbladen dat 99% van de berovingen en de misdrijven op het conto komen van allochtonen met name van de Antillianen. Het aantal berovingen en moorden neemt hand over hand toe, gisterenavond nog werden er drie mensen overhoop geschoten op straat. Recent vermeldden de dagbladen dat 60% van de jeugd op de Nederlandse Antillen verslaafd is aan drugs. Wij zien de komst van de zomer met angst en beven

tegemoet wanneer de intocht weer een aanvang neemt van al die duizenden Antillianen die hier Nederland binnen zullen komen.

Wij zijn van oordeel dat de straffen die worden uitgedeeld aan Antilliaanse jongeren een lachertje vormen, daar lachen zij alleen maar om. De enige straf die indruk maakt op de Antillianen, dacht ik, is deze mensen het land uit te zetten of hen daarmee te bedreigen. Het optreden van de regering, meneer de voorzitter, vinden wij een lachertje.

Het idee om van de Antilliaanse autoriteiten, regeringsautoriteiten, te vragen dat zij loyaal meewerken aan de oplossing van dit vraagstuk is eigenlijk de naïviteit gekroond want deze mensen vinden het juist goed om hun criminelen hier in Nederland te lozen precies zoals Fidel Castro dat met die Amerikanen gedaan heeft, daarmee houden zij hun eilanden schoon.

Het optreden van de Tweede Kamerfractie vinden wij ook een lachertje. Het idee dat eigenlijk meer blauw op straat paal en perk zal kunnen stellen dat vinden wij dus erg naïef want als eigenlijk een straat wordt schoongeveegd dan waaiert het gespuis gewoon naar andere buurten, dat hebben wij dus meegemaakt in Rotterdam.

Op een gegeven moment werd de West Kruiskade schoongeveegd en het gespuis ging gewoon naar de Nieuwe Binnenweg en binnen de kortste keren waren alle bedrijven daar in de buurt bankroet.

Meneer de voorzitter, wij hebben eigenlijk dus een simpele oplossing. Wij hebben een motie hier voor u, de motie luidt als volgt: 'de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie in Algemene Vergadering te Veldhoven bijeen op 12 en 13 april 2002 overwegende dat het optreden van kansarme Antilliaanse hier ten lande onbeheersbaar dreigt te worden. Overwegende dat alle pogingen die zijn ondernomen om paal en perk te stellen aan de overlast die door hen wordt veroorzaakt tot nu toe op niets zijn uitgelopen besluit aan de oplossing van dit probleem de hoogst mogelijke prioriteit toe te kennen. Aan de Antilliaanse autoriteiten in niet mis te verstane bewoordingen te kennen te geven dat bij voortgaande weigering om loyaal mede te werken aan een oplossing van het probleem of zo mocht blijken dat de bepalingen van het statuut voor het koninkrijk een belemmering vormen voor de oplossing, de VVD niet zal aarzelen om een wijziging cq. Aanpassing van het statuut in overweging te nemen strekkende 1. om de instroom van Antillianen in goede banen te lijden, 2. om de uitzetting van Antillianen die zich misdragen mogelijk te maken en gaan over tot de orde van de dag', dank u.

De heer Bas Eenhoorn; bedankt meneer Donner, het woord is aan Hans Dijkstal.

De heer Hans Dijkstal; ja, misschien kort hierover. Rond dit vraagstuk, wat in een aantal steden in Nederland een heel grimmig gezicht heeft gekregen, zitten natuurlijk meerdere kanten zoals die ook door de heer Donner zijn aangegeven. Hij spreekt bijvoorbeeld ook over de relatie tussen Nederland en Aruba of de Nederlandse Antillen, de staatkundige relaties die ons bepaalde dingen toestaan maar die ook bepaalde dingen verhinderen.

In de tweede plaats praat hij over een problematiek die wat mij betreft verder strekt dan Antillianen. Wij hebben in Nederland, en zeker in bepaalde delen van de steden, te maken met een hele hardnekkige vorm van nogal gewelddadige criminaliteit die vaak door jeugdigen wordt gepleegd, jeugdigen bedoel ik nu ook in de sfeer van 18, 19 en 20 jaar, niet oude ervaren criminelen, nee jeugdigen waar telkens ook een nieuwe verversing jeugdigen aankomt die weer het zelfde doet en dat is een zeer zeer groot gevaar.

Het is in de eerste plaats een gevaar voor die kinderen zelf want het leidt natuurlijk tot een volkomen perspectiefloos leven voor die kinderen zelf en het is natuurlijk de schade die aan wordt gebracht aan de samenleving zelf, aan die mensen die daar in die steden bijvoorbeeld wonen. Dus ik vind dat die vraag die wordt gesteld dat absoluut er een prioriteit moet worden gelegd aan de criminaliteitsbestrijding, zoals we dat overigens in het programma ook doen, en wat mij betreft een enorme subprioriteit aan de jongerenproblematiek.

En bij die jongerenproblematiek begint dat al met kinderen van 7, 8, 9 jaar, want dat is één van de zorgen die je ziet is dat de criminaliteit op jongere leeftijd wordt gepleegd dus we moeten er eerder bij zijn en eerder met de ouders het goede antwoord vinden tot en met de wat hardnekkige groep waar je dan niet moet aarzelen om er dan harder tegenaan te gaan.

Wat betekent harder tegenaan te gaan? In de eerste plaats wat mij betreft veel consequenter. Het komt nu veel te vaak voor dat er iets gebeurt en dat de overheid niet reageert, het allereerste wat moet gebeuren is reageren, zeg maar lik op stuk.

Van daaruit is dan de volgende vraag en wat is dan de goede remedie? Dat kan variëren van hulpverlening tot en met straffen.

Er ontwikkelt zich op dit moment in Nederland gelukkig, eindelijk moet ik misschien ook zeggen, een effectievere vorm van wat we noemen jeugdhulpverlening, dat is een beleid gericht op jongeren waardoor er betere resultaten worden geboekt in termen van reclassering van weer terug kunnen komen in de samenleving.

Er zit daar achter in de zaal een man die daar veel verstand van heeft want bijvoorbeeld die Glenn Mill projecten is zo'n voorbeeld van een hele effectieve methode voor een bepaalde groep criminelen daar vallen ook een aantal van deze mensen ongetwijfeld ook onder dus we moeten op dat punt ook verder.

En dan tenslotte over die motie, dus ik heb geen problemen met die prioriteit, ik heb absoluut geen problemen met wat wordt gezegd de autoriteiten daar waarschuwen en veel scherper daar met de regeringen praten, kleine complicatie lees ik in de krant is dat ze op de Antillen nog geen regering hebben als ik het goed heb maar u rekent zich op één punt rijk en dat is de gedachte dat Nederland eenzijdig het statuut kan wijzigen of veranderen. Dat is één van de fouten die gemaakt, ik weet niet meer door wie, maar dat voor wijziging van het statuut je de drie partners nodig hebt en wij hebben ook, toen ik in het kabinet zat maar jullie ongetwijfeld ook deze periode, meerdere momenten heb gehad waarin je in de ministerraad zegt het zou eigenlijk beter zijn als we op dit punt het statuut anders zouden hebben en ja, dan hebben de Antillen of Aruba altijd wel weer een belang om dat niet anders te willen dus ik zie die weg van dat statuut niet als een erge succesvolle.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans. Dan zou ik willen voorstellen, met betrekking tot de motie door de heer Donner hier naar binnen gebracht, om daar het volgende van vast te stellen. Een algemene vergadering besluit zomaar niet uit het zadel over een politiek zwaar onderwerp zonder dat die motie in de partij eerst aan de orde is geweest maar desalniettemin daar zitten zeer, zoals Hans heeft aangegeven, belangwekkende punten in die voor de fractie en voor het beleid van de fractie van belang zijn en daarom zou ik u willen voorstellen dat u wilt instemmen dat wij deze motie ter hand stellen aan de fractie en overeenkomstig de woorden van Hans daar rekening mee zullen houden in hun beleid met betrekking tot de jeugdige Antillianen en de criminaliteit, kunt u daarmee instemmen?

Dan is er een tweede punt wat aangekondigd is met betrekking tot de geen bezwaarverklaring van orgaandonatie van de afdeling Enschede, ik weet niet of er iemand van de afdeling aanwezig is om daar iets over te zeggen? Is dat niet het geval, als dat niet het geval is dan zijn we altijd erg hardvochtig want dan spreken wij er verder niet over en geven wij het aan de tweede kamerfractie en zij doet haar politieke best ermee.

De heer Hans Dijkstal; ik heb daar geen bezwaar tegen.

De heer Bas Eenhoorn; ok, dan vraag ik aan u of er punten zijn waarvan u zegt dat heb ik even gemist en dat zou ik toch nog even aan de orde willen hebben en onder de aandacht brengen van de Tweede Kamerfractie en laten we zeggen daar voor wat betreft het toekomstige beleid in de aandacht van de fractie willen brengen, ik zie daar de heer Schellekens en ik zie daar een tweede, en daar drie, ik tel er dus drie, één, twee, drie het zijn drie mensen die het woord vragen. Mag ik vragen dat u in de richting van de microfoon gaat en dat u dan uw naam geeft, nou meneer Schellekens heb ik al aangekondigd en andere straks even hun naam zeggen en het onderwerp.

De heer Schellekens; voorzitter, bij verkeer en vervoer in de vijfde nota mis ik het ondergronds transport. Het merkwaardige is dat, Hans Dijkstal zei het al bij de vijfde nota en de VINEX locaties, we in Nederland nog steeds uitgaan van dat we eerst iets mis laten gaan en dan enorm veel geld gaan stoppen in het aanleggen van ondergrondse vervoerssystemen en op die manier de zaak weer leefbaar maken.

Ik denk dat het van groot belang is dat het ondergronds transport van meet af aan wordt voorzien, zowel van goederen als diensten door de buisleidingen enzovoort, zodat wij voorkomen in de toekomst dat wij naderhand heel grote werken moeten gaan uitvoeren en dat heb ik gemist en zou ik graag voor die twee punten meenemen.

De heer Bas Eenhoorn; bedankt meneer Schellekens, wil je direct reageren Hans?

De heer Hans Dijkstal; ja, ik kan het niet helemaal overzien in de uitvoerbaarheids. Ik weet dat er heel interessante discussies zijn over ondergronds transport, dat varieert geloof ik van bloemen die geveild worden in Aalsmeer via ondergrondse systemen op de meest effectieve manier rechtstreeks het vliegtuig in worden geduwd of iets dergelijks, dat is natuurlijk heel intrigerend met moderne technologie is wat je op dat terrein zou kunnen. Het enige wat ik op dit moment niet helemaal kan overzien is wat bijvoorbeeld hier de financiële complicaties van zijn want het is met veel van deze dingen ja dat het heel mooi zal zijn maar het moet betaald worden.

Ik moet opeens denken aan de magneet zweefbaan naar het Noorden toe, ik ben daar een groot voorstander van maar het moet wel betaald kunnen worden en dat financiële plaatje is een heel duur plaatje wat nog niet rond is dus ik heb het gevoel dat dat hier ook speelt.

Nou zal ongetwijfeld Schellekens iets zeggen over korte termijn en lange termijn en dat is ook vaak zo.

De heer Schellekens; juist, daar gaat het precies over dat wij eerst het fout laten lopen en dan het tienvoudige moeten uitgeven en dat is waar ik voor pleit. Ik pleit niet hier voor ruchzichloos.

De heer Hans Dijkstal; ik geef u volkomen gelijk daarin en ik ben ook met Zalm in gesprek over de vraag of we de belasting voor de komende 25 jaar niet op voorhand kunnen heffen, hij is daar niet negatief over.

De heer Arman van Veen van de afdeling Bladel; dank u wel voorzitter, het gaat eigenlijk over het beleid van de Tweede Kamerfractie, ben ik dan op tijd, niet over die punten algemeen?

Het is eigenlijk zo, mijn complimenten voor de tekst die ons aangeleverd is van alle punten die u behandeld hebt, maar er is een punt laten we zeggen niet gemist heb in de tekst en de heer Patrick de Waal is het geloof ik, die heeft het ook aangegeven en een enquête in het Eindhovens Dagblad van vandaag die heeft daar ook iets van gezegd en ik zal het even citeren voorzitter ik heb het in het rood aangestipt: 'Nederland krijgt een mager zesje, de Nederlanders ondanks de toegenomen welvaart ontevreden', ik sla dit even over en nu komt het 'vooral politiek en overheid krijgen steeds minder vertrouwen'.

Nu is mijn vraag gericht aan de fractievoorzitter van de Tweede Kamerfractie de heer Dijkstal, heeft de kamerfractie als beleid voldoende gedaan om laten we zeggen het contact met de kiezer te onderhouden het afgelopen jaar?

Dus wat Patrick de Waal zei naar de mensen toe en niet alleen in Den Haag blijven, en als je het zo ziet er wordt in het algemeen geklaagd in de politiek dat de betrokkenheid van de burgers die is zeer laag.

Het is bekend dat de opkomstpercentages bij verkiezingen heel laag zijn het ledental loopt terug we hebben geloof ik op het ogenblik 48.000 leden voorzitter? Dat is erg weinig hé voor zo'n prachtige partij als de VVD.

Nu is mijn vraag is het nou zo dat onze kamerleden dus voldoende afgelopen jaar in het land zijn geweest etc.?

Wij hebben de ervaring in Bladel dat het niet zo best is, ik zal het even concreet zeggen, wij wilden een Tweede Kamerlid hebben ja dat kon wel maar dan moest je driehonderd gulden of zo betalen en dat moest via via, nou we hebben helemaal geen geld voor zo'n Kamerlid. Vroeger vroeg je aan Theo Joekes Adeline, Campijne die kwamen en iedereen was aanwezig. Nogmaals ik herhaal is er voldoende laten we zeggen activiteit van de Kamer om contact met die kiezers te hebben?

De heer Bas Eenhoorn; uw vraag is duidelijk, dank u wel.

De heer Hans Dijkstal; ja, nou die vraag is zeer intrigerend hij wordt me al zo'n 25 jaar gesteld namelijk vanaf het moment dat iemand bedacht had dat er een ongelooflijke kloof tussen de burger en de politiek is.

Ik vrees dat ik het totaal met het eerste deel van wat u zegt oneens ben en om maar eens even helemaal aan de andere kant te gaan zitten. Er is geen beroepsgroep in Nederland, zelfs niet journalisten, die zo vaak zo intensief met zoveel verschillende burgers in zoveel verschillende sectoren van de samenleving contacten heeft maar waar ontstaat nou het probleem even los misschien van ons interne partijprobleem dat als er een aanvraag is voor een spreekbeurt dat dan, mijn ervaring is dat het goed loopt maar misschien dat dat een keer niet goed loopt dan moeten we dat corrigeren maar even los daarvan?

Waar ontstaat dan het probleem? Het probleem zit heel ergens anders. In de eerste plaats zit het probleem in de partijen die menen dat in de relatie burger-politiek we in de vormen van directe democratie toe moeten.

Ik ben daar een groot tegenstander van. Ik ben een overtuigd voorstander van de representatieve democratie, die mag wel hier en daar wat gemoderniseerd worden, maar die partijen die zeggen het moet directer worden die suggereren in de eerste plaats de verkeerde suggestie waar ik het net over had en bovendien houden die het volk voor de mal omdat die dan net doen of dat je dan als burger wel direct invloed hebt op wat hier bijvoorbeeld in Den Haag gebeurt maar dat geldt mutates mutantes ook voor gemeente en provincies en dat is een vorm van volksverlakkerij.

Het is ook onnodig in een land wat sinds 1960 1970 een uitgebreide traditie heeft van inspraak. Er is geen bestuurder in Nederland die niet op het moment dat die moet gaan denken over een bepaald beleid of een bepaalde regel daar niet in overleg treedt met zijn gemeente, met belangengroepen, met de wijken, men kan naar de raadvergaderingen komen, de microfoon staat klaar in Den Haag. We hebben nog nooit zoveel hoorzittingen, petitie's, brieven, we krijgen ze kilo's, kilo's, kilo's, dus dat is één punt.

Het tweede punt waar ik mee zit, en dat is wel een punt, dat is het punt vertrouwen. En ik denk dat we ontwikkelingen meemaken in de samenleving, misschien ook wel door de rol van de televisie, waarin burgers misschien nog niet eens het idee hebben dat wij het niet weten maar dat ze niet begrijpen waarom we het besluit niet nemen en dan hun vertrouwen verliezen.

Wat ik elke keer moeilijk uitgelegd krijg is dat de VVD voor oplossing A is maar dat we altijd in Nederland een compromis moeten sluiten zodat er A min uitkomt.

Of misschien zelfs wel er helemaal niets uitkomt omdat de partijen die het eens moeten worden het niet eens worden, neem de WAO ik heb daar net over gesproken, en daar ligt voor ons een opgave hoe we beter communiceren naar de mensen toe waar we voor staan maar wat ook de onmogelijkheden zijn om soms dingen te realiseren, en op dat punt geeft ik u zeker gelijk.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans. Nou ik wou eigenlijk doorgaan en geen discussie in tweede ronde want anders wordt het een beetje ingewikkeld, dank u wel voor de vraag.

Meneer Grint als ik het goed tegen het licht in zie?

De heer Hans Grind, afdeling Rijswijk; dat is juist. Ik wil toch nog even doorgaan op de WAO. In ons verkiezingsprogramma staat een helder doel 900.00 nu terug naar 600.000, ik voeg er nog aan toe in 2010.

.... u moet tickets to work willen uitdelen hetgeen betekent dat iemand die dat wil een persoonsgebonden budget kan krijgen om her- en bijscholing en een werkgever kan zoeken die daarop ingetkend heeft in het vrije bedrijfsleven waar die wil gaan werken en die werkgever krijgt dan een compensatie voor de lagere productiviteit van die mensen de eerste paar jaar.

Een keihard programma waar dus, nogmaals, miljoenen mensen mee aan het werk worden gezet.

De heer Dijkstal noemde net al van de integratie is belangrijk want anders halen we die doelstelling van 600.000 WAO érs in 2010 nooit maar misschien wil die hier ook nog op reageren?

De heer Hans Dijkstal; ja, dat wil ik zeker. Ik denk dat u op zichzelf terecht beschrijft wat in de dagelijkse praktijk gebeurt, dat zit aan twee kanten, de ene kant is dat er te weinig prikkels zijn voor mensen die in de WAO zitten wel zouden kunnen gaan werken om te gaan werken en zo komt u ook uit op een fiscale fascaliteit of iets dergelijks en de andere kant van de medaille dan heeft een uitzendbureau iemand die zegt deze kan werken en dan geven werkgevers niet thuis omdat ze bang zijn dat ze opgezadeld worden met een probleem wat zich misschien weer kan ontwikkelen en waar ze weer financieel weer, neem de PEMBA en dat soort dingen meer, dus aan beide kanten valt er best nog iets aan winst te boeken in het aanscherpen of creatiever bedenken van instrumenten.

Ik wijs u er alleen op dat het niet gaat over de hoofdvraag. De hoofdvraag is hoe komt het dat bij ons in de WAO mensen zitten die er bij andere landen helemaal niet in zouden komen? En er is vooral in de afgelopen jaren gewoon weer een nieuw soort mensen met nieuwe karakteristieken die die WAO in zijn gekomen en daar eigenlijk niet in thuishoren.

En waar het om gaat is dat we een dusdanige systeemwijziging kunnen aanbrengen dat die niet in dat dure stelsel terechtkomen, dat is de hoofdvraag.

Daar zit ook een beetje mijn kritiek op werkgevers en werknemers dat ze daar wel voor een deel over gesproken hebben maar toen erg met elkaar zijn gaan zitten dealen van nou dan willen we wel die uitkering omhoog en dan zei die andere dan moet de PEMBA wel weg en dat vind ik goed van het kabinet dat het kabinet zegt dat moeten we nu nog niet doen, eerst de systeemwijziging, eerst zien dat het resultaat heeft en daarna kijken of je dan aanvullend die andere dingen kunt aanpassen.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans, ik kijk tegen het licht in maar ik geloof dat er toch nog iemand achter de microfoon staat?

De heer Albert Vissers, afdeling Zwijndrecht Heerjansdam; op de eerste plaats binnenvaart. Ik ben blij dat bij verkeer en vervoer de opmerking binnenvaart werd gemaakt alleen de opmerking van Hans betreffende de capaciteit doet zeer. Het laatste onderzoek van rijkswaterstaat Zuid-Holland Zuid geeft aan dat zonder gebruik te maken van ICT een verdubbeling van vervoer op de hoofdvaarwegen geen enkel probleem oplevert, het gebruik van ICT is een verdrievoudiging mogelijk en hier hebben we een verkromping van de innovatie de vergroting van de eenheden afzet tegen een mogelijke stijging van het vervoer kan dat uitgedrukt worden dat op dit moment reeds een vertienvoudiging mogelijk is van vervoerscapaciteit op de hoofdvaarwegen. Bij secundaire vaarwegen ligt het verhaal veel moeilijker omdat die graag buiten de vergadering mee willen.

De heer Hans Dijkstal; wat de heer Vissers zegt verbaast me niet, ik kende die cijfers niet, maar het verbaast me niet maar dat komt omdat ik toevallig, vorige week was dat geloof ik, in Amsterdam zijn we met een paar leden van de fractie hebben we een bezoek gebracht aan de Amsterdamse haven en er is daar op de Amsterdamse haven is er een bedrijf die een totaal nieuw containeroverslagbedrijf heet dat geloof ik heeft gevestigd, een enorm terrein kranen en alles staat daar klaar en wat ik daar erg opvallend vond is dat aan die haven waar die grote schepen binnen moeten komen waar die containers afgaan ook direct de haven zit van de binnenvaart dus daar heeft men spoor,

weg, water en binnenvaart direct gekoppeld aan dat terrein waar die grote schepen komen lossen en ik dacht bij mezelf dat doen ze nooit als daar niet handel in zou zitten dus ik denk dat u gelijk heeft.

De heer Bas Eenhoorn; dank je wel Hans voor je hele duidelijke antwoorden die je hebt gegeven en de reactie op de enthousiaste parallelsessie zoals die zij gehouden. Ik citeer even nog een klein stukje uit de speech van Patrick de Waal: 'liberalen, zei hij zo straks, geloven in de vooruitgang, ze geloven in de mens, in zijn vrijheidsdrang, zijn verantwoordelijkheidsgevoel, zijn ondernemingszin, zijn onstuitbare creativiteit en scheppingskracht'. En dat is ongeveer de typering van ons verkiezingsprogramma Ruimte, Respect en Vooruitgang. En vooruitgang dat was ons thema voor onze 55^e Jaarlijkse Algemene Vergadering waar u allemaal aan hebt meegedaan en dat was de opmaat voor de laatste 32 dagen die we gaan vechten voor de overwinning en dat doen we niet alleen omdat we geloof in onszelf hebben maar omdat we gewoon een absoluut vertrouwen hebben in Hans Dijkstal dat we dat gaan halen met zijn allen achter Hans. En dus Hans voor jou het laatste woord.

De heer Hans Dijkstal; dat wil ik heel graag doen ook al omdat ik nogal onder de indruk was van het verhaal van Patrick de Waal en ik daar eigenlijk nog een paar punten over, heel kort, zou willen zeggen. In de allereerste plaats zijn hart onder het riem wat die ons heeft willen geven als het gaat om jongens we gaan gewoon door in de lijn die we hebben uitgezet, we moeten vasthouden, we strijden voor onze idealen, dat is natuurlijk gewoon gezonde Belgische taal die voor Nederland volop opgaat, geen twijfel over.

Wat wel intrigeerde was datgene wat hij zei over boeiend besturen. Ja, dat is ook in Nederland interessant, Lunshof van de Telegraaf heeft ook, als één van de redenen voor de ontwikkeling van Leefbaar Nederland en de partij Fortuin genoemd, ik geloof dat hij het woord verveling heeft gebruikt. Dat heeft er een beetje mee te maken dat de polen in de Nederlandse politiek, Partij van de Arbeid en VVD nu al acht jaar in één kabinet zitten ja, dan gaat de spanning er een beetje af, het volk heeft spanning nodig nou dan komt de andere spanning daarvoor in de plaats of iets dergelijks, daar heeft hij misschien wel een beetje gelijk in en dat is overigens maar één van de verklaringen voor het verschijnsel, maar niettemin. Toen zei Patrick de Waal we moeten toe naar een open debatacultuur wat men kennelijk in België, ministers die elkaar te lijf gaan en zo, wat makkelijker accepteert. Nou hebben wij een recente ervaring in Nederland met de minister

van VROM maar of dat nou het lichtend voorbeeld moet zijn voor een boeiende ... weet ik niet.

Wat hij zei over de kaasstolp dat is precies de vraag die net ook aan de orde is geweest van meneer van Veere over de kloof, dus dat snijdt hout. Wat ik interessanter vind is hoe dan kennelijk toch liberalen in Europa ook in een ander land ook met een totaal andere historie en cultuur, hoe wij toch vaak op de hoofdpunten eigenlijk altijd precies hetzelfde denken en ik wou dat inderdaad even op twee punten wat mij betreft nog nader accentueren.

Het eerste was wat hij zei over respect, we hebben daar vaak ook in onze eigen kringen over gesproken, dat voor het liberalisme artikel één van de grondwet dat allemaal heeft een sleutelwoord en dat sleutelwoord is respect en ik was zeer onder de indruk over wat hij zei over de politiek van vernedering. Dat het nooit zo mag zijn dat een partij of het openbaar bestuur op een denigrerende wijze over zijn burgers mag praten en of dat nou gereformeerden zijn of over de vrouw of over de Islam of wat dan ook dat behoren wij nooit te doen. Ook niet midden in die stadswijken waar die Antillianen, waar Donner over gesproken heeft, zeer grote schade aanrichten. Blijft nog altijd de benadering van die mensen daar te beginnen met respect en van daaruit te bekijken wat je kunt doen en dat sprak mij zeer aan wat hij daarover zei.

Ja het tweede punt, Bas jij wees daar al op, we hebben daar eigenlijk te weinig nu in de afgelopen dagen, ook in de politieke debatten maar misschien ook hier in dit huis, aandacht aan besteed dat is die vooruitgang.

We praten veel over de ruimte, financiële ruimte, vijfde nota ruimtelijke ordening.

We praten ook wel veel over dat respect, multiculturele samenleving Islam noem maar op, hoe vaak hebben wij het eigenlijk over vooruitgang en dat is inderdaad zeer intrigerend en wij nou juist liberalen bij uitstek de mensen zijn die geloven in wat mensen kunnen en ze daarom de ruimte willen geven.

Nou heeft dat wel een zekere begrenzing omdat we ook vinden dat iedereen de ontwikkeling mee moet kunnen maken maar het is toch de hoofdnotie liever niet de overheid, liever bij voorkeur ruimte aan de mensen en dat heeft hij op zijn manier vind ik zeer uitdagend gezegd.

Dan afrondend, hij heeft de opiniepeilingen gerelativeerd, mede naar aanleiding van zijn weersverwachtingen in Oostenrijk, ik ben het in het algemeen wel met hem eens maar ik vind dat je soms een opiniepeiling toch gewoon geheel moet kunnen geloven en dat geldt van mij van die van het ochtendblad van vanmorgen.

Beste mensen ik geloof dat we hard genoeg gewerkt hebben, in onze termen de prestatiebeloning, we hebben het gewoon verdiend om naar huis te gaan en naar onze gezinnen en weet ik veel wat we allemaal gaan doen, wil ik ook niet eens allemaal weten ook trouwens.

Het staat vast na vandaag gaan we er echt voor, we worden de grootste van Nederland, we worden Gerrit, nummer één.